

ЧОМУ ЗА ХАБАРИ
ХОЧУТЬ САДЖАТИ
ДОВІЧНО **СТОР 20**

ЧИМ ЗАГРОЖУЄ
УКРАЇНІ ВІДПЛИВ
КАПІТАЛУ **СТОР 22**

ЧИ ОБ'ЄКТИВНІ
КНИЖКОВІ
РЕЙТИНГИ **СТОР 34**

Тижде

український

№ 21 (82), 29 ТРАВНЯ – 4 ЧЕРВНЯ 2009 р.

ХАВ'ЄР СОЛАНА
ПРО ГАЗ
І ДЕМОКРАТІЮ
стор. 28

**Юрій Єхануров
може стати
першим урядовцем,
усунутим із посади
за корупцію в армії.
Стор. 14**

МІНІСТР В ОБОРОНІ

Тиждень

український www.ut.net.ua

**Передплатіть журнал
«УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»
на друге півріччя 2009 року
та візьміть участь у розігравші
шести нетбуків від компанії**

acer® www.acer.ua

Aspire One

Нетбук – мініатюрний та легенький комп'ютер, котрий завжди буде з тобою і дозволить залишатися на зв'язку зі світом Інтернету.

Миттєве увімкнення: **лише 15 секунд!**
Мініатюрні розміри: **дисплей 8,9 дюйми.**
Невелика вага: **лише 995 грамів.**

Зручна клавіатура з повним набором клавіш.
Підключення до бездротових мереж Wi-Fi.

Модель нетбука – Acer Aspire One

Грошовий еквівалент призу не виплачується і не компенсується.
Під поняттям «отримання призу» мається на увазі можливість придбати приз за 1 грн.

УМОВИ АКЦІЇ:

Передплатіть журнал «Український тиждень» не менше ніж на 6 місяців та надішліть до 30 червня 2009 року копію передплатного абонементу на журнал «Український тиждень» для підтвердження участі в акції за адресою: м. Київ, 03067, а/с №2, редакція журналу «Український тиждень».

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ ВИ МОЖЕТЕ:

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (Отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК», МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»);
 - розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
 - оплатіть її у найближчому відділенні банку;
 - надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату);
 - * факсом: (044) 351-13-00 (01);
 - * поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с №2.
- Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:
- 6 місяців – 84 грн;
 - 3 місяці – 42 грн;
 - 1 місяць – 14 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». Передплатний індекс – 99319.

3. У передплатних агенціях:

АТЗТ «САММІТ» (м. Київ) (044) 254-50-50 багатоканальний

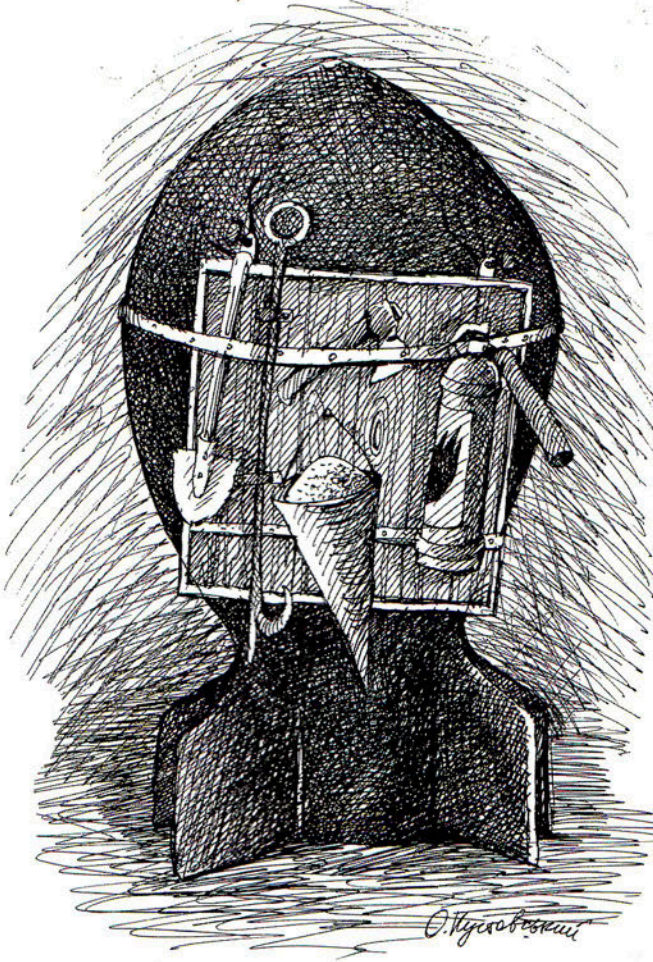
ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56
Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта) (0654) 32-41-35
«САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60, 14-22-61
«САММІТ-Кременчук» (0536(6) 3-21-88, 79-61-89
ДП «САММІТ-Дніпропетровськ» (056) 370-44-23, 370-45-12
ТОВ «ПресЦентр» (м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80
(м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39
ТОВ «Фірма «Періодика» (м. Київ) (044) 278-00-24
ТОВ «ВПА» (м. Київ) (044) (502-02-22)
ТОВ «Агенція передплати «Меркурій» (м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88
(м. Кременчук) (0536) 70-03-84
ТОВ «Фірма «Меркурій» (м. Дніпропетровськ) (056) 721-93-93, 721-93-94
(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93
ТОВ «Донбасс-Інформ» (м. Донецьк) (062) 345-15-92, 345-15-94
ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472) 45-31-13, 45-25-10
ПП «Медіа-Новости» (м. Полтава) (0532) 50-90-75
ЗАТ «Передплатна агенція KSS» (м. Київ) (044) 585-80-80
Агентство передплати та доставки «Бліц-Преса» (м. Київ) (044) 205-51-16, 205-51-50
ТОВ «НВП «Ідея» (м. Донецьк) (062) 304-20-22

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00 (01). Менеджер з передплати Семяновська Каріна K.sem@ut.net.ua

Важливо! До участі в акції приймаються копії передплатних абонементів* з чітким відтиском касового апарата або квитанції про оплату, де розбірливо, бажано друкованими літерами, має бути зазначено телефон, адресу, ПІБ. Результати розіграшу будуть надруковані в журналі «Український тиждень», № 28 від 10.07.2009 року, а також розміщені на сайті <http://www.ut.net.ua>. *Для отримання призу, будь ласка, зберігайте оригінал передплатного абонементу.

Яке щастя, що ми не встигли оговтатися, як утратили свій ядерний потенціал! У свіжій книжці Володимира

Нехай подивляється на Північну Корею. Або на Іран. Ну що, синку, допомогли тобі твої ляхи? Малюнок Олексія Кустовського.

Горбуліна детально пояснюється, чому Україна не могла зберегти ядерну зброю після розпаду СРСР. Але ж деякі патрони досі важають.

...тієї можливості. І тільки авторитетні ініціативи міжнародних експертів з оцінки рівня безпеки в Україні можуть допомогти.

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
 Наталя Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв, Вікторія Герасимчук,
 Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц, Ігор Кручик,
 Андрій Лаврик, Катерина Ліпа, Мар'яна Олійник,
 Вікторія Поліченко
Журналісти Анна Бабинець, Жанна Безп'ятчук,
 Богдан Буткевич, Василь Васютин, Сергій Гузь,
 Іна Завгородня, Роман Кабачий,
 Олександра Киричук, Валентина Кузик,
 Наталя Петринська, Олена Чекан
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
 Лариса Міщенко
Контент-редактор сайту Тая Овчар

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Єрмоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чеменьов, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Титаренко
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
 (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталя Сал'ян
Відділ маркетингу Ганна Кашеда

Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
 Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
 Київ, вул. Магнітогорська, 1
 № зам. 094360
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03067, Київ, а/с №2
E-mail: OFFICE@UT.NET.UA
Телефон (044) 351 1300
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

МАТЕРІАЛИ, ПОЗНАЧЕНІ ЛІТЕРОЮ «Р», ПУБЛІКУЮТЬСЯ НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ

Життя має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
 передплатний індекс – 99319

Тижень
У КРАЇНСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

**Президентові України
 Віктору Ющенку**

**Прем'єр-міністру України
 Юлії Тимошенко**

**Голові Верховної Ради України
 Володимир Литвину**

**Копія:
 Голові Комітету з питань свободи слова
 та інформації Верховної Ради України
 Ганні Герман**

Кому ми заважаємо?

Комусь дуже заважає «Український тижень» – іншого висновку з безпрецедентної кампанії тиску на наш журнал і наполегливих спроб його дискредитації, що не припиняються впродовж останнього місяця, зробити не можна. Кульмінацією наступу стало перше наразі підключення до цього процесу органу державної влади: Комітет з питань свободи слова та інформації Верховної Ради звернувся до СБУ з вимогою провести перевірку в нашій редакції (до речі, про це звернення стало відомо з інтернет-видання «Телекритика», на офіційному сайті парламентського комітету <http://www.rada.gov.ua/svobodaslova/> про це чомусь ані слова). Привід – сміховинне, нічим ніким не доведене звинувачення в шпигуванні (з боку кого і, головне, навіщо?) за електронним листуванням журналістів «Українського тижня».

Можна було б поставитися до цього як до чергової спроби кількох ображених колишніх працівників редакції звести рахунки з керівництвом, якби не інші факти. Впродовж місяця почастишали анонімні телефонні погрози та вимоги закрити видання. Мали місце ніяк не анонімні, а цілком персоналізовані дзвінки керівникам проекту із Секретаріату президента, а деяким журналістам – зі Служби безпеки з порадами «змістити акценти» в матеріалах журналу. З особистих контактів ми дізналися, що в наших конкурентів готується кілька «викривальних» статей з метою довести, що гострі критичні матеріали розміщувалися в нас за плату (ми з нетерпінням їх очікуємо, адже цікаво дізнатися, у скільки ж нас оцінюють...). Демагогічно роздувається суто виробничий конфлікт зі скороченим працівником редакції. Ніби випадково публікується «качка» про те, що ми належимо... відомому російському політикові Жириновському (Владімір Вольфович, мабуть, дуже сміявся б, якби про це дізнався)... Звертає на себе увагу не кожна окрема атака, а їхня щільна масованість. Донедавна ми намагалися ігнорувати напади або роз'яснювати свої позиції всередині професійного середовища. Марно. Останній випадок доводить, що зберігати й надалі олімпійський спокій чи мобілізувати почуття гумору нерозумно й небезпечно.

З іншого боку, приємно, що опоненти причепилися до таких, м'яко кажучи, малопереконливих звинувачень: якби люди, які колись були причетні до редакційної кухні, мали серйозніший компромат, вони його неодмінно оприлюднили б. Отже, закинути «Українському тижню» щось змістовне немає підстав, і це вже позитив. Однак складається враження, що провина «Українського тижня» – у самому його існуванні. За багато років функціонування медіа-ринку в незалежній Україні важко пригадати аналогічну кампанію проти будь-якої газети чи журналу, телеканала чи інтернет-сайта. Мимо-

волі виникає підозра і навіть упевненість, що війна проти «Українського тижня» може мати лише два раціональних пояснення.

1. Журнал свідомо послаблюється, щоб у якийсь момент, коли в команди та керівництва не витримають нерви, зробити власникам «пропозицію, від якої неможливо відмовитися», й задешево отримати напередодні передвиборчих жнив готовий інструмент впливу зі своєю аудиторією, авторитетом, не кажучи про кадри, інфраструктуру, систему розповсюдження тощо. Така робоча версія цілком має право на існування, але їй суперечить обрана тактика, адже атака ведеться передусім на бренд, на добре ім'я, тобто в нашому репутаційному бізнесі сенс такої хитромудрої операції тяжіє до нуля.

2. Доведеться повторити те, що вже було сказано для вужчої аудиторії: «Український тижень» – чи не єдине видання, що належить жодній політичній силі, не пов'язане жодними партійними, бізнесовими чи особистими зобов'язаннями, а отже, є зразком бездоганно незалежної журналістики (йдеться лише про засади, а не про якість, щодо якої хай краще висловлюються наші читачі). Ми поставили собі за мету безкомпромісно обстоювати цінності незалежної, модерної, європейської, української України й гостро реагувати на все, що віддаляє країну від цього ідеалу. То, може, саме це спонукає наших недоброзичливців розпочати інформаційну – а тепер уже не лише інформаційну – війну на знищення «Українського тижня»?

Залишається додати, що ТОВ «Український тижень» – довготривалий інвестиційний проект, до якого вдалося залучити реальний іноземний капітал з Європи, який не розраховує на миттєві надприбутки, натомість далекий від розуміння повсякденних труднощів ведення бізнесу в нашій країні, зокрема й принесення фундаментальних засад (до яких належать свобода слова і свобода інформації) в жертву політичній кон'юктурі.

Ми звертаємо вашу увагу на те, що державні органи, в тому числі й ті, що прямо покликані захищати свободу слова, у випадку «Українського тижня» розуміють своє призначення дещо спотворено. Ми вимагаємо негайно припинити адміністративний тиск на наше видання. Зі свого боку в разі невжиття заходів залишаємо за собою можливість звернутися по допомогу й підтримку до міжнародних інституцій, попри розуміння того, що це навряд чи сприятиме авторитету нашої держави у світі.

**Юрій Макаров, шеф-редактор
 Сергій Литвиненко, головний редактор
 Микола Шейко, генеральний директор
 Роман Цуприк, голова редакційної ради
 журналісти та працівники журналу, всього 34 підписи**

ФОТО: REUTERS

58 СТАРИМ ТУТ МІСЦЕ
Цьогоріч Каннський фестиваль закликав під свої знамена лише перевірені кадри

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ

34 ПРОФАНАЦІЯ СЛОВА
Непрофесійні підходи у рейтингуванні книжок дискредитують нашу літературу

30 ЗАВДАННЯ ВИЖИТИ
Українцям варто повчитися у фінів, як зберегти незалежність і стати успішними під боком у Росії

НА ЧАСІ

- 3 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ**
Малюнок Олексія Кузовського
- 6 **ФОТО ТИЖНЯ**
Майже літо
- 8 **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ**
Слухати подано

ВПРИТУЛ

- 14 **МІНІСТР В ОБОРОНІ**
Юрій Єхануров про свою війну з Юлією Тимошенко
- 18 **АРМІЯ ТАНЕ**
Щороку в Міністерстві оборони безслідно зникають сотні мільйонів гривень
- 20 **КОРОТКИЙ ПОВІДОК**
Посиливши покарання для корупціонерів, влада зробить суди слухнянішими, а хабарі – більшими
- 22 **КАПІТАЛЬНА НЕДОСТАТНІСТЬ**
Стрімке скорочення інвестицій у вітчизняну економіку може поглибити рецесію
- 26 **КАРТКИ В РУКИ**
Тиждень з'ясував, якими продуктами намагаються залучити вкладників українські банки
- 28 **АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГІЯ**
Хав'єр Солана хоче укласти нову угоду з Росією і вважає Україну взірцем демократії для сусідів
- 38 **12-Й ГРАВЕЦЬ**
Світогляд і життя футбольних уболівальників
- 41 **ЯК ПОЛЮБИТИ «ШАХТАР»**
Не час перебирати футбольними харчами

МИ

- 42 **ПРИП'ЯТИЙ КРАЙ**
Ще 60 років тому Берестейщина була українською етнічно та ментально
- 48 **ПОЛЬСЬКЕ В ПОЛІСЬКОМУ**
У селищі Довбиш на Житомирщині етнічні поляки й католики становлять більшість

НАВИГАТОР

- 52 **МІСТО ПІСЛЯ ЄВРОРЕМОНТУ**
Угорський Мішкольц, скинувши тягар індустрії, стає романтичним центральноевропейським курортом
- 56 **ТЕРМІНАТОРИ ІДУТЬ!**
Вигадане фантастами майбутнє настало – вчені створили штучний інтелект
- 60 **ПЕРСОНАЛЬНЕ**
Романа Юсипя
- 62 **ВІДГУКИ**
Вистави, фільми, виставки, книжки, записи
- 64 **КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ**

НАШ ТИЖДЕНЬ

- 66 **КІЛЬКА СЛІВ**
ВІД ЖУРНАЛІСТІВ **ТИЖНЯ**

Майже літо

Це не фотомонтаж і не постановка. Просто поруч із летовищем у Дюссельдорфі розташований басейн, і «Боїнги» з «Аеробусами», що снують весь час над головами, змушують німецького бюргера знову запитувати себе: чому люди не літають, як птахи? Бо хоча 30-градусна спека в Європі змінилася дощами, настрої майбутніх відпусток п'янить душу. Незабаром знову буде сонце.

Фото: AP

Слухати подано

Антимонопольний комітет України захистив права споживачів таким чином, що за мобільний зв'язок доведеться платити більше

Наприкінці травня АМКУ визнав монополістами низку операторів ринку зв'язку, зокрема, компанії «Київстар», «МТС-Україна», «Астеліт» (TM life:), «Голден Телеком» (TM Beeline) тощо. Контролююча інстанція зацікавилася механізмом визначення тарифів на інтерконект — плати, яку оператор перераховує своєму конкурентові за з'єднання з його номером. Відтепер ці тарифи визначатимуть не оператори, а Національна комісія з питань регулювання зв'язку з урахуванням собівартості телефонного з'єднання та плано-

вої рентабельності операторів. Експерти запевняють, що безпосереднім наслідком використання нового механізму розрахунку тарифів на інтерконект стане відмова стільникових операторів від пропозиції безплатних (або наддешевих) розмов усередині мереж. Причина — оператори не зможуть компенсувати втрат від безплатного з'єднання своїх абонентів за рахунок підвищення вартості інтерконекту. Таким чином розмови для членів однієї родини, які зазвичай користуються послугами

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ВАЛЕРІЙ ГАЗЗАЄВ
очолив київське «Динамо»

Колишній тренер московського ЦСКА та збірної Росії підписав із київським «Динамо» контракт на три роки. Керівництво клубу поставило перед ним завдання виграти чемпіонат і Кубок України, а також вийти у плей-оф Ліги чемпіонів. Попередник Газзаєва Юрій Сьомін повертається до Москви, де знову очолить «Локомотив».

ЕЛІС МУНРО
отримала Букерівську премію

Престижну літературну нагороду — Міжнародну Букерівську премію та £60 тис. — отримала 77-річна канадська письменниця. До цього її кілька разів висували на літературну Нобелівську премію. Свій перший збірник оповідань — «Танок щасливих тіней» — Мунро видала ще в 1968 році.

АРСЕНІЙ ЯЦЕНЮК
досягнув політичного повноліття

Дочекавшись 35-річчя, політик тепер нарешті може йти в президенти. День свого народження Яценюк відзначив у рідних Чернівцях, де заявив, що на майбутніх президентських виборах бачить для себе лише двох головних конкурентів — лідера БЮТ Юлію Тимошенко та лідера Партії регіонів Віктора Януковича.

МИКОЛА ПРОДАНЧУК
звинувачений у перевищенні влади

Генеральна Прокуратура України звинувачує першого заступника міністра охорони здоров'я — головного санітарного лікаря України у перевищенні службових повноважень. Зокрема, це стосується надання дозволу на ввезення без реєстрації вакцини для профілактики кору та краснухи індійського виробництва.

НО МУ ХЬОН
наклав на себе реуки

Екс-президент Південної Кореї стрибнув зі скелі під час прогулянки гірською стежкою поблизу селища Бонха, де він жив. Правоохоронні органи країни активно вели слідство у зв'язку з причетністю Но Му Хьона і членів його родини до корупції, а саме — отримання хабарів на суму \$6 млн від місцевого бізнесмена.

одного оператора, будуть дорожчими. Нові тарифи (симетричні для всіх гравців ринку) вводитимуть протягом 2009 – 2010 років. За прогнозами операторів, у серпні 2010-го ціна інтерконекту становитиме 30 – 40 копійок (зараз середній тариф – 50 копійок). У зв'язку з цим очікується здешевлення розмов між абонентами операторів-конкурентів. Гліб Вишлінський, аналітик компанії GfK Ukraine, звертає увагу на те, що рішення АМКУ вигідне великим компаніям, зокрема «Астеліту», «Голден Телекому» та «УРС». «Встановлення нижчих тарифів призведе до збільшення рентабельності та нарощування мережі абонентів невеликих операторів», – вважає Вишлінський. На його думку, «Київстар» і «МТС» стануть менш

прибутковими, оскільки їхні доходи значною мірою формувалися на основі високих ставок інтерконекту. Ще в лютому 2009-го втручання стільникових операторів зменшилися вперше за всю історію існування мобільного зв'язку в країні – до 1,9 млрд грн (на 11,5% рік до року). З початку року практично всі гравці ринку підняли ціни на 15 – 25%. Поки що подорожчання торкнулося здебільшого найдешевших чи рідко використовуваних сервісів, наприклад, SMS-повідомлень (середня вартість зросла з 0,25 до 0,35 грн) та роумінгу (збільшення вартості на 20 – 50%). Експерти прогнозують, що до кінця року стільниковий зв'язок подорожчає ще на 15 – 20%.

Валентина Кузик

ЦИФРА ТИЖНЯ

50%

На стільки уряд планує збільшити оклади посадовців місцевих рад. Цей крок має забезпечити місцеві ради гідною зарплатою, вважає прем'єр-міністр Юлія Тимошенко.

1,5

млрд грн

субсидій на енергозбереження було розтрачено Міністерством ЖКГ, заявив керівник Головного контрольно-ревізійного управління Микола Сивульський. Це вже друге очолюване представником НУ – НС (Олексієм Кучеренком) міністерство, яке звинуватили у нецільовому використанні коштів.

41%

ізраїльтян переконані, що Ізраїль має завдати удару по ядерних об'єктах Ірану, не чекаючи результатів переговорів. Про це свідчать дані опитування, проведеного Центром вивчення Ірану університету Тель-Авіва.

ОПИТУВАННЯ

Антикризовий настрій

Українці вже звикли до фінансових негараздів держави й виявляють більше оптимізму

Матеріальний стан українців та їхня емоційно-психологічна реакція на кризу стабілізувалися. Про це свідчить шостий етап всеукраїнського дослідження «Пульс кризи», який Київський інститут проблем управління імені Горшеніна провів із 14 по 18 травня 2009 року. Якщо на першому етапі, здійсненому торік у жовтні, лише 0,8% вважали, що економічна ситуація в країні за попередній місяць покращилася, то зараз з-поміж наших співвітчизників таких оптимістів 10,7%. Число тих, хто вважає економічну ситуацію стабільною, за цей час зросло з 9,1% до 22%. А порівняно з січнем зменшилася й кількість українців, які не можуть собі дозволити придбання цінних речей – з 71,7% до 68,9%.

ЯК ВИ ОЦІНЮЄТЕ МАТЕРІАЛЬНИЙ СТАН СВОЄЇ РОДИНИ?

32,8%

Ледь зводять кінці з кінцями

36,1%

На їжу вистачає, але купівля одягу викликає труднощі

24,8%

У цілому на життя вистачає, але не на придбання цінних речей

2,6%

Майже не відчувають матеріальних труднощів

0,9%

Матеріальних труднощів не відчувають

Опитування проводилося в усіх обласних центрах України, містах Києві та Севастополі. Всього було опитано 1000 респондентів віком від 18 років. Похибка репрезентативності дослідження не перевищує +/- 3,2%.

ГРАВКА: ПАВЛО НІЦ

ФОТО: REUTERS, УНАН. АР, АНДРІЙ ЛОМАКН, ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ

Колективний арешт

Одразу 10 мерів, а також 17 високопоставлених чиновників і службовців поліції були одночасно заарештовані в мексиканському штаті Мічоакан у рамках боротьби з наркомафією. Масштабну операцію провела прокуратура за підтримки збройних сил. Серед затриманих є представники всіх трьох основних політичних партій країни, що виключає версії політичного підґрунтя арештів напередодні призначених на 5 липня парламентських і муніципальних виборів.

Ісламський джихад

Керівництво Узбекистану стягує війська та міліцію в прикордонні райони Андижанської області. 26 травня в містах Ханабад та Андижан пролунали вибухи, внаслідок яких, за повідомленням незалежної інформаційної служби Uznews, загинуло щонайменше 16 осіб. Натомість генеральна прокуратура країни одразу після інцидентів заявила про одного загиблого та кількох поранених. За інформацією Uznews, відповідальність за теракти в Узбекистані взяла на себе екстремісти з організації «Ісламський джихад».

Розслідування геноциду

Служба безпеки України порушила кримінальну справу за фактом здійснення геноциду в Україні в 1932 – 1933 роках. «Україна збрала достатньо свідчень для порушення справи про

штучно створений більшовицьким режимом голод, який призвів до масового знищення цивільного населення», – зазначив голова СБУ Валентин Наливайченко.

Газові погрози

Російський газовий гігант Газпром погрожує перевести Україну на систему 100-відсоткової передоплати за газ у тому разі, якщо наша держава в

повному обсязі не розрахується за поставки блакитного палива за травень.

Смерть від вакцини

П'ятимісячна дитина померла на наступний день після вакцинації в селі Нагірне Самбірського району Львівської

області. Дівчинці робили щеплення від дифтерії, кашлюку й правця та окремо від гепатиту.

Комісія головного управління охорони здоров'я Львівської обласної адміністрації причинно-наслідково зв'язку вакцинації зі смертю дитини не виявила.

Тверезий бешкетник

Пасинок депутата-регіонала Ігоря Лисова Артем Криворучко, якого затримали 15 травня за хуліганство, як виявилося, був при цьому абсолютно тверезим. Саме такі результати експертизи оприлюднив начальник київської міліції Віталій Ярема. При цьому він запевнив, що на слідство ніхто не тиснув. Нагадаємо, Криворучко ганяв вулицями Києва на машині без номерів, нахабно порушував правила, погрожував

ножем іншим водіям та чинив опір працівникам міліції. Затримати його вдалося, коли його авто заглохло.

На захисті житла

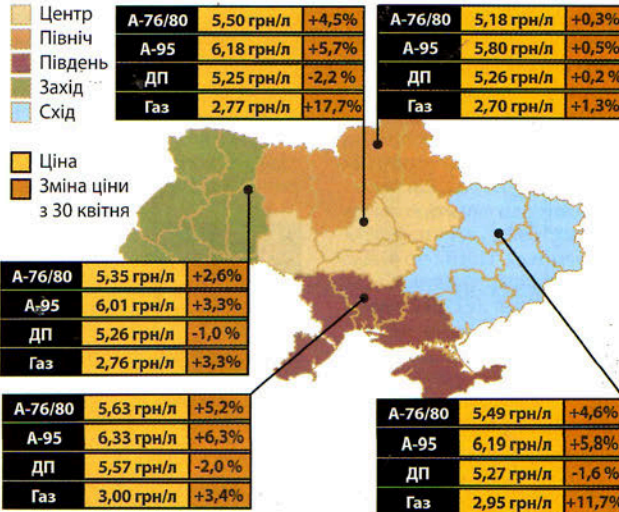

Верховна Рада запровадила мораторій на відчуження житлової нерухомості, яка є предметом застави чи іпотеки, до закінчення кризи, згідно з відповідним законом, визначатиме парламент за поданням Кабміну. Банкіри називають популістським прийнятий документ, очікують зростання неплатежів за іпотечними кредитами та залишають за собою право відчужувати заставне майно в судовому порядку, нараховуючи штрафні санкції за невчасне виконання зобов'язань. Не виключено, що президент ветоватиме закон.

Кусючі ціни

Лише за тиждень середня вартість бензину А-95 на українських АЗС зросла на 2,1% — до 5,96 грн/л. На деяких заправних станціях, що торгують імпортованим високооктаном, А-95 продавали по 6,2–6,3 грн/л. Подорожчання пального зумовлене двома чинниками: 40-відсотковим зростанням цін на нафтопродукти у Євросоюзі та зміною граничних роздрібних цін на бензини в Україні, що 20 травня 2009-го підвищилися на 2,5–4,3%. За прогнозами експертів, улітку роздрібна вартість А-95 коливатиметься у межах позначки 6,5 грн/л.

Середні роздрібні ціни на нафтопродуктів

Середні роздрібні ціни на бензин А-95 на АЗС, грн/л

Візи для здорових

З 1 червня, щоб отримати довготермінову візу до Чехії, громадяни України будуть змушені подавати медичну довідку, що в них немає важких інфекційних захворювань (а саме — ВІЛ-інфекції,

сифілісу та туберкульозу). Довідка має бути перекладена чеською мовою та офіційно засвідчена. За даними Чеського статистичного бюро, станом на 30 квітня 2008 року у Чехії проживали 125 453 українці.

Піратський полог

Сомалійські пірати катують українських моряків із судна «Аріана», повідомила родичка одного з полонених. Розбійники сподіваються, що розповіді про жорстоке поводження з екіпажем допоможуть їм скоріше отримати викуп. Балкер «Аріана» з 24 українцями на борту було захоплено 2 травня.

Ядерна загроза

Друге за останні три роки Північна Корея провела підземне ядерне випробування. Вибух пролунав зранку 25 травня й перевершив за своєю потужністю той, що супроводжував ядерне випробування 9 жовтня 2006 року. Влада країни не оприлюднила інформації щодо місця вибуху, однак, за даними Південної Кореї, воно те саме, що й у 2006 році: сейсмічні поштовхи були зафіксовані на північному сході країни. Нове ядерне випробування є прямим порушенням резолюції №1718 Ради Безпеки ООН, прийнятої після прецеденту 2006 року.

Цей учинок Пхеньяна є ще одним свідченням того, що Північна Корея перейшла до відкритої конфронтації з міжнародною спільнотою щодо питання своєї ядерної програми. В офіційному коментарі, оголошеному на державному радіо, йдеться про те, що «ядерні випробування мають служити меті захисту державного суверенітету, захисту нації та соціалізму». Після ядерного випробування Північна Корея провела також пробний запуск кількох крилатих ракет ближнього радіуса дії (130 км) та вийшла з режиму перемир'я 1953 року, яке поклало край Корейській війні.

ЦИТАТИ ТИЖНЯ

Депутат-регіонал Нестор Шуфріч про намір Інни Богословської поборотися за президентське крісло:

«Звичайно, з приводу виходу Богословської з Партії регіонів і її бажання балотуватися в президенти, якщо це не жарт, то можна було б пригадати історію про кобилу, віз і всіх, хто з них зліз»

Інна Богословська про свою відмову вийти з фракції Партії регіонів:

«Мені стало зрозуміло, що Богословська в парламенті, яка може заблокувати трибуну, яка може підняти незгодних депутатів і не дати можливість проголосувати в парламенті те, що не повинне бути проголосоване, саме дуже й потрібна в стінах парламенту»

Прем'єр-міністр Російської Федерації Володимир Путін про те, що йому подобається в мемуарах генерала Антона Денікіна:

«Там у нього є міркування про велику та малу Росію, Україну. Він каже, що нікому не має бути дозволено втручатися у відносини між нами, це завжди було справою самої Росії»

Реаліст

Медведев не шпгучна тимчасова фігура, він взагалі ніщо. Його президентство доводить, що він готовий виконувати будь-які накази Путіна, доводить, що він взагалі не може не послухатися. Медведев наче дитина, яку батьки на дні народження поставили на стілець і змусили перед гостями читати вірші й співати пісень. Він чекає лише, коли батьки дозволять йому нарешті злізти зі стільця і весь цей стрес нарешті закончиться. Потрібно усвідомити, ким є Путін для своїх опричників:

вони вважають його другим Сталіним, месією, божим даром, подарунком небес, на який вони не заслужили, зрештою «путіним», тобто тим, хто вкаже «путь», людиною, без якої б вони пропали. Якщо він накаже своїм фсбешникам та іншій чорностенній погані стрибати в прірву — вони будуть стрибати, бо все, що наказує Путін це добре. Їм не подобається, що президентом є неповноцінний, але якщо так сказав Путін — вони будуть терпіти, бо Путін знає, що робить. І задача опричників не думати над путінськими наказами, а сліпо виконувати їх, впевнено йдучи у світле майбутнє, в яке веде їх їхній вождь.

Наталія

Боротьба за владу між Путіним і Медведевим можлива. Але називати Медведева лібералом... я б не стала. Війна в Грузії — яскраве свідчення його «ліберальності».

Стор

Здається, це просто така гра. Електорат вже на одного кандидата від влади не поведеться. На наступних виборах пограються в демократію, влаштують «демократичне» протистояння «діма проти вови», а хто б із двох не переміг, всі будуть в шоколаді (або в нафті) :))

Амудсен

путін, медведев... яка в біса різниця... загрозу світові становить відновлена імперія зла, якою знову стала Росія, під шумок винищення чеченців в сортирах, під любую харизматичну особу, яка буде рулить системою... їм інакше не можна, це імперія, альтернатива — роздроблення, але то вже не Росія в укоріненному сенсі слова.

Сергій, Дніпропетровськ

Пане Юрію! Але трибуна обов'язково буде. Те, що Ви називаєте інвалідністю, у медиків називається шизофренією — неадекватне ставлення до зовнішніх впливів. Біда в тому, що зовнішні впливи в нашому суспільстві з боку так званого «електорату» відсутні або зведені нанівець суспільними механізмами. Скільки ще «майданів» потрібно проповзти пузом по битому склу, аби на трибунах опинилися справжні достойники! Але я оптиміст, бо достеменно бачу, як дурнів меншає. І, до речі, якщо хтось скаже про відомих нам із телевізора — отой гадючиш, або — ота гадючка — 99 відсотків не помиляться, про кого мова. Хіба це не привід для оптимізму?

Ліка

Пихате й дурнувате українське буржуїнство, всіляко демонструючи свої статки, вдаючи із себе світських левів та левиць, павами і павичами походжаючи Верховною Радою, не розуміє, наскільки комічно виглядає. Бо вбогість духовну не прикриє жоден кутюрний аксесуар. Гоголя, Чехова і Мольєра ця публіка не читала. Нехай собі. Але хоча б Голохвастова з Пронсею у телевізорі під час колгоспного свого дитинства вони бачили? Немає на них Нечуя-Левицького, Старицького, Вишні, Глазового...

Доктор Сма-лець

Не підтримка Ющенко великим бізнесом і не успішні політичні ігрища любих друзів були основною причиною того, що він став пре-

зидентом. Головним фактором його перемоги на виборах стало те, що люди побачили в ньому справжнього українця з базовим набором позитивних національних якостей. Саме тому народ поклав свої надії на нього, а не на людину з чужим менталітетом і кримінальним минулим. На жаль, вольові якості Віктора Андрійовича виявилися явно недостатніми для подолання добре організованого спротиву мішечників при владі будь-яким системним змінам, що не світили їм негайним зиском. Тому, по великому рахунку, зроблено було дуже і дуже мало; можна навіть сказати, що українській нації в своєму історичному поступі ледве-ледве вдалося втриматися на раніше зайнятих позиціях.

Можливо хтось зі мною не погодиться, але по вищезгаданих «базових параметрах» сьогодні в Україні немає жодної помітної політичної персони, яку можна було би реально протиставити Ющенкові як президентові. Попри всі його не доведені до кінця справи, він і надалі залишається одним із найменш заляпаних брудом політиків, тим кандидатом, який ментально є найбільш близьким переважній більшості українців, хоча пересічний виборець, мабуть, цього і не усвідомлює (поки що).

Але зверніть увагу, як нині помітно активізувалися засоби масової дезінформації, в благородній (хоч і не безкорисливій) справі персональної критики діючого президента та його найближчої родини. На добивання політичних трупів серйозні люди під час кризи грошей не витрачають. Тож при майже нульових шансах «Нашої України» втрапити до парламенту, шанси самого п. Ющенко В.А. обертися президентом на другий термін — цілком реальні.

Віктор

В.Ющенко може й не поганий українець, але президент — ніякий. І відставкою В. Балого тут не обійтисся. Щось П. Скоропадський згадався... Так то. Гетьманат був 7,5 місяців. За цей час були створені музеї, бібліотека, Академія наук і т.д. А наша «еліта» роками не дає серйозних зрушень і постійно говорять, що часу не вистачило... Біда, та й годі...

Орфографія дописувачів зберігається

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** — ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

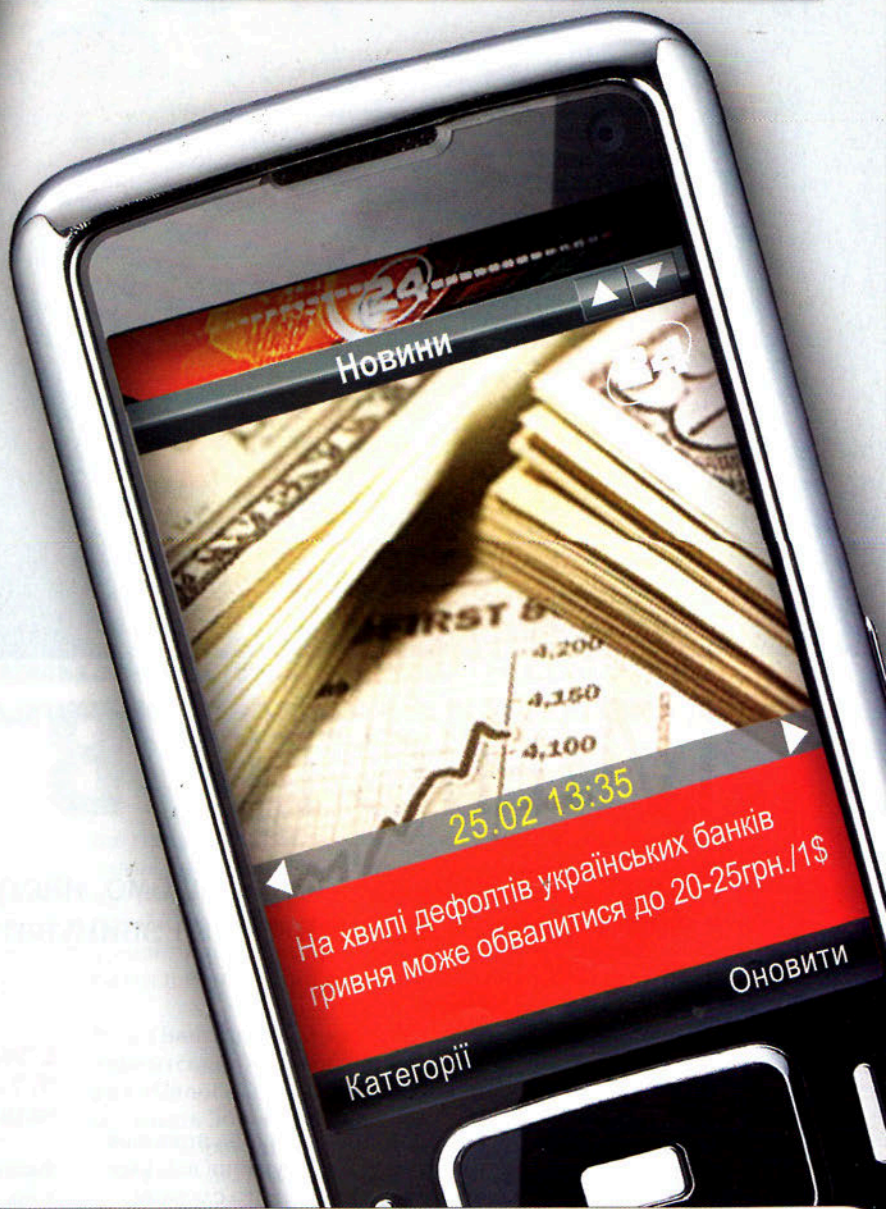
Редакційна рада: Кирило Галушко, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк (голова)

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

текстове повідомлення

ЗАХОДЬ НА
mobile.24tv.com.ua
і встановлюй
БЕЗКОШТОВНО

ДИВИСЬ НОВИНИ
КОЛИ ЗРУЧНО

телеканал новин

ПОДРОБИЦІ НА САЙТІ

www.24tv.com.ua

Міністр В ОБОРОНІ

Найкращий захист – це, як відомо, наступ. Юрій Єхануров розпочинає війну з Юлією Тимошенко, яка звинуватила Міністерство оборони в корупції

СПІЛКУВАЛАСЯ Мар'яна Олійник
ФОТО: Андрій Ломакін

На зустріч із нами Юрій Єхануров прийшов після наради з питань харчування військовослужбовців і ситного, за його словами, обіду в солдатській їдальні. Учасники обговорення загалом схвально оцінили так званий аутсорсинг, тобто харчування військовослужбовців із залученням комерційних структур, відмовившись повертати на кухню солдата. Водночас міністр визнав: його відомство достеменно не знає «кредитних історій» фірм, які зараз годують військових.

БЛИЖЧЕ ДО КУХНІ

У. Т.: Які скарги на наявну систему харчування звучали на нараді?

— Загалом представники всіх видів Збройних сил заявили, що підтримують цю систему, хоча є й багато запитань. Зате всі погодилися, що фірми, які годують військовослужбовців, повинні мати певні гарантії тривалості їхньої роботи. Вони кажуть: дайте нам хоча б п'ять років, ми не можемо вкладати гроші, не знаючи, чи буде обладнання амортизоване. І вони мають рацію. Водночас конкуренція на цьому ринку просто шалена. І це теж проблема, тому що прийоми конкурентної боротьби, м'яко кажучи, далекі від цивілізованих.

У. Т.: Ці комерційні структури визначалися на тендері?

— Звісно. За великим рахунком, ці фірми, крім однієї-двох, навіть за нинішніх умов не відповідають вимогам військових. Зараз ми перевірятимемо, яким чином усі ці фірми зайшли на ринок. Хочемо скласти їхні «родословні», щоб мати довіру.

Були голоси, що треба зменшити функції комерційних фірм, дати військовим на якомусь етапі у цьому ланцюжку працювати.

У. Т.: Хто найбільше за це виступав?

— Переважно військові, які раніше займалися цими питаннями і яким хотілося бути ближче до складів, кухонь... Але на нараді виступали заступники командувачів усіх видів військ — на цьому рівні є підтримка. Вони розуміють переваги аутсорсингу. Адже якщо повертатися до старої системи, то потрібно повертати і військовослужбовців, яких скоротили, тобто переводити їх з бойових частин.

У. Т.: Ви отримали від Головки КРУ документи про перевірку ним вашого відомства?

— Перевірка прийшла до нас офіційно вранці 30 квітня і завершила роботу 12 травня. Лист від них ми отримали 15-го ввечері, у п'ятницю, 16-го, вранці почали готувати відповідь, на яку, за правилами, дається п'ять днів. Після того як вони отримують відповідь, дається тиждень на узгодження позицій. На те, щоб фахівці Міноборони і Головки КРУ сиділи один навпроти одного і кожен наводив свої аргументи. Акт Головки КРУ мав з'явитися тільки 28 травня. Але вже 20-го вранці на засіданні Кабміну це питання почало, як ви знаєте, розкручуватися по повній. Паралельно

Військовослужбовці охороняють 350 військових містечок, де немає жодної людини. На баланс місцевих органів влади передати не можна – заборонено, продати не можна, бо теж немає механізму

матеріали перевірки «випадково» потрапили у пресу...

Колись у Стародавньому Римі казали: «Убий, але вислухай». Нас слухати не захотіли. Я розглядаю це як упередженість. Демократія — це процедура. Тому я підписав відкритий лист до прем'єр-міністра, в якому за порушення всіх процедур вимагаю звільнення начальника Головки КРУ і вибачень від глави уряду. У протилежному випадку маю намір подати до суду.

У. Т.: Президент доручив розібратися в цьому питанні новій очільниці свого Секретаріату Вірі Ульяновченко. Ви з нею ще не зустрічалися?

— Поки що ні. Щодо земельних справ є також доручення президента Генпрокуратурі. Нам щойно надійшов лист із переліком даних, які Генпрокуратура хоче від нас отримати. Звісно, ми негайно почали готувати відповідь.

ЛЮБОВ БЕЗ РАДОСТІ

У. Т.: Як склалися ваші взаємини з Юлією Тимошенко в уряді досі?

— Коли мене було призначено міністром оборони, я одразу ж написав заяву, що припиняю будь-яку політичну діяльність. Мушу сказати, що в нас були терпимі стосунки.

У. Т.: «Холодна війна»?

— Принаймні емоцій — зараз же емоції працюють — не було. Було просто поступове урізання всього, що потрібно армії. По-перше, попри гучні заяви про ледве не миттєвий перехід на контрактну армію, грошей на це не виділяли. По-друге, почалися, так би мовити, системні наїзди, приміром, у 2007-му ми непогано спрацювали щодо забезпечення військовослужбовців житлом, а цього року на житло з бюджету нам виділили нуль. Жодної копійки не дали, сказали: заробляйте самі, через спецфонд (наповнюється за рахунок продажу військового майна. — У. Т.). А через спецфонд нам не дозволили нічого продавати — вийшла спеціальна постанова. Тому той, хто каже, що ми землю розбазарювали, нехай запитає мене, скільки її продано. Відповідаю: нуль. Жодного квадратного сантиметра...

БЮДЖЕТ СТАГНАЦІЇ

У. Т.: На який відсоток потреб зараз фінансуються Збройні сили України?

— Щоб виконувати державну програму розвитку ЗСУ, на рік потрібно 32 млрд грн. Щоб забезпечити суто поточний розвиток — 17 млрд грн. У нас реально — залежно від того, чи залучать кошти зі стабілізаційного фонду, — буде 8,1 млрд грн.

У. Т.: Колись тодішній міністр оборони Євген Марчук говорив про бюджет проїдання і бюджет розвитку. У вас зараз бюджет проїдання?

— Це бюджет навіть не проїдання, а стагнації. Це ще гірше. Кошти є тільки на плату людям, на харчування і не повністю — на комунальні послуги. Тому ми крутимосся, ви собі не уявляєте як, розпоряджаючись невеликими коштами, щоб не було відключень електрики тощо. Але я дуже радий, що заборгованості з плати немає, кожен військовий отримує гроші вчасно.

У. Т.: Ваш попередник, нині голова профільного парламентського комітету Анатолій Гриценко звинуватив Міноборони ще й у невиконанні закону про чисельність Збройних сил...

— Скорочення ЗСУ відбувалося впродовж багатьох років. Але, починаючи з 2006-го, ситуація стала критичною — виконали план зі скорочення армії, потрібно було вже скорочувати працівників. Сантехніків, електриків, які обслуговують військові містечка, охоронців складів... 18 тисяч військовослужбовців і працівників виконують не властиві їм функції. Але на їхнє скорочення потрібні гроші. Коли я розібрався в цьому, ми запросили Віктора Андрійовича і доповіли йому. Тоді, влітку минулого року, президент ухвалив рішення припинити скорочення. ►

«Передати заборонено, продати — нема механізму...»

ЗСУ. Відтоді ми почали відновлювати Збройні сили, бездумно скорочені через те, що в когось прогнулася спина.

Нам потрібен чіткий кошторис, де було б записано: на скорочення стількох працівників виділяється стільки-то коштів. Щоб скоротити 19 тисяч працівників, потрібен мільярд. Третина військового бюджету — витрати, які армія не повинна нести. Уявіть собі, як військовослужбовці охороняють якесь містечко, де немає жодної людини. Я в Севастополі зайшов на територію колишньої військової частини. Мене зустрів прапорщик, доповів як слід. Він і ще кілька охоронців там єдині мешканці.

У. Т.: Скільки в Україні таких військових містечок?

— Близько 350. На баланс місцевих органів влади передати не можна — заборонено, продати не можна, бо теж немає механізму.

Ще одне. Коли Радянський Союз виходив з Німеччини, всі боезапаси вивозилися в Україну. На заповнені за нормами склади раптом пішли ешелони і скидали будь-як. Дві третини боезапасів, які ми зараз маємо, нам не потрібні. Минають роки, і вони стають не просто не придатними, а небезпечними. Днями з міста Славути Хмельницької області, неподалік АЕС, ми вивезли останній ешелон із боезапасами. Після ретельної перевірки наприкінці року ми скоротимо там півтори сотні посад військовослужбовців. Торік це зробили в Брюховичах під Львовом. Потім візьмемося за інший арсенал, розташований у подібній «гарячій точці».

У. Т.: Чи переглянуто вже план переходу ЗС на контрактну армію до 2011 року?

— Зараз переглядається державна програма розвитку Збройних сил до 2011 року, фінансування якої цілковито провалене. Ми внесли свої пропозиції в уряд і РНБО, сподіваюся, що вони будуть прийняті, тоді можна буде чіткіше говорити про перспективи. Виглядає так, що за такого фінансування, як зараз, про контрактну армію взагалі не може бути мови. За умови виділення коштів реально виконати це завдання до 2015 року. Зараз в армії 53% контрактників, але є проблеми з оплатою їхньої праці, тому з початку року спостерігається тенденція до зменшення їхньої кількості.

У. Т.: Днями ви порушили ще одне болюче питання — щодо браку коштів на ротацию наших миротворців у Ліберії. У березні ЗМІ повідомляли, що в 56-го вертолітного загону, який готується в червні приєднатися до миротворчого контингенту ООН у Ліберії, не вистачає коштів на повноцінну підготовку. Яка зараз ситуація?

— Україна отримує компенсаційні кошти від ООН своєчасно, у доларах, як належить. Але всі вони йдуть на рахунки Міністерства фінансів у загальнодержавний бюджет. Нам виділяються гривні, причому цього року так, щоб їх вистачило рівно на п'ять місяців з дванадцяти. На цю секунду ситуація така: розглядається можливість зняти кошти зі стабілізаційного фонду на озброєння й перекинути на миротворців. Адже це обличчя України. Якщо ми 22 червня не залетимо туди, держава матиме великі іміджеві й економічні втрати. Гроші потрібні негайно, там 300 наших військовослужбовців: у Косові — 87, ще в багатьох країнах — невеликі контингенти. У мене кожен ранок починається з доповіді про наших миротворців за кордоном. ■

3 6 червня –
двічі на тиждень

Київ – Ніцца

Безкоштовно:

- Багаж (до 40 кг)
- Харчування на борту
- Он-лайн бронювання
- Участь у програмі Панорама Клуб
- Можливість вибору місць у салоні

☎ 8 044 581 50 50 ☎ 566 МТС, КИЇВСТАР,
LIFE!, BEELINE

ЗСТ, "Український мобільний зв'язок", ліцензія №18 від 07.09.99 від 29.12.2004 / ЗСТ, "Київстар", ліцензія №18 від 12.01.2004
ТОВ "Асколі", ліцензія №19 від 07.02.2003 від 17.11.2005 / ЗСТ, "Українські радіосистеми", ліцензія №19 від 07.02.2003 від 16.05.2006
МТС - "Мобільні та тарифні послуги на мобільних телефонах" Білорусь - Т.при зв'язанні: Білорусь - 0,91 грн за хвилину.
Ліцензія №18 від 07.09.99 від 29.12.2004 р.

MAU

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор
www.presscom.ua

АРМІЯ ТА НЕ

ЩОРОКУ В МІНІСТЕРСТВІ ОБОРОНИ БЕЗСЛІДНО
ЗНИКАЮТЬ СОТНІ МІЛЬЙОНІВ ГРИВЕНЬ

АВТОР: Андрій Лаврик

«**Л**амати комедію будете ви, коли перед силовими структурами звітуватимете!» — кинула прем'єр-міністр Юлія Тимошенко очільнику оборонного відомства Юрієві Єханурову. Міністр оборони вельми бурхливо реагував на промову голови Контрольно-ревізійного управління Миколи Сивульського, який доповідав про виявлені зловживання з фінансами в армії. Невдовзі після доповіді головного ревізора Тимошенко зажадала звільнення Єханурова. Юрій Іванович може стати першим, кого «попросили» з міністерського крісла за безлад у величезному оборонному господарстві. В українському війську кошти і майно «зникали» і до приходу Єханурова, про що свідчать перевірки того ж таки ГоловКРУ. Однак оборонним міністрам це дарували, як збиті літаки з цивільними на борту і ракети, що поцілили у житлові будинки. Безперечно, майбутня відставка Юрія Єханурова не покладе край фінансовим зловживанням в армії.

Тиждень же їх ілюструє. **ii**

2006 – 2007 роки

2,0238 млрд грн
загальна сума
зловживань

117,1 млн грн
вартість втраченого
майна

800 млн грн
втрати за договорами
інвестиційної забудови

395 млн грн
занижена вартість
майна

210 млн грн
порушення під час закупівель
товарів та послуг

144,7 тис. га
(34%) земель Мініборони використовуються
без відповідних правовстановлюючих документів

2008 – 2009 роки

(Зловживання за цей період інкримінують Юрієві Єханурову)

266 га
площа ділянок
Міноборони,
цільове призначення
яких було змінено
незаконно

300 млн грн
неефективне
та нецільове
використання коштів,
спрямованих
на харчування

1,07 млрд грн
ринкова вартість
втрачених
земель

82,1 млн грн
необґрунтоване
збільшення
асигнувань
на харчування

53 млн грн
завдали збитків
комерційні
орендарі
військового майна

Посиливши покарання для корупціонерів, влада зробить судочинство слухнянішим, а хабарі – більшими

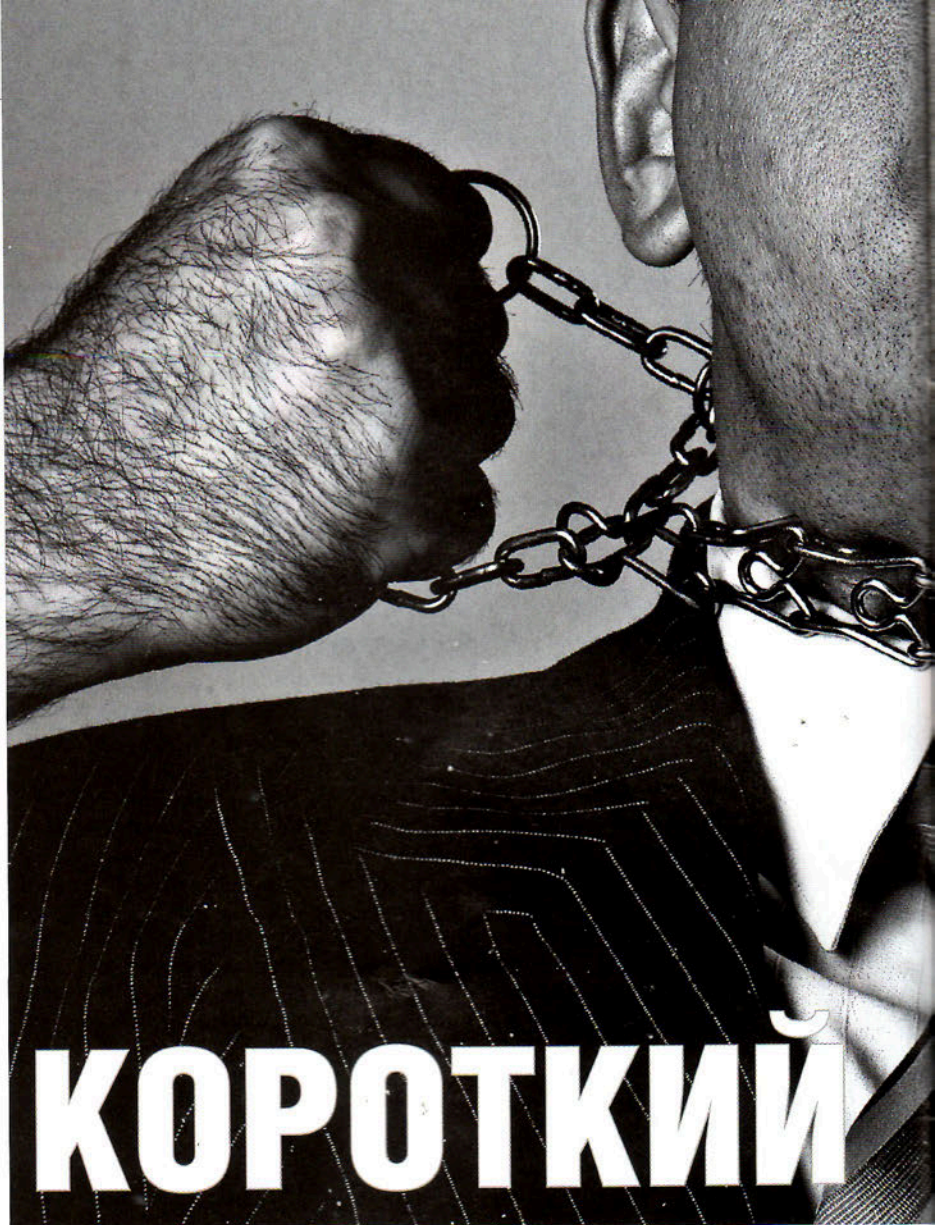
АВТОРИ: Андрій Лаврик, Богдан Буткевич

Прокурор, слідчий чи суддя, спійманий на хабарі, більшому за 68 тис. грн, у найближчому майбутньому ризикують потрапити за ґрати на довічний термін. Звісно, якщо президент Віктор Ющенко підпише ухвалений Верховною Радою Закон «Про внесення деяких змін у деякі закони України відносно протидії корупції». Коли готувався цей матеріал, Віктор Андрійович ще вагався. І його можна зрозуміти: не поставиш підпис – звинуватять у сприянні хабарництва, однак підписати цей «революційний», як називає його автор нардеп Анатолій Гриценко, закон було б необачним кроком. **Тижень** з'ясував чому.

АНТИКОРУПЦІЙНО-НЕКОНСТИТУЦІЙНИЙ

В ухваленому народними обранцями законі передбачають збільшити покарання для держслужбовців, викритих в отриманні хабара в особливо великих розмірах (більше 68 тис. грн.), із 8–12 років позбавлення волі до 10–15. Якщо ж нечистий на руку чиновник працює президентом країни, міністром чи народним депутатом – сидітиме у в'язниці довічно. Їм компанію складуть прокурори, слідчі й судді.

«Закон має бути єдиним для всіх, а покарання за злочин – справедливим та невідоротним», – так аргументував потребу запровадити вищу міру покарання для правоохоронців-хабарників Анатолій Гриценко. На-

КОРОТКИЙ

томість експерти вельми скептично ставляться до ефективності запропонованих драконівських заходів.

«Цей законопроект – не більше як дешеве політиканство, – стверджує Руслан Роженко, виконавчий директор Асоціації суддів України. – Зараз суди в Україні не завжди дають довічне ув'язнення навіть за серйозні вбивства».

Він додає, що новий антикорупційний закон у багатьох пунктах є антиконституційним. «По-перше, в ньому прописано, що вирок не може бути оскарженим, – пояснює Ро-

женко. – Це взагалі маразм, адже Конституцією передбачено право будь-якого громадянина на звернення і до суду, і на апеляцію на його рішення. По-друге, цей закон ухвалили без урахування негативного висновку по ньому науково-експертного управління самої ж Верховної Ради. Я вже не кажу про зауваження від Ради суддів, Верховного Суду тощо, які могли б зробити його більш адекватним».

Директор політико-правових програм Центру Разумкова Юрій Якименко оптимістичніший. «Цей зако-

США

Отримання та вручення хабара – штраф на суму, втричі більшу за розмір хабара або позбавлення волі на 15 років (за рішенням суду, покарання можуть поєднати).

Канада

Згода отримати матеріальні чи інші блага взаємн на сприяння у вирішенні проблеми держслужбовцем законодавчого, судового органу чи комісаром поліції – ув'язнення до 14 років.

Франція

Отримання хабара держслужбовцем – ув'язнення до 10 років.

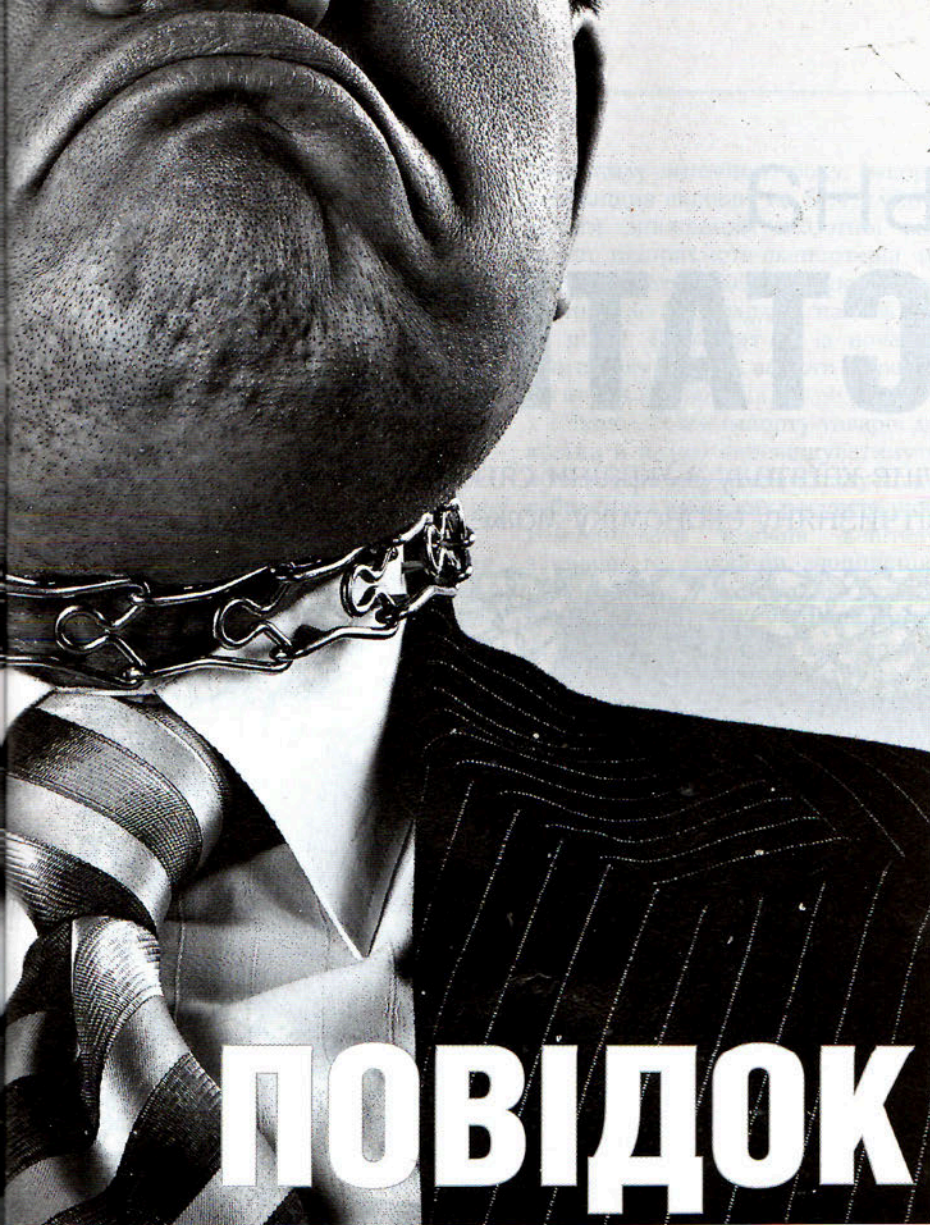
Німеччина

Вимагання хабара за сприяння у вирішенні проблеми посадовою особою – ув'язнення до 3 років або штраф. Отримання хабара суддею – ув'язнення до 10 років або штраф.

Італія

Вимагання та отримання хабара посадовою особою – позбавлення волі від 4 до 12 років.

ПОВІДОК

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКІН

ЯК ЦЕ НЕ ДІЯТИМЕ

Не принципово, як покарають корумпованого суддю, прокурора чи іншого держслужбовця, головне — як спіймати їх руку. Той-таки Анатолій Гриценко пропонує правоохоронцям провокувати чиновника на хабар. Подібне практикують у приватних компаніях. Зокрема, в одному видавничому холдингу кожному журналістові-новачкові телефонувє втаємничений доброзичливець і пропонує за чималу суму розмістити замовну статтю. Та завдяки колегам потенційний «джинсовик» уже знає про перевірки служби безпеки підприємства. А в прокуратурі та судах корпоративна солідарність жорсткіша.

«Коли в тому ж суддівському корпусі ступінь закритості від громадськості нічим не поступається спецслужбам, то смішно сподіватися на те, що закон щось змінить», — зауважує правозахисник Семен Глузман.

На хабарництві ловляться тільки ті, хто бере калим із рук у руки. Скандально відомий суддя Ігор Зварич опинився в СІЗО передусім тому, що мав сміливість «колядувати» персонально. Обачніші держслужбовці роблять це через посередників і ніколи з хабародавцем не контактують (*гив. Тиждень № 51, 2008*).

«Упевнений, що цей закон тільки погіршить ситуацію з хабарництвом», — заявляє Руслан Роженко. — Сума хабарів зростає, адже тепер судді будуть враховувати й відповідальність, яку вони можуть за це понести. Гроші братимуть не лише за «правильне рішення», але й «за жах».

Тож попри очевидну неефективність «антикорупційного» закону, він вигідний більшості з тих, хто потрапляє під його дію: держслужбовці, що роблять бізнес на хабарах, зможуть заробляти ще більше, а народні депутати покажуть себе безкомпромісними борцями зі злочинністю. Вікторові Ющенку доведеться до них долучитися. ■

нопроект має своє значення в антикорупційній боротьбі, — впевнений він, але водночас застерігає, — в законі прописана досить сильна варіативність покарання за один і той самий злочин. Що дає великий простір як для зловживань, так і для політичного впливу на суддів».

Прикладів політичного тиску на суддів через звинувачення в хабарництві є достатньо. Зокрема, колишній голова Печерського райсуду столиці Микола Замковенко сам опинився на лаві підсудних та був засуджений до позбавлення волі

(умовно), після того як у 2001 році випустив з-за ґрат тодішню опозиціонерку Юлію Тимошенко. У 2007-му судді Конституційного Суду Сюзані Станік довелося відмовитися від справи про конституційність дострокових парламентських виборів — у пресу просочилася інформація про загадкову появу в її родині нерухомості вартістю кілька мільйонів доларів, і Станік запідозрили в хабарництві. Тепер же у влади з'явиться проти суддів та правоохоронців вагомий аргумент, ніж просто кримінальна відповідальність.

Фінляндія

Корупційні дії посадової особи — штраф або позбавлення волі до 2 років, а також заборона обіймати публічні посади від 2 місяців до 4 років.

Китай

Отримання хабара держслужбовцем чи менеджером великої корпорації — розстріл.

Куба

Отримання хабара держслужбовцем — смертна кара.

Об'єднані Арабські Емірати

Отримання хабара — відрубання руки (як за злодійство).

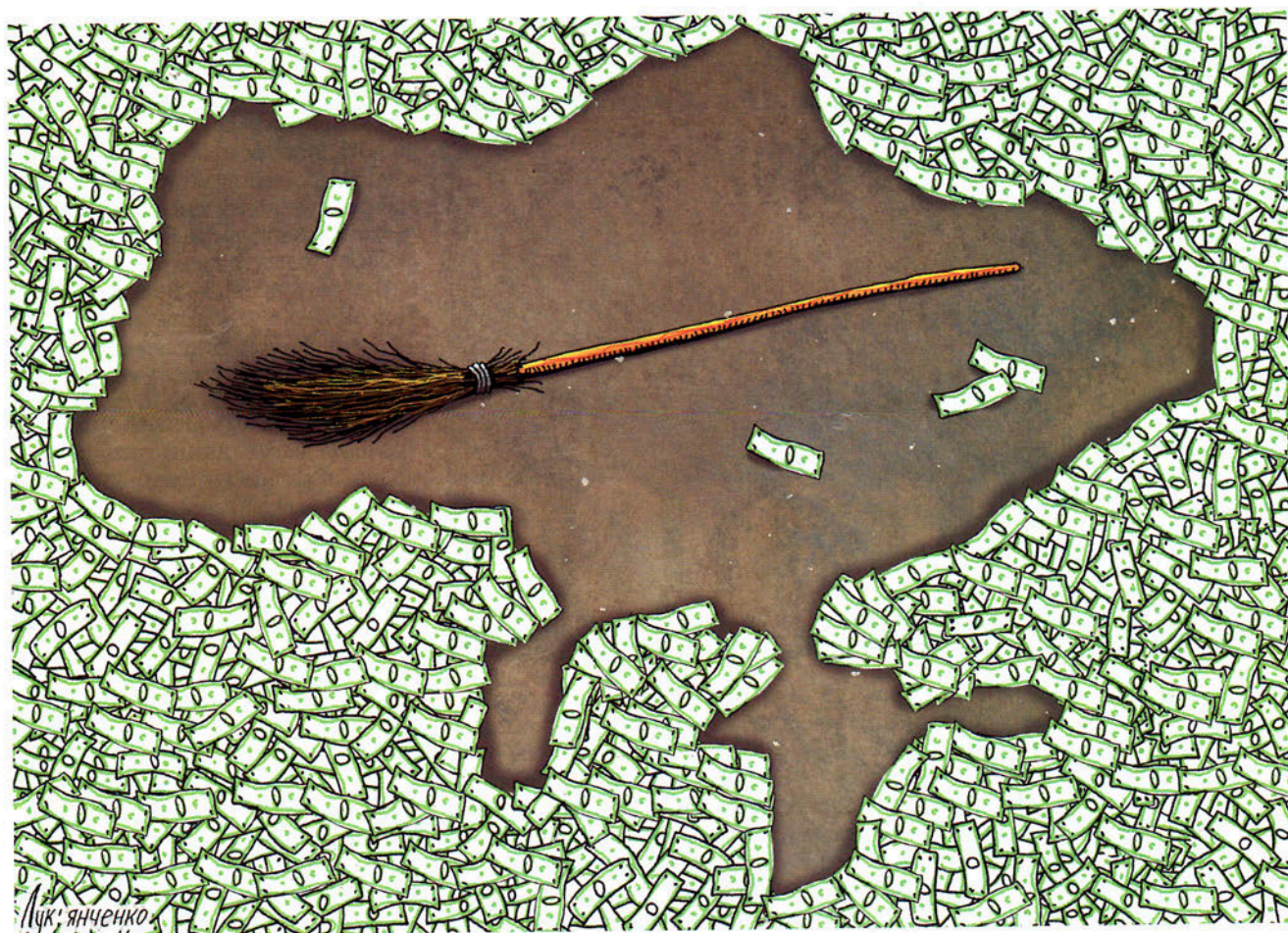
Велика Британія

Отримання хабара посадовою особою — ув'язнення на термін, визначений судом залежно від наслідків злочину, та сплата штрафу на суму подарунка, кредиту чи винагороди, а також заборона обіймати публічну посаду терміном на 7 років. Підкуп судді — позбавлення волі до 2 років або штраф.

Капітальна НЕДОСТАТНІСТЬ

З початку цього року відплив капіталу з України сягнув \$5,2 млрд. Стрімке скорочення інвестицій у вітчизняну економіку може поглибити рецесію

АВТОР: Олена ШЕВЧУК

Міжнародні фінансові організації погіршують прогнози розвитку світової економіки. Першість у песимізмі утримує Світовий банк, за оцінками якого в 2009 році обсяги глобальної торгівлі зменшаться на 6,1%, а темпи зростання ВВП країн,

що розвиваються, уповільняться до 2,1%. В умовах кризи ліквідності та дорожчі позикового капіталу на ці країни очікує різке погіршення платіжних балансів.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОСУХА

Особливе занепокоєння в експертів Світового банку викликають Центральна та Східна Європа і Центральна Азія. Їхня потреба у фінансуванні в 2009 році зростає до \$1,3 трлн – саме стільки буде необхідно, щоб покрити дефіцити поточ-

них рахунків платіжних балансів (різницю між експортом та імпортом), а також здійснити чергові платежі за кредитами приватного сектору. Проте приплив капіталу в країни, що розвиваються, в 2009-му може скоротитися до \$165 млрд, позаторік економіки отримали шестеро більше – \$1 трлн.

Україна вже зіткнулася з проблемою відпливу капіталу. За даними НБУ, в I кварталі поточного року від'ємне сальдо фінансового рахунку становило \$4,3 млрд. Це

спричинено, з одного боку, накопиченням валюти компаніями та населенням поза банками що, своєю чергою, викликано недовірою до гривні (лише в лютому обсяг придбаних готівкових доларів США сягнув \$2,1 млрд), з іншого — погашенням та обслуговуванням короткотермінових зовнішніх боргів. При цьому спостерігається скорочення притоку прямих іноземних інвестицій: у I кварталі до країни надійшло \$1,18 млрд, утричі менше, ніж за аналогічний період 2008-го.

«За результатами січня — квітня окреслюються інвестиційні тенденції поточного року, — розмірковує Олена Білан, аналітик ІК Dragon Capital. — Надходження іноземних інвестицій відчутно зменшилися — до середньомісячних \$250–300 млн. Вочевидь, на більше сподіватися не варто». Україна має імідж країни, що найбільше постраждала від кризи, а інституціональні інвестори поки не готові вкладати кошти в нестабільну економіку. За оцінками Dragon Capital, цього року обсяг портфельних інвестицій не перевищить 10–15% обсягу 2008-го. Загалом Україна може розраховувати приблизно на \$5 млрд, половина з них — кошти, які західні банки спрямують на докапіталізацію українських дочок, решта — вартість угод зливань і поглинань. Частину надходжень капіталу до країни забезпечують офшорні структури фінансово-промислових груп, що дещо згладжує скорочення обсягів зовнішнього кредитування.

ЗОВНІШНЯ ЗАЛЕЖНІСТЬ

Зарубіжні кредитори, які за часів бурхливого зростання української економіки без вагань надавали позики вітчизняним підприємствам, за перших ознак нестабільності відмовилися від подальшого кредитування, ускладнивши рефінансування боргів. Немоżliвість розрахуватися за позиками та дефіцит ліквідності (спричинений, зокрема, падінням попиту на українську продукцію на іноземних ринках) поставили низку компаній на межу дефолту.

Багатомільярдні виплати компаній і банків за зовнішніми боргами збіглися в часі зі зростанням дефіциту балансу товарів (за підсумками

I кварталу поточного року, імпорту перевищив експорт на \$1,4 млрд) і різким зниженням валютної виручки підприємств-експортерів (у січні — березні 2009-го експорт скототився до \$8,5 млрд — на 52% рік до року). Результат — із початку цього року вплив валюти з країни сягнув за \$5,2 млрд.

Якщо обсяги імпорту товарів до країни й надалі перевищуватимуть обсяги експорту, то Нацбанку може забракнути валютних ресурсів, щоб компенсувати вплив капіталу з країни та запобігти знеціненню гривні. Лише з початку року міжнародні резерви НБУ зменшилися на 21,8% — до \$24,5 млрд. Курс гривні стабілізувався лише після отримання Україною другої траншу Міжнародного валютного фонду — \$2,8 млрд. Утім, навіть за наявного

Лише з початку року міжнародні резерви НБУ зменшилися на 21,8% — до \$24,5 млрд

курсу обслуговування валютних кредитів є проблематичним для багатьох позичальників, що загрожує стабільності банків. Зокрема, впродовж I кварталу обсяги протермінованих кредитів зросли на 55,18% — до 27,95 млрд грн, а Нацбанк витратив на підтримання ліквідності банківської системи 34,4 млрд грн.

Скорочення на світових ринках попиту на українську продукцію, а також брак ліквідності у підприємств спровокували падіння обсягу промислового виробництва у квітні на 4,8% стосовно березня (на 31,8% рік до року). За розрахунками Світового банку, ВВП України знизиться в 2009 році на 9%.

ВНУТРІШНІ ЛІКИ

Аби пом'якшити наслідки скорочення притоку капіталу, держави стимулюють розвиток внутрішнього ринку, щоб мінімізувати доларизацию економіки, сприяють зростанню ВВП та підвищенню рівня зайнятості. Так, антикризова програма експортоорієнтованого Китаю вартістю \$500 млрд спрямована на поживлення попиту всередині країни. До подібних заходів вдаються США та ЄС. Розвинений та місткий внутрішній ринок запобіг скороченню виробництва в Індії, де рівень споживання сягає 60% ВВП. Бразилія завдяки високому рівню внутрішнього попиту, за висновками асоціації ЕМРЕА, може перетворитися на найпривабливіший регіон для інвесторів. Проте ліки, що підходять іншим державам, Україні можуть не допомогти.

Є кілька механізмів стимулювання внутрішнього попиту, до яких вдаються розвинені держави. Один із них — знизити податкове навантаження на бізнес та населення (*гокладніше — гув. Тиждень №16–17 big 24.04.2009 p.*). Однак наша держава змушена діяти інакше. Виконання головного фінансового плану перебуває під загрозою зриву — за оцінками експертів, прихований дефіцит держбюджету 2009 року становить 7,5–10% ВВП. І уряд Тимошенко (кандидат в президенти) лише посилюватиме податковий тиск, аби профінансувати соціальні витрати у повному обсязі напередодні виборів (*гув. Тиждень №20 big 22.05.2009 p.*).

Водночас, стимулювання внутрішнього попиту за рахунок збільшення обсягів споживання домашніх господарств (підвищення ►

зарплат, пенсій, соціальної допомоги тощо) може мати згубні наслідки для економіки. «Частину ресурсів з'їсть імпорт, що погіршить сальдо торговельного балансу й підсилить тиск на курс гривні. Ще якийсь відсоток коштів піде на заощадження, натомість в економіку, швидше за все, майже нічого не потрапить. Врешті-решт такі витрати не матимуть ефекту», — пояснює Олена Білан.

Сприяття відновленню економіки могло б збільшення державних витрат на інфраструктурні проекти. Прем'єр Тимошенко регулярно звітує про затвердження масштабних проектів, але жоден із них ще не втілено в життя. Так, у Міністерстві транспорту підготували 70 проектів на 215 млрд грн і готові презентувати ще 130. Мінпалівенерго пропонує відносно реалістичні проекти, з розвитку ліній електропередач і супутньої інфраструктури. Міністерство вугільної промисловості запланувало переоснащення шахт. Et cetera.

Проте більшість міністерств розробили загальні пропозиції щодо проектів без чіткого прорахування ефекту від їх реалізації. Експерти стверджують, що розроблені проекти не дадуть бажаного ефекту навіть у середньотерміновому періоді. Мине 2-3 роки, перш ніж інвестиції в основний капітал пройдуть цикл і принесуть дивіденди. Не виключено, що цикл кризи буде коротшим за цикл створення потужностей. Навіть ті ресурси, що отримують від держави підприємства АПК, дають ефект не раніше, ніж за півроку. При цьому аграрії витрачають одержані від держави гроші на пальне, сільгосптехніку та засоби захисту

рослин здебільшого іноземного виробництва, спонсоруючи імпорт. «Це стосується також об'єктів інфраструктури (готелі, аеропорти) до Євро-2012, оскільки їх будують турки, використовуючи, між іншим, матеріали закордонного виробництва. Ефективність подібних витрат може виявитися вкрай низькою, особливо враховуючи корупцію під час розподілу державних коштів», — вважає Ільдар Газізулін, економіст Міжнародного центру перспективних досліджень.

«Тоді, як українська економіка зростала, ми не бачили швидкого розвитку підприємств, орієнтованих на внутрішній ринок, тому зараз тим паче не варто сподіватися на диво», — вважає аналітик Dragon Capital Віталій Вавришук. Зрештою, уряд має в розпорядженні дуже обмежений ресурс — у стабілізаційному фонді на початок квітня було лише 5,5 млрд грн із запланованих 20 млрд грн під інфраструктурні проекти.

Частину надходжень капіталу до України забезпечують офшорні структури

них на внутрішній ринок, тому зараз тим паче не варто сподіватися на диво», — вважає аналітик Dragon Capital Віталій Вавришук. Зрештою, уряд має в розпорядженні дуже обмежений ресурс — у стабілізаційному фонді на початок квітня було лише 5,5 млрд грн із запланованих 20 млрд грн під інфраструктурні проекти.

ДО ДРУКУ

Країни, що відчувають брак коштів, завжди можуть удатися до емісії грошей. Бен Бернанке, голова ФРС США, ще в березні зізнався, що країна запустила друкарський верстат для латання фінансових дір. «ФРС змушена піти на такий крок, оскільки економіка дуже слабка, а інфляція низька», — пояснив Бернанке. Зростання грошової маси, на його думку, допоможе країні подолати рецесію вже до початку 2010 року. Знаний дослідник Великої депресії Бен Бернанке не хоче повторити помилок, яких ФРС припустилася в 30-ті роки минулого сторіччя, коли банкрутували фінансові та різко скорочувалася грошова маса.

Міністр фінансів Німеччини Пеер Штайнбрюк погоджується, що альтернативи масованому вливанню грошей в економіку країн наразі немає. Проте зазначає, що таким чином програмується поява нової кризи в майбутньому. Масштабна емісія призведе у середньотерміновій перспективі до стрімкої інфляції.

В Україні, яка зараз намагається впоратися зі зростанням цін, наслідки додаткової емісії можуть бути непередбачуваними. Один із ризиків збільшення грошової маси — подальше знецінення національної валюти. Торік ціни зросли на 22,3%, упродовж чотирьох місяців 2009-го, за даними Держкомстату, — на 6,9%. Заступник голови НБУ Олександр Савченко прогнозує цього року інфляцію на рівні 15%. Але уряд та Нацбанк поки що не зловживали емісійними механізмами, лише в березні монетарна база несуттєво зросла — на 0,8% порівняно з лютим.

«Україна, на відміну від інших держав, обмежена у використанні фіскальних і монетарних механізмів регулювання економіки. До яких би заходів вона не вдавалася, вони можуть зіграти проти неї. Збільшення ліквідності призведе до зростання імпорту, оскільки в низці галузей вітчизняні підприємства не можуть конкурувати з іноземними виробниками. До того ж, не уникнути спекуляцій на валютному ринку, що потягне за собою чергову девальвацію», — пояснює Віталій Вавришук.

Навіть протекціонізм у формі загороджувальних імпортих мит може боляче вдарити по невеликій відкритій економіці України, якщо торговельні партнери почнуть у відповідь застосовувати аналогічні заходи. Єдине, що залишається, — чекати сприятливої кон'юнктури на зовнішньому ринку, яка сформується, коли спрацюють антикризові заходи інших країн. Такі сумні наслідки розбалансування міжгалузєвої кооперації. ■

ОЦІНКА

Орел чи решка

Політична суперечка навколо нафтопроводу Одеса – Броди обернулася для України економічними та іміджевими втратами

АВТОР: Михайло Гончар,
керівник енергетичних програм центру «Номос»

Блокування урядом європейського напрямку використання нафтопроводу Одеса – Броди – чи не найяскравіша ілюстрація до теми вітчизняних політичних усобиць. Причому усобиць із тяжкими наслідками: втратою можливих економічних дивідендів та погіршенням іміджу України за кордоном.

Нещодавно Віктор Ющенко своїм указом спробував у черговий раз відновити проектний напрямок використання нафтопроводу – європейський. Адже саме європейський шлях

транспортування (так званий аверс – транзит каспійської нафти до Центральної Європи) закладався під час проектування нафтогону. Однак 2004 року влада вже вагалася між аверсом та реверсом: у липні тодішній прем'єр Віктор Янукович після візиту до Москви скасував лютневу постанову уряду про європейський режим використання нафтогону. Через відсутність чіткої позиції з цього питання, а фактично через запуск нафтопроводу в реверсному напрямку європейська преса назвала Україну «державою, що знову змінює свої пріоритети». Не залишилися осторонь і міжнародні інституції: Брюссель висловив занепокоєння станом енергетичної безпеки України та Центральної Європи, а в спільній з Туреччиною заяві попередив про екологічну за-

грозу, що може виникнути для перевантаженої Босфорської протоки.

Один мій знайомий, японський дипломат, упродовж останніх років регулярно цікавився долею нафтогону. Мене це дивувало, адже жодних економічних інтересів Країна сонця, що сходить, у проекті не має. Виявляється, на його прикладі Україна, за сло-

Реверсний режим означає, що Україна перебуває під впливом північного сусіда і не є цікавим об'єктом для західних інвесторів. Натомість аверс – індикатор того, що ми пристаємо на європейські правила гри

вами японського високопосадовця, демонструє закордонним партнерам, у якому напрямку вона наразі розвивається і які геополітичні принципи сповідує. Реверсний режим означає, що країна перебуває під впливом північного сусіда і не є цікавим об'єктом для японських компаній. Натомість аверс – індикатор того, що Україна пристає на європейські правила гри. На жаль, цей стратегічний для держави проект став для українських можновладців розмінною монетою. Що найбільш прикро, саме через ілюзії щодо дивідендів, які Україна начебто може отримати від Росії, якщо обстоюватиме реверсний рух нафти. Російська сторона культивує міф про те, що ні постачальників, ні спо-

живачів нафти, яка йтиме в аверсному напрямку, Україна не матиме. Саме ці аргументи сьогодні простежуються у висловлюваннях глави українського уряду. Для вирішення долі нафтогону, як і будь-якого транснаціонального проекту, потрібна консолідована позиція влади. Великі проекти потребують міжнародної ко-

операції, тому всі державні інститути мають працювати як злагоджений організм.

Проте такої злагоди від політиків сьогодні годі чекати. На жаль, за нинішніх політичних умов цей проект приречений. Зокрема тому, що зарубіжні компанії, які брали участь у його розробці чи могли б до-

лучитися до його реалізації зараз, чекатимуть, доки в Україні президент і прем'єр розберуться між собою...

Зазначу, що систематично цим проектом ніхто не займався – про нього згадують лише «принагідно». Зараз такою нагодою є вибори, що наближаються. А отже, кожен із політиків бажатиме заробити дивіденди на геополітичних іграх.

Єдина надія на реалізацію аверсного режиму перегону нафти у майбутньому. Це питання ще постане після того, як Росія реалізує проект Балтійської трубопроводної системи-II, а система «Дружба» виявиться під загрозою вимкнення чи серйозних обмежень. Тоді про нафтогін Одеса – Броди знову згадають.

Картки В РУКИ

Накопичувальні пластикові картки підтримали ліквідність банків під час кризи. **Тиждень** з'ясував, якими ще продуктами намагаються залучити вкладників українські банки

АВТОР: Марія Мінська

Довіра населення до банківської системи, схоже, відновлюється. У квітні вперше, починаючи з осені 2008 року, обсяг депозитів фізосіб зріс на 0,6% порівняно з безрезем (до 192,5 млрд грн). Найдинамічніше збільшився обсяг гривневих вкладів, що свідчить про зниження девальваційних очікувань. Приріст депозитів надихнув банкірів, які прогнозують збереження цієї тенденції найближчими місяцями. Головне завдання банків у нових умовах — залучити вкладника.

ПРИРУЧЕННЯ ВКЛАДНИКІВ

«Останніми місяцями банки втрачали клієнтів, — коментує ситуацію Антон Романчук, голова правління Українського процесингового центру. — Тепер боротьба за вкладників розіграється з новою силою». Головним критерієм під час вибору банку стала його надійність. Потенційні вкладники з побоюванням ставляться до фінустанов, яким доводиться розробляти нові продукти, щоб завоювати довіру.

Звичайними короткими депозитами вже нікого не здивуєш. Ще наприкінці 2008 року вітчизняні банки поряд із вкладами терміном від місяця до трьох почали пропонувати клієнтам надкороткі депозити (на 7–14 днів). Навесні 2009-го на ринку з'явилися продукти, розраховані на недовірливих вкладників. Зокрема, йдеться про депозити з можливістю будь-якої миті зняти вклад без втрати прибутку, нарахованого за базовою ставкою. Наприклад, банк «Форум» пропонує вкладникам дохідність до 30% річних за вкладом «Декада». Щоправда, максимальний прибуток можна отримати лише за умови, що кошти

залишатимуться на рахунку 361 день. Депозит «Декада» автоматично продовжується на наступні десять днів, якщо вкладник не хоче забирати вклад. При цьому зняти гроші можна коли завгодно — відсотки нараховуються на всі повні декади, під час яких гроші перебували на рахунку.

Сведбанк залучає вкладників ще коротшими термінами — депозит «Прибуткова п'ятниця» відкривають на тиждень (з автоматичною пролонгацією). Первинна ставка — 15% річних за вкладом у гривні, впродовж 23 тижнів ставка збільшується на 0,3% щотижня. А ось дохідність за депозитом «Динамічний» від Сведбанку (терміном до трьох місяців) зростає лише у випадку, якщо кошти не знімалися протягом місяця. Базова ставка — 15% річних у гривні — до закінчення терміну дії депозиту зростає до 17%.

Банки залучають клієнтів не лише динамічними ставками, а й новими акційними програмами, що передбачають різні розіграші подарунків, коштовних призів або інші бонуси. Не хетують фінустанови і

мережевим маркетингом. Приміром, вкладникові, який приводить свого друга, Східно-Європейський банк підвищує базову ставку на 2%.

Вельми популярний банківський продукт — ощадні рахунки з картковим доступом (накопичувальні картки), за якими нараховуються досить високі відсотки на залишок коштів. Деякі фінустанови пропонують до 16–18% річних у гривні. Такі картки є аналогом депозитів до запитання, дохідність яких рідко перевищує 15% річних у гривні. До речі, саме накопичувальні картки сприяли приливу коштів у банківську систему. За даними Нацбанку, обсяг коштів до запитання у квітні зріс на 1,6%, тоді як частка класичних строкових вкладів зменшилася з 80,2 до 78,6%.

Першим накопичувальну картку запропонував вкладникам УкрСиббанк: на вкладі «Активні гроші» можна заробити до 22% річних у гривні. Базова ставка дорівнює 15%, але якщо впродовж календарного місяця вкладник не знімав грошей, до неї нараховуватимуться бонусні відсотки: за перший місяць — 3 в. п., за

МОМЕНТ ІСТИНИ. У квітні 2009-го обсяг депозитів збільшився вперше за час кризи

Обсяг вкладів фізосіб, млн грн.

ЗРОБИ САМ Додаткові сервіси в банкоматах

За даними Українського процесингового центру

ЗНОВУ 26!

Короткострокові вклади у нацвалюті приносять максимальну дохідність

	Ставки за депозитами у гривні, % річних		Ставки за депозитами у валюті, % річних	
	Середні	Максимальні	Середні	Максимальні
на 3 місяці	19,86	26,00	11,20	14,50
на 6 місяців	19,81	25,00	11,41	15,50
на 12 місяців	19,18	25,50	11,37	15,00
на 18 місяців	19,17	25,25	11,36	14,50
на 24 місяці	18,11	25,50	11,11	14,50

За даними Простобанк Консалтінгу на 19 травня 2009 р.

ТОП-10 універсальних вкладів

Банк	Назва продукту	Ставка, %	Виплата відсотків	Мінімальна сума, грн
1 Фінанси та Кредит	Депозитна лінія	22	Щомісяця	2 000
2 Кредит-Дніпро	Вільні кошти	19	Щомісяця	50
3 Форум	Вільний рух	17,5	Капіталізація	50 000
4 Хрещатик	Калита	17	Щомісяця	500
5 Енергобанк	Енергійний	17	Щомісяця	1000
6 Енергобанк	Енергійний	17	Наприкінці терміну	1000
7 Індустріалбанк	Вільні кошти	17	Щомісяця	5000
8 Universal Bank	Мегагнучкий депозит	16,67	Щомісяця	25 000
9 Форум	Вільний рух	16,5	Капіталізація	10 000
10 Альфа-Банк	Ощадний	16	Капіталізація	1000

За даними Простобанк Консалтінгу на 18 травня 2009 р.

другий — 5 в. п., за третій — 7 в. п. Прогресуючу відсоткову ставку пропонує і банк «Кредит-Дніпро» (депозит «Вільні кошти»). Якщо вкладник вирішить зняти гроші раніше ніж через 90 днів після початку дії договору, дохідність депозиту становитиме 15%, якщо термін вкладу перевищує 90 днів, ставка зростає на 1 в. п. (до 16%), понад 180 днів — ставка сягне 18% річних, більш ніж 270 днів — 22%, понад 271 день — 24%.

Деякі банки підвищують ставку залежно від обсягу коштів на рахунку. Приміром, якщо сума на картковому рахунку Універсал Банку не

перевищує 10 тис. грн, відсоткова ставка дорівнює 12,5% річних, а якщо накопичилося понад 25 тис. грн, дохідність зростає на 5,5 в. п. — до 18% річних. Таку схему застосовують і в банках «Форум» (депозит «Вільний рух»), «Фінанси та Кредит» («Депозитна лінія») і Кредитпромбанк (депозит «До запитання»).

РУЙНІВНИКИ СКАРБНИЧОК

За даними НБУ, значна частина пластикових карток, випущених в Україні, не використовується. Активними (за якими протягом останнього року відбулася хоча б одна транзакція) вияви-

лися лише 70% карток. «За оцінками західних фахівців, Україна — одна з найбільш кеш-орієнтованих країн, — розповідає Антон Романчук. — А робота з готівкою обходиться банкам дорого, вельми витратними є установка та обслуговування банкоматів, закупівля потрібних купюр, співпраця з міжнародними платіжними системами». Експерт упевнений, що в найближчі кілька років накопичувальні картки стануть головним роздрібним продуктом, — банки мають намір привчати українців до активного користування пластиком.

Рік тому основні операції з картками зводилися до зняття готівки в банкоматі своєї фінустанови: комісія за переведення в готівку була мінімальною або її не було взагалі. Зараз банки задля економії об'єднуються в банкоматні мережі. За даними Української асоціації банків — членів платіжних систем ЕМА, на сьогодні в Україні функціонують п'ять таких мереж: АТМоСфера, Радіус, УкрКарт, об'єднана банкоматна мережа Укрсоцбанку і банків-партнерів, а також EuroNet. Банківська комісія у межах однієї мережі така сама, як і в «рідних» банкоматах, а банки заощаджують на встановленні, обслуговуванні та завантаженні автоматів.

Розширюються технічні можливості банкоматів: клієнти вже можуть переказувати кошти з рахунка на рахунок, поповнювати депозити та контролювати стан рахунків у режимі он-лайн (це особливо важливо для тих, хто має доступ до одного рахунка з кількох карток).

Найближчим часом очікується розвиток в Україні мобільного та інтернет-банкінгу, а також кіосків самообслуговування. Найімовірніше, банки надаватимуть держателям карток додаткові сервіси, такі як оплата комунальних послуг, поповнення телефонних рахунків, платежі за кредитом. При цьому фінустанови активно не емітуватимуть нових карток — за оцінками Українського процесингового центру, в 2009 році кількість пластику зросте щонайбільше на 5%. ■

Альтернативна

Хав'єр Солана хоче укласти нову угоду з Росією і вважає Україну взірцем демократії для сусідів

ЕНЕРГІЯ

СПІЛКУВАВСЯ Дмитро Губенко

Саміт Європейський Союз – Росія, що відбувся минулого тижня в Хабаровську, ще більше заплутав напружені відносини Москви та Брюсселя у галузі енергетики. Російський президент Дмитрій Медведєв заявив, що не може гарантувати Європі безперервного постачання газу у майбутньому. Він також наголосив, що Росія не братиме участі в Енергетичній хартії – Міжнародному договорі 1994 року, який, зокрема, відкрив би для іноземних інвестицій російський нафтогазовий ринок. Нагадаємо, що Москва ще у квітні запропонувала свою альтернативу Енергетичній хартії, але ЄС не виявив до цієї ініціативи інтересу. Верховний уповноважений ЄС з питань зовнішньої політики й політики безпеки Ха-

в'єр Солана розповів **ТИЖНЮ** про місце Росії в енергетичній політиці Європейського Союзу, а України – у Східному партнерстві.

У. Т.: Українсько-російська газова війна на початку цього року продемонструвала вразливість Європейського Союзу в енергетичній галузі. Яким чином ЄС планує досягнути енергетичної безпеки?

– Передусім енергетична безпека ЄС не може бути гарантована якимось одним рішенням або одним трубопроводом. Насправді енергетична безпека – це комбінація різних заходів, таких як посилення внутрішнього енергетичного ринку, енергетична ефективність, використання власних енергетичних ресурсів та відновлюваних джерел енергії. Якщо говорити про інфраструктурні потреби, то ми поліпшимо внутрішні зв'язки між країнами – членами ЄС і збудуємо термінали з прийому скрапленого природного газу. Ми також віддали ідеї розвитку Південного газотранспортного коридору до Каспійського регіону, що диверсифікує як експортні канали, так і постачальників. Південний коридор – один із наших ключових пріоритетів. Це також відкрита концепція, що може включати різні проекти.

8 травня у Празі ЄС провів саміт за участю виробників і транзитних країн, зокрема з Азербайджаном, щоб пришвидшити будівництво Південного коридору. Результати дуже позитивні. У спільній декларації ми погодили єдину стратегію та чіткий графік завершення пов'язаних із Південним коридо-

ПОРАДНИК. Україні ще треба попрацювати над розвитком інституцій та консалідацією верховенства права

ФОТО: REUTERS

ром проектів, зокрема підписання міжурядової угоди щодо «Набукко» в липні та щодо проекту ITGI наприкінці року. Тепер нам слід просуватися в цій справі.

Ми також активно працюємо з українською газотранспортною системою. 23 березня Україна та Європейська Комісія організували в Брюсселі конференцію на тему розвитку системи й ухвалили спільну декларацію. Це важливий проєкт, який, я певен, матиме вигоду для всіх учасників.

У. Т.: Яке ж місце Росії в європейській енергетичній політиці?

— ЄС і Росія є взаємозалежними енергетичними партнерами. ЄС — це головний російський споживач, а Росія — наш основний зовнішній постачальник енергії. І так залишатиметься у найближчому майбутньому. Утім, є потреба відновити довіру після газової кризи, яка розгорілася цієї зими між Росією та Україною і яка мала серйозні наслідки для споживачів у ЄС. Наша взаємозалежність має бути комфортною, ми повинні не допустити будь-яких нових перерв у газопостачанні. В інтересах Росії — працювати з нами над створенням надійної системи, яка унеможливить такі проблеми в майбутньому.

У короткій перспективі ми б хотіли, наприклад, домовитися з Росією про поліпшений механізм раннього запобігання можливим перервам у газопостачанні. Наші енергетичні відносини в далекій перспективі мають бути ретельно визначені в новій угоді між ЄС та Росією, яка зараз у процесі переговорів. Угода повинна прописати обов'язкові резерви заради дотримання принципів Договору про Енергетичну хартію.

У. Т.: Багато хто в Україні ставить під сумнів ефективність Східного партнерства. Що ЄС може запропонувати в межах цієї ініціативи своїм східним сусідам?

— Після нещодавнього запуску Східного партнерства я вважаю, що ЄС може запропонувати багато. Насамперед проєкт дасть змогу поглибити наші двосторонні відносини з кожним нашим східним партнером. Якщо конкретно, ми пропонуємо можливість нових угод про асоціацію, що включатимуть детальні та всебічні договори про вільну тор-

гівлю, за допомогою яких наші східні партнери зможуть налагодити тісніші відносини з ЄС. Крім того, хочемо полегшити подорожі до ЄС, поступово лібералізувавши візовий режим, але це станеться, якщо дотримуватимуться умови керованого та безпечного перетину кордонів. Також прагнемо поглибити співпрацю в енергетичній галузі, щоб посилити енергетичну безпеку. І, нарешті, ми пообіцяли надати додаткову фінансову підтримку з боку ЄС для виконання завдань, покладених на Східне партнерство.

Ще одним аспектом є створення нового багатостороннього механізму під егідою Східного партнерства. Він має забезпечити нову основу для прийняття спільних виликів та співпраці. Уже наступного

Ми хочемо наблизити наших східних сусідів до ЄС, допомагаючи їм провести потрібні політичні, економічні та соціальні реформи

місяця мають бути запущені чотири тематичні платформи з проєктами в різноманітних галузях: демократія, ефективне управління та стабільність; економічна інтеграція й наближення до норм ЄС; енергетична безпека; міжнародні контакти. Ці першочергові ініціативи нададуть нашій багатосторонній співпраці додаткового поштовху.

Дозвольте мені повторити одну річ: ми хочемо наблизити наших східних сусідів до ЄС, допомагаючи їм провести потрібні політичні, економічні та соціальні реформи. По більшості з них боляче вдарила світова економічна та фінансова криза. Багатьом треба провести чималу роботу у сфері демократії та верхо-

венства права. Ми прагнемо допомогти їм досягнути прогресу там, де вони цього хочуть. Коротко кажучи, їхня безпека, стабільність та процвітання неминуче пов'язані з нашими. І в інтересах ЄС вивести наші відносини на новий рівень.

У. Т.: Чи має Європейський Союз якісь специфічні очікування щодо України?

— Україна — наш ключовий партнер у Східному партнерстві. Це країна, з якою ЄС досягнув найбільшого поступу в зміцненні відносин. Я відзначив ще у 2004 році, що якість і глибина відносин між ЄС та Україною безпосередньо залежать від якості української демократії та реформ. Так воно й залишається.

Україна зробила важливі кроки у бік демократії та провела важливі реформи. Проте їх усе ще багато попереду. ЄС і надалі готовий підтримувати Україну в русі вперед. Це вимагатиме узгодженішої реформаторської діяльності. Реформи мають особливе значення у контексті глобальної фінансової кризи. Я вітаю український уряд із поверненням до співпраці з Міжнародним валютним фондом. Це важливо.

Однак є чітка потреба у подальшій роботі над поліпшенням інституцій, консолідацією верховенства права тощо. До того ж завдяки вдалим реформам Україна стане привабливішою для іноземних інвесторів. Дозвольте наголосити, що без внутрішньої стабільності неможливо впоратися з великими викликами майбутнього. ЄС очікує від України подальшого розвитку та реформ, що посилять її позиції і в Східному партнерстві. Україна може й повинна стати прикладом для інших партнерів. ■

СЛОВНИЧОК

Південний газотранспортний коридор — маршрут постачання енергоносіїв з Каспійського регіону до Європи, який, як передбачається, включатиме Транскаспійський газопровід із Туркменістану до Азербайджану та газопровід «Набукко» (проходить через Туреччину, Болгарію, Румунію та Угорщину до Австрії).

ITGI — проєкт газопроводу, що постачатиме азербайджанський газ до Італії через Туреччину та Грецію.

Східне партнерство — ініціатива ЄС, спрямована на поліпшення відносин з Азербайджаном, Білоруссю, Вірменією, Грузією, Молдовою та Україною.

АВТОР: Жанна Безп'ятчук

Візит фінського президента Тар'ї Галонен до України реанімував ідею проведення історичних паралелей між Україною та Фінляндією. Безперечно, обидві держави зближує досвід перебування у складі Російської імперії, та й Україні є чого повчитися в успішній країні — члена ЄС. Зокрема, цікавим є фінський досвід вибудовування відносин із Росією — так звана політика фінляндизації.

У радянські часи демонстративне вшанування могутнього східного сусіда фіни називали добрим звичаєм своєї країни. Критично налаштовані фінські митці й політики говорили натомість про плазування перед СРСР та самофінляндизацію. Така полярність у сприйнятті колоніального минулого добре знайома й Україні. Але у Фінляндії, на відміну від нашої держави, прокремлівські політичні сили так і не стали впливовими. Тут ніколи не виникало проблем із національною ідентичністю і ніхто не бажав державного об'єднання з Росією.

ІМПЕРСЬКІ АМБІЦІЇ

Уже 2010 року може бути запущено швидкісний пасажирський потяг Санкт-Петербург — Гельсінкі. 100% природного газу, який імпортує Фінляндія, — російський, 70% імпорту сирої нафти — також від східного сусіда.

Однак при цьому у відносинах двох держав не все гладко — ключовим питанням є будівництво газопроводу «Північний потік» (Nord Stream). Росії та Німеччині потрібна згода Швеції, Данії та Фінляндії на його прокладення дном Балтійського моря. 375 із 1220 км цього газогону мають пролягти по дну економічної зони Фінляндії. Кремлівські інформаційні стратеги вже поширюють неофіційні заяви про неминучість згоди фінів. Але наразі Росія не почула від сусідки бажаного «так». Чи давати згоду, фіни думатимуть щонайменше до червня цього року.

Перебуваючи у квітні цього року в Фінляндії, російський президент Дмитрій Медведєв відвідав Кафедральний собор у містечку Порвоо, де в 1809-му члени фінського сейму склали присягу імператорові Олек-

завдання

ВИЖИТИ

Українцям варто повчитися у фінів, як зберегти незалежність і стати успішними під боком у Росії

сандру I. За висловом російського лідера, саме там бере початок «фінська державність». Це типовий погляд колишньої метрополії на політичну історію своєї екс-колонії: усе найцінніше в тій історії, мовляв, було досягнуто за сприяння та підтримки імперії. Насправді свої перші уроки політичного самоствердження та управлінської майстерності фіни отримали ще за шведського панування, що передувало російському. Саме ліберальні шведи дали змогу культурно-етнічній ідентичності фінів, цілісність якої гарантувала їм імунітет від асиміляції, ствердитися та зміцнити.

ФІНСЬКА ВПЕРТИСТЬ

Починаючи з визнання незалежності 1918 року й донині Фінляндія філігранно відточує свою модель від-

КОМПЕТЕНТНО

Хіскі Хауккала, спеціальний радник Міністерства закордонних справ Фінляндії, експерт з міжнародної політики:

Кінець Другої світової спонукав Фінляндію переоцінити її відносини із СРСР. Відтоді головною метою Фінляндії було провадження політики нейтралітету, що залишала б, однак, достатньо можливостей для маневрування й економічної інтеграції із Заходом. Водночас було цілком зрозуміло, що країна просто не в змозі проігнорувати інтереси СРСР у царині її національної безпеки. Враховуючи цей факт, а також те, що після Другої світової війни держави в усьому світі поділилися на два ворожі блоки, цілковитий нейтралітет був для Фінляндії важкодосяжним. Зрештою, будучи формально нейтральною, наша країна була змушена постійно балансувати між Заходом і Сходом. Простір для такого маневру то звучувався, то розширювався залежно від поточної геополітичної кон'юнктури. Важливо, що процес націєтворення у Фінляндії інтенсивно відбувався впродовж усього XIX століття. І на момент здобуття незалежності він був успішно завершений. Водночас не можна не погодитися з тим, що Зимовою радянсько-фінська війна 1939 – 1940 років згуртувала фінів і спонукала їх на рішуче обстоювання свого суверенітету. Напередодні цієї війни Фінляндія вже мала розвинену політичну і правову культуру, що й дало нам змогу зберегти свою незалежність, вірність демократії та соціальні цінності навіть у важкі повоєнні роки. Дуже важливо також і те, що період насильницької русифікації, здійснюваної царистською Росією, у Фінляндії був коротким, і фінське суспільство рішуче чинило цьому опір. Україй значущим було й те, що цьому протистояли як прості фіни, так і національна політична та культурна еліта. Фіни могли також уже в ті часи апелювати до своїх національних законів, сформованих під впливом шведської правової культури. Загалом, на мою думку, серйозні паралелі між Україною та Фінляндією провести важко, бо ці країни мають надто різний історичний досвід відносин із Росією.

носин із Росією, в якій є все: сервілізм та істинна національна гідність, пристосуванство і мудрість, політичний прагматизм та національний романтизм. Зовнішня політика самостійної Фінляндії спочатку розвивалася за цілком передбачуваною для колишніх колоній схемою: на зміну зовнішньополітичній обережності у відносинах з экс-метрополією 1920 – 1930-х років прийшла більш зріла й осмислена політика нейтралітету та прагматизму повоєнного періоду. Але для того, щоб усвідомити нагальну потребу в останній, країна мала пройти випробування Зимовою радянсько-фінською війною 1939 – 1940 років. Якщо в період між двома світовими війнами зовнішня політика Фінляндії спиралася на нарощування обороноздатності країни й пошук впливових покровителів на Заході, то після Другої світової її головний акцент змістився на дипломатію та нейтралітет.

Сама суть феномену фінляндизації полягає в тому, що слабша держава має йти на незначні поступки сильнішої, щоб зберегти принаймні обмежений, але реальний суверенітет. Радянсько-фінська війна не лише унаочнила перед фінами загрозу радянської окупації, вона навчила їх поклатися лише на власні сили. Для цього були цілком вагомими підстави. Приміром, коли під час війни Генеральна Асамблея Ліги Націй засудила СРСР як агресора і на Раді Ліги потрібно було прийняти рішення про позбавлення його членства в цій організації, скандинавські й балтійські країни, найближчі сусіди та регіональні друзі Фінляндії, від голосування відмовилися. Коли радянські війська вже атакували лінію Маннергейма, Фінляндія все ще сподівалася на військову підтримку Швеції, Великої Британії або Франції. Але обіцянки про відправлення 50-тисячного експедиційного корпусу західні держави так і не виконали.

Захід виявився слабким і нездатним захистити союзника. Та все ж фіни зі своїм впертим прагненням незалежності стали єдиними з-поміж інших жертв пакту Молотова – Ріббентропа, хто наважився дати рішучу відсіч Кремлю. Радянське командування сподівалося закінчити війну за десять днів, натомість кампанія розтягнулася на 105 днів і коштувала СРСР 127 тис. загиблих. Фіни ж поховали 26,6 тис. своїх воєнків. ▣

СИЛА ДУХУ. СРСР мав у 4 рази більше воєнків, у 218 разів більше танків і в 30 разів більше літаків, ніж Фінляндія. Проте фіни прийняли бій і понад три місяці тримали оборону

У ПОЛОН. Більшість червоноармійців, які потрапили у фінський полон, після закінчення війни були відправлені у радянські концтабори

Мирний договір із СРСР 13 березня 1940 року Фінляндія підписала після того, як стало остаточно зрозуміло, що сподіватися, окрім себе, більше ні на кого. Вступ Фінляндії у Другу світову на боці Німеччини можна розглядати як відчайдушну спробу вирватися із замкненого простору радянського геополітичного впливу. Але коли й ця спроба призвела до катастрофічних для країни наслідків, Фінляндія почала нову еру в своїй зовнішній політиці.

ІНСТРУМЕНТИ КРЕМЛЯ

Успіх фінської політики нейтралітету значною мірою був забезпечений тим, що в післявоєнний час крайніх лівих в особі комуністів і народних демократів, яких дуже активно підтримувала Москва, від самого початку планомірно відсторонили від найважливіших державних посад. Жоден представник крайніх лівих не очолював Міністерство закордонних справ або Міністерство фінансів Фінляндії. Західні кредити,

КОМПЕТЕНТНО

Юрій Щербак, колишній посол України у США та Канаді:

Фінляндизація передбачає досягнення чіткої домовленості: одна країна йде на певні поступки іншій, сильнішій та впливовішій, а на взаємін отримує конкретні гарантії та переваги. Така угода – предмет дуже серйозних переговорів. Жодна демократична країна, яка себе поважає, не може давати односторонніх гарантій та обіцянок іншій. Фінський шлях для України не підходить, бо наша ситуація всередині країни відрізняється від тієї, що була у Фінляндії. Не було жодного фіна, який хотів би інтегруватися у Росію. В Україні ж функціонує серйозна проросійська партія. Одне слово, провадити політику фінляндизації в Україні було б дуже важко. Ми маємо обстоювати рівноправність у відносинах із Росією, не піддаватися нав'язуванню нам ідеології радянської республіки. Приміром, не можна дозволити послу іншої держави, зокрема Російської Федерації, поводитися нахабно.

БЕЗСЛАВНИЙ КІНЕЦЬ. Зимова війна забрала життя 127 тис. радянських солдат

ОБОРОНЦІ. Радянська пропаганда перебільшувала потужність лінії Манергайма, щоб виправдати невдачі Червоної армії

КОМПЕТЕНТНО

**Володимир
Василенко,
колишній по-
сол України
у країнах Бені-
люксу, Великій
Британії та Ір-
ландії**

Можна цілком по-
годитися з твер-
дженням про те,
що фінський до-

свід відносин із Росією є унікальним. Саме тому модель цих відносин, що сформувалася у межах двосторонньої радянсько-фінської співпраці в умовах ХХ століття, є абсолютно непридатною для регулювання українсько-російських відносин в умовах ХХІ століття. У практичному плані реалізація ідеї фінляндизації зовнішньої політики України означала б не що інше, як проголошення нашої країною нейтралітету та відмову від курсу на євроатлантичну інтеграцію, кінцевою метою якого є повноправне членство у НАТО. З огляду на формування спільної безпекової політики і поступову розбудову військової інфраструктури Євросоюзу, нейтральний статус України також став би на заваді її членству в ЄС.

Інакше кажучи, йдеться про нейтралітет України як альтернативу її участі у колективних механізмах гарантування національної безпеки. У такому разі Україна залишиться сам на сам із Росією, владна еліта якої вважає нашу країну частиною території РФ, а її державну незалежність – явищем аномальним і тимчасовим. Концепція нейтралітету – це пастка, потрапивши в яку Україна поставить під загрозу не лише національну безпеку, а й саме своє існування як суверенної держави. Не випадково ідею нейтралітету України активно мусують російські ЗМІ, політики та політологи. А в березні 2008 року під час слухань у Державній думі РФ, присвячених російсько-українським відносинам, лунали пропозиції виділити у державному бюджеті Росії окрему статтю витратів на «пропаганду нейтрального статусу України». Далі, як свідчить історія, самопроголошений нейтральний статус не є надійною гарантією національної безпеки. Наприклад, нейтралітет Бельгії був двічі знехтуваний Німеччиною під час Першої та Другої світових воєн. У 1956 році Угорщина заявила про вихід з Організації Варшавського договору і проголосила себе нейтральною державою. За кілька днів після цього країну окупували радянські війська. Реакція світової спільноти обмежилася морально-політичним засудженням агресора.

інвестиції та торговельні угоди не оминали Фінляндії навіть у часи найбільшого загострення холодної війни. Так, СРСР мав великий вплив на внутрішні процеси в країні, проте перетворити Фінляндію на свій сателіт не зміг.

Москва часто вдавалася до своїх традиційних інструментів впливу на внутрішнє життя країни. Саме за підтримки СРСР фінський президент Урхо Кекконен п'ять разів поспіль обіймав свою посаду (з 1956 по 1982 рік). Якщо чергове переобрання Кекконена було під загрозою, включалися дієві механізми зовнішнього впливу: у двосторонніх відносинах раптом оголошувалася криза, але фінський президент їхав до радянської столиці, де все «залагоджував». Повертався додому він уже як «рятівник нації», довівши свою незамінність.

ПОВЕРНЕННЯ ДО ЄВРОПИ

Радянський Союз завжди користувався режимом найбільшого сприяння у двосторонній торгівлі з Фінляндією. Тільки в 1986 році наступник Урхо Кекконена на президентській посаді Мауно Койовісто наважився зробити крок, який давно напрошувався, – вступити до Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ). До того ця нейтральна країна вимушена була постійно враховувати реакцію Москви на її плани інтеграційного зближення із Заходом. Навіть членом Ради Європи Фінляндія стала лише у 1989-му.

До Євросоюзу країна вступила 1 січня 1995 року – разом з Австрією та Швецією. Від реальності європейської провінції до реальності повномасштабної реінтеграції в європейській культурно-цивілізаційний простір минуло півстоліття. Підготовка до членства в ЄС відіграла свою позитивну роль у подоланні глибокої економічної кризи початку 1990-х, коли безробіття в країні сягало 20%, а дефіцит державного бюджету становив 40% ВВП. Але Фінляндія здолала й це. У країні було проведено комплексні реформи за всіма ключовими напрямками. Саме цей фінський досвід був би найкориснішим для України.

Протягом останнього десятиріччя у Фінляндії перманентно точаться дискусії щодо можливості вступу до НАТО. Військове вторгнення Росії в Грузію у серпні минулого року спонукало фінів серйозно замислитися над тим, чи не настав час помінати свій нейтралітет на членство у найпотужнішому на сьогодні у світі військовому блоці. Фінські консерватори, зокрема Національна коаліційна партія, що входить до чинного уряду на чолі з Матті Ванханеном (голова партії «Фінляндський центр»), прямо виступають за вступ. Решта партій чи то вагаються, чи то виступають проти. Вочевидь, питання вступу Фінляндії до НАТО безпосередньо залежатиме від того, хто буде наступним президентом країни. Обережна у своїй риторичі та діях щодо Росії Тар'я Галонен його не педалюватиме, якщо тільки за наступні три роки її президентства не станеться чогось надзвичайного.

Наскільки обгрунтованим і вмотивованим є порівняння Фінляндії та України, зокрема й у контексті їхніх відносин із Росією? Зрозуміло, що фінський випадок унікальний. Ця невелика нація, яка знайшла у собі сили й мужність вступити у протистояння зі своїм гігантським східним сусідом, гідна поваги. Але Фінляндія, на відміну від України, не має великої ваги в історичному міфі Росії. Зрештою, модель фінського нейтралітету можлива й перспективна лише в незрусифікованій країні з монолітною ідентичністю. Перед такою ж державою, як Україна, завжди стоятиме загроза навалної «самофінляндизації», що вже не матиме нічого спільного із зовнішньополітичним прагматизмом. ■

Профанація слова

Непрофесійні підходи у рейтингуванні книжок дискредитують нашу літературу і сприяють провінційності її статусу

АВТОР: Роксоляна Свято

Переможець конкурсу рукописів «Коронація слова». Володар гран-прі Всеукраїнського книжкового рейтингу «Книжка року». Фіналіст «Книжки року Бі-Бі-Сі». Лауреат І премії літературного конкурсу «Смолоскип»... Як багато потенційних читачів сучасної україномовної літератури знають про існування цих або ще менш розкручених книжкових нагород, премій та відзнак? І чи багато з тих, хто знає, довіряють їм або роблять свій вибір, керуючись відповідним написом на обкладинці?

Ці запитання не звучали б так риторично, якби йшлося про авторитетну західну нагороду, приміром, Гонкурівську або Букерівську, не кажучи про Нобелівську премію з літератури. Будь-яка з них забезпечує світовий розголос автору, а книжкам — мільйонні накладі і високі рейтинги продажу. Хоча й суто національні відзнаки, як-от найближчі до нас польська «Ніке» чи російський «Малий Букер», також можуть стати своєрідним знаком якості, приваблюючи не лише свого «хатнього» читача, а й іноземні видавництва.

МИФОЛОГІЧНА ПОПУЛЯРНІСТЬ

Проте маємо враховувати найважливіше — можливості книжкового ринку. Щодо сучасної української літератури саме поняття «популярність» видається не зовсім адекватним: для багатьох нинішніх авторів і п'ять тисяч накладу будуть великим щастям. Тому навіть за найоптимістичніших прогнозів очевидно, що йдеться про розголос у колах людей, кількість яких вимірюється не мільйонами, а таки тисячами.

Зрештою, читач сучасної україномовної літератури у загальнодержавному масштабі не є масовим. І рід, напевно, не лише у відсутності звички чи бажання читати українською. Не слід забувати про наслідки «травматичного» шкільного досвіду, який багатьом відбив бажання брати щось україномовне до рук. Також вагомим чинником є банальна відсутність цієї сучасної літератури поза межами найбільших міст, зумовлена як малими накладками видань, так і недостатньою розкруткою, нефункціональною системою книгорозповсюдження, що, своєю чергою, спричинено браком належної державної книжкової підтримки.

Тому потреба в адекватному моніторингу книжкового ринку, виокремленні найцікавіших видань і їх подальшому просуванні є доконеч-

ною. Адже лише грамотна реклама й відповідний суспільний розголос здатні зробити українську книжку подією в ширшому середовищі — середовищі потенційних читачів україномовної літератури.

І якщо оперативний аналіз поточного літературного процесу є завданням критики, то визначати «найцікавіше» або ж «найпопулярніше» покликані конкурси та рейтинги.

ПОПУЛЯРНІСТЬ VS КОМЕРЦІЙНИЙ УСПІХ

Насправді найоб'єктивнішим — аргументованим цифрами, а не людськими оцінками — критерієм успішності книжки є показники продажу. Та достатньо поглянути на інтернет-рейтинги (списки бестселерів газети New York Times чи великих інтернет-книгарень Amazon або ж Ozon.ru), щоб побачити, що перші місця і в Америці, і в Британії та Росії майже всуціль посідає розважальна література: детективи, трилери, романтичні історії, книжкові версії кіноблокбастерів.

Цей показник відображає лише один аспект книжкового ринку — комерційний успіх. І про жодну мистецьку вартість чи навіть актуальність книжки тут не йдеться. Ігнорувати його так само нерозумно, як і вдавати, що масової культури не існує взагалі. Водночас потрібен він радше як кон-

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ

стаття факту (особливо актуальні такі рейтинги для видавництв та книгарень, які намагаються спрогнозувати свій подальший успіх), а не як керівництво до дії покупцеві.

Власні переліки найпопулярніших книжок нині вивішують в інтернеті й найбільші українські книгарні. Часом інформацію про свої успіхи подають і видавництва, особливо коли йдеться про найпопулярніші пункти продажу. Утім, усі ці рейтинги в Україні дуже okazionalni. Вони є результатами аналізу доволі вузьких книжкових ніш, за якими важко судити про загальні тенденції.

Жодного ж доступного та оперативного списку не лише лідерів продажу, а й навіть самих видань поки що немає. Не кажучи про такі світові аналоги, як загальна комп'ютеризована система Nielsen BookScan, що з 2001 року функціонує в семи країнах світу. Поновлювані щотижня результати дають змогу побачити показники загального продажу кожної книжки, а коли той самий роман виходить у багатьох видавництвах (особливо це стосується численних перевидань класики) — і показник успіху окремого видання, і загальну кількість проданих книжок.

За свідченнями представників компанії, вони мають доступ до інформації про 70% проданих книжок.

Система вже довела свою успішність, і до результатів її рейтингів активно апелюють.

ІМІДЖ І ТРАДИЦІЯ ОЦІНЮВАЧІВ

Коли ж йдеться не про комерційний успіх, а про тонші матерії — оцінювання самої літератури, уникнути суб'єктивності в принципі неможливо. Адже будь-який експерт є людиною, яка має свій читацький досвід, власний горизонт сподівань і приватні смаки.

Тому єдиною відносною гарантією можуть бути лише імідж конкурсу, сформований сукупністю дуже різних, більш або менш професійних читацьких реакцій, та перевірка часом. Недарма найбільшу увагу у світі приділяють преміям з багаторічним стажем.

До речі, грошова винагорода не завжди є головним аргументом. Показовою в цьому плані є символічна сума у десять євро, яку отримує лауреат Гонкурівської премії (що не заважає їй бути однією з найавторитетніших національних літературних премій у світі). Для англомовного ж автора з Об'єднаного Королівства, Ірландії чи Зімбабве престижно з'явитися навіть у так званому довгому списку (longlist) дванадцяти або тринадцяти претендентів на Букерівську нагороду. Дарма що головну пре-

мію — £50 тис. фунтів стерлінгів — отримає лише одна з цих книжок.

Для створення ж відповідного іміджу конкурсу важливі дві умови. По-перше, оцінка експертів буде досить авторитетною й відносно незаангажованою, а умови відбору — прозорими, по-друге, результат матиме розголос.

Про дотримання другої умови на українських теренах говорити доволі складно. Виняток становить хіба що «Коронація слова», яка завдяки стійкій «шоколадно-рекламній» розкрутці відома значно ширше.

Наприклад, «Книжка року Бі-Бі-Сі» має резонанс у літературних колах. Так само «Найкраща книга Форуму видавців», яку визначають кожного вересня у Львові, обирає переможців з-поміж новинок, запропонованих до розгляду видавцями. Такий принцип відбору має свої недоліки, адже деякі видавництва, як-от київські «Критика» та «Либідь», відмовляються від участі, а відтак частина друкованої продукції (до того ж не найгірша) опиняється поза увагою експертів.

Натомість «Коронація слова» — конкурс рукописів, головною нагородою в якому є можливість для автора-переможця видати свій роман окремою книжкою, а пізніше скористатися безплатним піаром. За

У ПОШУКАХ УКРСУЧЛІТВ. Сучасна українська література поза межами найбільших міст відсутня

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКІН

таким принципом функціонує, до речі, й літературний конкурс видавництва «Смолоскип», що займає, втім, зовсім іншу нішу — молоді літератури (оцінюються україномовні рукописи авторів віком від 16 до 30 років).

Цікаво, що, попри принципову відмінність «Коронації» та «Бі-Бі-Сі», обидва конкурси, здається, стають усе ближчими за своїми літературними вподобаннями. Про це свідчить і дублювання деяких знакових прізвищ у них. Приміром, Люко Дашвар чи Лариса Денисенко, які ввійшли 2008-го до п'ятірки фіналістів «Бі-Бі-Сі».

Та якщо «Коронація» від початку була зорієнтована на жанрову або, як написано на офіційному сайті, «го-стросоюзетну, цікаву та захоплюючу» літературу, то «Книжка року Бі-Бі-Сі» останнім часом відчутно змінила свої смаки у бік розважальності: порівняємо хоча б головних переможців останніх літ — від Юрія Винничука (2005 р.) та Сергія Жадана (2006 р.) до Люко Дашвар (2008 р.).

Такі зміни стануть зрозумілишими, якщо зважити, що торік принципово змінився якісний склад журі. Якщо раніше експертами в конкурсі були літературознавці, критики, письменники або дотичні до книжкової сфери особи, то 2008-го переможців обирали актор Богдан Бенюк, співачка Марічка Бурмака, журналіст Андрій Куликов, журналістка і

депутат Ольга Герасим'юк (не враховуючи Світлану Пиркало як незмінного представника «Бі-Бі-Сі»).

СУДДІ-БРЕНДИ І СУДДІ-ФАХІВЦІ

Жодним чином не хочу заперечити право цих поважних і шанованих в Україні людей долучатися до конкурсів і давати власну оцінку книжкам. Навіть більше: думаю, що номінація на кшталт «Улюблена книжка року Богдана Бенюка» чи конкурс із трохи зміненою назвою, скажімо, «Книжка Бі-Бі-Сі: вибір відомих людей» міг би стати справді вдалим пар-ходом. У таких випадках завжди спрацює харизма особистості; тим більше що смаки «нефахових» експертів мають більше шансів збігтися зі смаками пересічних читачів.

Така практика вже вельми поширена у світі, де на різноманітних літературних сайтах можна переглянути приватні книжкові рейтинги не лише критиків і книжкових оглядачів, а й письменників чи інших знаних особистостей. Віднедавна й книжковий сайт «Буквоїд» (www.bukvoid.com.ua) частково переніс цю практику на український інтернет-грунт: тут на запитання порталя «Що читати?» відповідають десятки людей (від видавців до співаків).

Можна пригадати й досвід Буке-рівської премії, де заради більшої

об'єктивності рішень одним із п'яти експертів запрошують відому особу, не обов'язково пов'язану з книжковою сферою.

Водночас свідомо орієнтація «Бі-Бі-Сі» на нефаховість оцінювання (особливо виразну на тлі попередніх складів експертних рад) не до кінця зрозуміла. Адже конкурс із голосним словосполученням у назві «Книжка року» претендує, як здається, на щось більше.

2008-го з'явився також «Літакцент року» — річний рейтинг від однойменного літературно-критичного сайту. Вже зараз очевидно, що рейтинг намагається зайняти найбільш властиву для літературної критики нішу, визначаючи переможців у двох головних категоріях: художня література (2008-го тут перемогла поетична збірка «Ярмінок» Петра Мідянки) та гуманітаристика, а з цього року — літературознавство (нове дослідження Марка Павлишина «Ольга Кобилянська: прочитання»). Й нарешті третя відзнака — «Золота булька» — дісталася торік роману Ірени Карпи «Добло і зло». Цілком сподівано саме ця нагорода — як найекстравагантніша — найбільше зацікавила мас-медіа й викликала найгостріші суперечки в літературних колах. Власне, «Булька» особлива й тим, що є єдиною «негативною» літературною відзнакою в українському контексті. Хоча йдеться, власне, не про найгіршу книжку року, а радше таку, що, на думку експертів, зробила «багато шуму з нічого».

І нарешті, Всеукраїнський рейтинг «Книжка року» (засновником і постійним президентом якої є Костянтин Родик, а одним з організаторів — директор Центру рейтингових досліджень «Еліт-Профі» Галина Родіна). Попри щоразу менший розмах урочистих церемоній, «Книжка року» всі десять років свого існування залишається наймасштабнішим заходом у цій сфері. Лише 2008-го 87 експертів оцінювали понад 2 тис. книжок у семи головних номінаціях та численних підномінаціях.

Така специфікація і визначення по кілька переможців у кожній із категорій є, з одного боку, відчутною перевагою рейтингу. Остаточні ж короткі списки можуть слугувати своєрідним видавничим путівником, адже туди так чи інакше потрапляють більшість вартих уваги україно-

мовних книжок, що з'явилися впродовж року.

Натомість застереження викликають інші два моменти. По-перше, загальна кількість експертів. Їх, якщо подумати, більш ніж достатньо і в кожній з номінацій — від 15 до 20 (для порівняння: до складу всієї Гонкурівської академії входять лише десять літераторів). Рішення ж про остаточного переможця — володаря Гран-прі — у «Книжці року» приймають усі експерти (у 2008-му їх було майже дев'яносто), віддаючи свій голос за одну з десяти книжок, що набрали найбільшу кількість балів під час остаточного голосування.

Вочевидь, у такий спосіб організатори прагнуть забезпечити більшу об'єктивність кінцевого результату. Та, думаю, математика не завжди здатна захистити від суб'єктивності. Що масовішим і безособовішим є вибір, то меншу відповідальність несе кожен з експертів за свій голос і більше шансів того, що остаточний результат виявиться випадковим, власне, не фаховим, а середньостатистичним.

Друге застереження стосується власне принципу оцінювання книжок. Експерти мають розглядати книжку «синкретично», тобто «в неподільності» дуже різних параметрів: від «якості тексту» до «художньо-технічного рівня» видання, якості «редактури» і нарешті «актуальності появи цього твору».

Показовим видається рішення присудити Гран-прі-2008 двотомнику вибраних творів Юрія Шевельова (видавництво «КМ Академія»). Адже насправді йдеться не про автора, а таки про книжку.

Лише грамотна реклама й відповідний розголос здатні зробити українську книжку подією

І об'єктивна ситуація така, що другий том «Вибраних творів» є лише передруком виданих у 1990-ті літературознавчих праць науковця. Це тим прикріше, що деякі знакові тексти Шереха-Шевельова (як-от критична стаття про «Таврію» Олесея Гончара) досі доступні українським читачам лише в журнальному варіанті. Хоча останнє зауваження сто-

сується вже не експертів, а радше упорядника тому.

Інша річ, що бажанням віддати шану автору експерти зробили ведмежу послугу самому рейтингу. Тим більше що одним із критеріїв оцінювання видання, нехай і останнім у переліку, заявлено «актуальність появи на книжковому ринку».

СПЕРШУ КРИТЕРІЇ, ПОТІМ РЕЙТИНГИ

Будь-які літературні та книжкові конкурси або рейтинги мають оцінювати насамперед текст, його якість і актуальність. Адже саме він, а зовсім не обкладинка чи щось інше, становить сутність книжки. Хіба «Фауст» втрачає свою цінність, якщо його надрукувати дрібним шрифтом на поганому папері й видати в кишеньковому форматі? Або ж навпаки: невже ця цінність автоматично зростає, якщо видання з'явилося до чергового посмертного ювілею Гете?

Зрештою, непрофесійні підходи у рейтингуванні українських книжок дискредитують нашу літературу і призводять до консервації її провінційності. ■

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримки
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27

www.presscom.ua

12-й ГРАВЕЦЬ

Футбольні вболівальники трактують реальність по-своєму. Земля кругла й плямиста, як м'яч. Життя – футбольне поле. А від чого залежить результат матчу?.. Насамперед від підтримки трибун

АВТОР: Тетяна Оробець
ФОТО: Андрій Ломакін

Бидло, дванадцятий гравець, варвари, крейзануті, душа команди. В Італії вони – тифозі, в Іспанії – інчас, бразильці називають їх торсида. Та хай там як, сенс призначення вболівальників від цього не змінюється. Вже з початку 1950-х у Старому світі виникають перші фанатські організації. Їхня мета – підтримати улюблений клуб: вони розвішують на трибунах банери, скан-

дують гасла, палять файери, б'ються з фанами «ворожих» команд тощо.

Вболівальницький рух, кристалізувавшись у туманах Альбіону, – батьківщині гри – стрімкою атакою ввірвався на пострадянську половину поля і влучив, як-то кажуть, у «дев'ятку». Рух футбольних фанів нині – сформоване соціальне явище з яскраво вираженими рисами підтримки клубу.

ГРАДУС ФАНАТИЗМУ

Вітчизняних уболівальників поділяють на ультрас, хуліганів, кузьмичів... Перші позиціонують себе як

«високоорганізовані фанати». Вони не перестають уболівати, попри хід і результат матчу – вперто, навсто-ячки. На трибунах не сідають протягом усієї гри. Намагаються не пропустити жодного матчу клубу. Їх не лякають ані ціни на квитки, ані відстані, які треба подолати слідом за командою. Щоразу групуються на одних і тих самих секторах. Наприклад, на столичному стадіоні імені Валерія Лобановського місце дислокації «ультрас-Динамо» – так званий віраж, що охоплює сектори з 7-го по 10-й. А в 22-му секторі горланить ще один гурт ультрас, який

відокремився від загальної маси супортерів через небажання співпрацювати з клубом.

Хулзи (скорочення від «хулігани») — це справжні забіяки, які відстоюють честь своєї команди кулаками.

Врешті, кузьмичами називають звичайних уболівальників, тобто тих, хто навідується на стадіон час від часу, щоб отримати грою, випити пива, погорланити з трибуни, полувати соняшникове насіння.

«СЛАВА УКРАЇНІ — ГЕРОЯМ СЛАВА!»

Динамівський ультрас Артем — споукмен, тобто трибунний крикун-заподіяка — скромно каже **Тижню**, що є досвідченіші за нього хлопці. Але заряджених саме Артемовим голосом матчів уже теж чимало.

«Як узяв мегафон до рук? Та треба було підмінити споука — той зірвав голос. Який кайф я тоді відчув! Кричати собі з сектора — це одне, а диригувати цілим стадіоном — о!» — захоплено каже Артем.

Споук не лише пропонує запальні гасла по сценарію гри. Він також має відчувати настрої сектора, бажання людей: за потреби розізлити фанів, розвеселити, підбурити. Найвищий пілотаж, коли за споуком щось скандує увесь стадіон: «Слава Україні — героям слава!»

«Доводиться і сваритись, і блазнем бути. Проте віддачу, яку отримуєш від свого заряду **Ідив. словничокі**, ні з чим не зрівняти», — зауважує Артем.

«Він просто сам не свій, коли на трибуні й у руках рупор. Змінюється миттєво. Очі світяться божевільно. Таке враження, що він готовий весь світ перевернути!» — каже його подруга Катя. Вона навчається в Мистецькому інституті художнього моделювання і дизайну імені Сальвадора Далі, а вболівальницького стажу в дівчини ще більше, ніж у її хлопця: на стадіон з 9-го класу ходить. — З Артемом зустрічаємось понад два роки. Саме завдяки футболу ми разом. Звичайно, він хвилюється, коли я на стадіоні. Може всяке трапитися: сучички, файєри», — розповідає Катя.

«Чесно кажучи, хлопці не зовсім комфортно себе почувають, коли на «віражі» є дівчата, — додає Артем. — Небезпечно трохи. Відволікає. Я думав, що ніколи з дівчиною на трибуні не поцілуюсь. Ага, зарікався!.. У нас із Катєю вже традиція: коли наші забивають — неодмінно цілуємось».

ФОРМУЛА ЛЮБОВІ

Двадцятирічний Дмитро — екс-ультрас. Кульмінацією його вболівальницької кар'єри став фінал Кубка України-2007.

«Не мені вам розповідати, що наше «Динамо» і донецький «Шахтар» — принципові суперники. Підтримка була на найвищому рівні. На найвищому і перепало від правоохоронців. Усе б нічого. Не вперше й не востаннє. Та моє фото крупним планом із розбитою головою на тлі беркутівців із кийками в руках потрапило на шпальту щоденної газети. Звісна річ, батьки були не в захваті. Добре, що на роботі минулося, керівництво не бачило», — розповідає хлопець.

СЛОВНИЧОК

Аргумент — предмети, які можуть застосовуватися в бійці (холодна зброя, пляшки).

Акціонувати, мутити — шукати опонентів, тобто вболівальників інших клубів, з метою «накрити» їх (тобто побити).

Забивон — заздалегідь узгоджена бійка між фанами команд-суперниць.

Заміс — спонтанна сутичка між прихильниками різних команд або з правоохоронцями.

Заряди — гасла, які скандують уболівальники під час матчу.

Перф, перфоманс — видовище, шоу на трибуні.

Розтяжка — плакат на двох палицях.

Споук, споукмен — «диригент» уболівальницької трибуни; той, хто «кидає заряди» в натовп.

Дмитро каже, нічого надзвичайного на трибуні тоді не відбувалося. Кияни забили. Ультрас, як зазвичай, гол відсвяткували запаленням файєрів. «Використовувати їх на стадіонах заборонено. Але ж красиво! І ми, як правило, не кидаємо їх на доріжки. Одразу ж гасимо», — виправдовується. Але, згадає хлопець, за кілька секунд на трибуну увірвався «Беркут». Гамселили всіх підряд, хоча б мали вирахувати й вивести тих, хто палив. Били скрізь: по сідницях, голові, руках. «Наступного ранку в метро дивлюся — дядечко газетку читає. Пригледівся, а на фото — я, закривавлений симпатяга! От, думаю, понав», — ділиться спогадом.

Дмитро захворів на футбол із дитинства. Малим разом із батьком переглядав майже всі матчі київського «Динамо». Першу гру, яку побачив наживо, — протистояння збірних України й Німеччини в 1996-му. «Мені лише десять. Заповнений «Олімпійський», велетенські прожектори, гудіння трибун, тремтіння колін. Мабуть, це й вирішило мою подальшу долю», — каже він.

Потім — навчання в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана й занурення з головою в уболівальницький вир: «Намагався не пропускати жодної гри. Бачив шалених хлопців на «віражі» й розумів, що теж там маю бути, що то моє!»

Потрапити на «віраж», у серовище фанів не проблема, лише

ПЕРЕВТІЛЕННЯ.
Двірник Сергій
Заборовський на
кожній грі «Динамо»
стає суперфаном
Парамоном

Якщо якісь «бойові» поранення, то маю моральне прикриття, бо ще зі школи займаюся боротьбою. Можу будь-якої миті зупинитися, та поки не хочу. Мені подобається».

ФЕНОМЕН ПАРАМОНА

«Не розумію я їх. Можуть на матчі бути, а рахунок гри не знати, тому що два тайми стоять спиною до поля, — обурюється 54-річний киянин Сергій Заборовський. — На футболістів кричать. Тим і так інколи несолодко. Занадто принципові ці ультраси!» Він має право критикувати. По-перше, стажу вболівальницького в Заборовського — понад 40 років. По-друге, він не пропустив жодної (!) домашньої гри улюбленого клубу — і в дощ, і в спеку був із «Динамо». Та й на стадіоні його знає кожен: тренери, гравці, масажисти, вболівальники. Щоправда, не за прізвиськом: у кого не спитай, для всіх він свій — Парамон. Ультрас ставляться до нього з легкою іронією, але визнають, що Парамон усе ж заслуговує на повагу своєю беззастережною відданістю клубові.

Парамон — суперфан. Стверджує, що футболем дихає. Серед передматчевих ритуалів — його неодмінна молитва за перемогу. За тим, що відбувається на полі, зазвичай спостерігає з бігової доріжки біля «своїх» воріт, тобто з місця, куди може зайти хіба що тренер або член команди, а не рядовий уболівальник.

«Футбол — моє все. Мені не потрібно нічого від клубу. Однокімнатна квартира є. Грошей одному вистачає», — розповідає **Тижню** Парамон. Легендарний уболівальник працює в аеропорту «Київ» двірником. Удома в суперфана все завішане вимпелами, значками, іншою символікою улюбленого київського клубу. «А ось перстень фірмовий, динамівський. Ніколи з ним не розлучаюся», — Парамон показує мізинець лівої руки...

Вони всі вболівають за одне — за перемогу. І жоден із них, уболівальників, ніколи не зможе провести межю: футбол — це життя, чи життя — це така собі гра в круглого. ■

купи квиток. Наступна сходинка фанатської ієрархії — це 10-й за ліком виїзд на гру слідом за командою. Після нього хлопець стає «правим», тобто перевіреним. Свою любов і відданість треба доводити вчинками — придумуванням сценаріїв підтримки на трибунах, розмальовуванням гасел, кількістю спалених файерів...

«А банери які малювали... Чого вартій той, де козаки смажать поросю на тлі зруйнованого Кремля! Символіка сильна», — пишається Дмитро.

Найбільшим внутрішнім ворогом для київських фанатів є одесити, зовнішнім — усі московські команди, але насамперед «Спартак». Також запеклими супротивниками є «бомжі» (за визначенням динамівських ультрас) із Запоріжжя, харківські «хорьки», «криві» з Кривого Рогу, «кרותи» з Донецька. А ось із львівськими «левами» та «дніпрянами» з Дніпропетровська кияни дружать ще з радянських часів.

Після пам'ятного матчу з побиттям Дмитро вирішив уболівати сумирно, як це роблять кузьмичі. «Чому відійшов від руху?.. Робити щось упівсили — так не можу. Тепер я ексультрас. Та знали б ви, як інколи тягне на «віраж»! То вже в крові й у серці. Собі давно пообіцяв, що мій син обов'язково дізнається, як то воно — фанатити по-справжньому».

НАРОДНИЙ САМОНАПАД

Киянину Андрієві 21 рік. Він хуліган, хулз. Уболіває на межі фолу, тож просить не називати ні його прізвища, ні місця навчання. «А що розповідати? Сама побачиш», — Андрій запрошує на черговий забивон **Ідив. словничок!**

Гаявина посеред лісу. З протилежних країв у два ряди — по двадцятіро юнаків. Кожна шеренга одягнена в однакового кольору футболки — це своєрідна уніформа, щоб було зрозуміло, де свої, де чужі. По обидва боки розташувалися спостерігачі — вони стежать за дотриманням правил таких ось фанатських зустрічей. Чути вигук: «Погнали!» Хлопці здійснюють догори руки, демонструючи відсутність аргументів **Ідив. словничок!** Починають сходиться стінка на стінку. Все ближче...

«Територія обов'язково нейтральна. Жодної зброї: кастетів, ножів. Жодного алкоголю. Коли чуєш від противника: «Досить!», припиняєш бити. Визначена кількість учасників. Ані одним більше, ані менше. Про все домовляються лідери», — роз'яснює правила хуліганських ристалищ Андрій.

«Нас бояться. Тому дуже важко організувати якісний забивон. Ніхто не хоче. Кרותи іноді ризикують, хорьки. А так... — скаржаться хулз. — Авжеж, рідні не знають. Подрузі також нічого не розповідаю.

ПОГЛЯД

Як полюбити «Шахтар»

Не час перебирати футбольними харчами

АВТОР: Артем Франков, головний редактор журналу «Футбол»

Можна я в першому рядку поздоровлю всіх із великим успіхом українського футболу? Дякую. Далі буду злішим. Минулої середи Україна, попри всю свою нефутбольність, ви-йшла на вулиці. Стамбульський триумф «Шахтаря» урочисто відзначали не лише в Донецьку та його околицях – ні, гуляли і в Києві, і у Львові й інших містах, де донецьких сприймають дещо легше, ніж у зазначених.

Чому виокремлено Київ та Львів? Вочевидь, футбольна неприязнь накладається на ідеологію з політикою, видаючи вибухонебезпечну суміш. Інше – наш народ лінійний за визначенням, мирюлюбний і приятний, тож ми поки що уникнули серйозних проблем на цьому ґрунті. Загалом поглядів скося та чарок із горя, мовляв, «Шахтар» виграв... вистачало, але не всі були мужні продемонструвати це відкрито.

Матч дивилася майже вся Україна, але не вся вболівала за «Шахтар». І не могло там бути всієї України.

По-перше, у нас чимало тих, кому щиро начхати на футбол. У Росії зробили б із цього супершоу і перемога довго не сходила б із першої позиції у новинах. У нас вже наступного ранку футбол поступився політичним глупотам. Таке враження, що влада патологічно не вміє радіти перемогам, оскільки налаштована лише на меморіальні заходи та зітхання з приводу ворогів, які нам зіпсували історію. Спорт загалом сприймають у нас як справу незначну, про що свідчить хоча б потік неприємностей навколо Євро-2012.

Звісно, ставлення верхів не може не позначатися на низах. Порожні стадіони і жахаюча бідність вітчизняного футболу є лише одним із мінімальних наслідків. «Динамо», «Шахтар», «Металіст» – ці клуби існують, процвітають і перемагають тільки завдяки зусиллям меценатів. Та й із приводу підтримки вболівальників, яку прийнято увічливо хвалити, є питання: скільки людей ходять на матчі внутрішнього чемпіонату і, головне, хто готовий платити хоча б 20 грн? Гадаю, не зрадіють відповідям доморощені оптимісти, які обожнюють звіти про те, як у нас все зростає!

По-друге, перемога «Шахтаря», а точніше її сприйняття, ставить глобальніші питання, ніж будь-які футбольні: чи достатньо оформилася українська нація, щоб сприймати події такого штибу як одне ціле, один народ? Щоб одні й далі не називали народжених

на Східній Україні кацапнею чи пісуарщиками, а інші, зі свого боку, не крутили дулі на Захід, мовляв, вам такого успіху чекати годі. Утім, як мені розповідали, Захід радів масово і щиро, тож – тисну долоню.

По-третє, чи маємо ми право взагалі проектувати успіх «Шахтаря» на всю країну й відчувати до нього свою належність, якщо ми зроду донецькому клубу не симпатизували?

Футбол і патріотизм – тема неоднозначна. Що розвиненіша країна у футбольному та інших значеннях, то менше пов'язують там клубний патріотизм із державним. Німеччина і не думала вболівати за «Вердер», тож поразка була сприйнята трагічно лише у Бремені. А ось гра збірної на світовому чемпіонаті викликає піднесення німецької національної гордості, яка з 1945 року тривалий час перебувала під сподом. Частіше це звучить і в нас: «Усією країною вболіваємо за збірну, а вболівання гуртом за клуби є відрижкою радянської системи. Клуби – кожен сам за себе, а тому перемогою в Кубку УЄФА нехай тішаться ті, хто більше за «Шахтаря».

Додам улюблений аргумент скептиків: сучасні клуби-гранди є цілком наднаціональними утворами, і тому Бразилія має зазедве не більший стосунок до цієї перемоги. Хто забивав – Луїс Адріано і Жадсон, хто протягував команду вгору?

Питання з тієї самої опери: чи можна вважати 14-ту дивізію Ваффен-СС українською, коли в ній командування було німецьким? Нехай пробачать мені шахтарі за таку паралель, але вона має суто академічний характер.

Перемога «Шахтаря», а точніше її сприйняття, ставить глобальніші питання, ніж будь-які футбольні

Моя позиція виглядає так: ми ще й близько не підійшли до рівня Англії чи Німеччини, щоб перебирати футбольними харчами і приводами поради, нарікати на недостатню кількість синьо-жовтих прапорів під час святкування перемоги «Шахтаря» та брак українців у донецькій команді. Ось коли наші клуби почнуть масово тинятися єврокубковими фіналами, я погоджусь з тим, що лише перша збірна України здатна об'єднати країну, а клуби нехай займаються своєю вужчою справою. Натомість зараз – тільки взагом.

Тому дякую і браво, «Шахтаре!» Поміж тих, хто взагалі ставив запитання «Чи вболівати?», розумний готуватиметься здолати «Шахтар» на футбольному полі, а дурень питиме гірку. Чомусь дуже хочеться бути розумним і зарахувати до їхнього числа більшість співвітчизників.

Ще 60 років тому Берестецина була українською етнічно та ментально

АВТОР: Юрій Гаврилюк

Як «вкусити» Полісся, зокрема це нібито «найглухіше» – берестейсько-пінське, що «прип'яте» до Прип'яті? Можна в душі романтиків XIX сторіччя пробувати шукати тут небачені релікти минулого, дошукуватися в надприп'ятських багнах (до речі, нині назагал осушених) прабатьківщини слов'ян. А можна просто зазирнути у кілька цікавих місць цього регіону сучасної Білорусі, що пов'язаний з Україною не лише географічним сусідством.

Свідченням заплутаності історії Берестецини, де вже тисячоліття тому сходилися українські та польські впливи, згодом доповнені ще й російськими, є сама назва найголовнішого міста. Найчастіше вживана назва «Брест» – це російська калька з польської назви Brześć, яка у XVI–XVII сторіччях унаслідок колонізації суспільно-політичного життя Великого князівства Литовського замінила давньоукраїнську літописну назву «Берестье».

МІСТО МИРУ І ВІЙНИ

Росіяни, які в 1795 році заволоділи західною частиною Берестейського воєводства, взагалі ліквідували старе Берестя, розташоване поміж Бугом та рукавами Мухавця. Житлові квартали перенесли на схід, а на їх місці в 1830–1840-х роках постала фортеця за проектом відомого фортифікатора Карла Оппермана. Вона складалася з цитаделі, розташованої на острові між Західним Бугом і рукавами Мухавця, та бастионних укріплень (Тереспольського, Волинського, Кобринського), що оточували її з трьох боків і були підсилені численними рavelінами та капонірами. Величезне укріплення розраховане на чималий гарнізон: у цитаделі налічувалося до 12 тис. вояків. Згодом фортецю модернізували, але Перша світова війна її оминула. В серпні 1915 року російські війська залишили Берестя, підірвавши частину укріплень і спаливши чимало міських

Прип'ятій КРАЙ

ЖИТЛОВА ВЕЖА-ДОНЖОН. Збудована у XIII столітті князями галицької династії у Кам'янці-Литовському на Берестецині

кварталів (наслідки застосування тактики «спаленої землі» можна побачити на поштівках, які тиражувала німецька армія).

Та до світової історії Берестейська фортеця вписалася тоді не війною, а миром – саме тут у грудні 1917 року почалися мирні переговори Центральних держав (Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії, Туреччини) з Українською Народною Республікою та «червоною» Росією. Про мирний договір з останньою від 3 березня 1918 року

всі вчили в школі. Але постійно замовчувався договір із УНР, який було підписано майже на місяць раніше, 9 лютого 1918-го. Наслідком договору стала мілітарна допомога Німеччини. Оскільки німці цим актом визнали належність Берестецини і Холмщини до України, Берестя з весни 1918 року поступово перетворювалося на український адміністративний центр. Проте тут не було повноцінних українських збройних сил, тому в лютому 1919-го, після того як Берестя зали-

шили німецькі частини, місто й весь регіон зайняли поляки. У 1919 – 1920 роках на території фортеці діяв табір, у якому перебували полонені українські солдати, а після підписання договору про спільну боротьбу з більшовиками формувалися частини очолюваної Симоном Петлюрою Армії УНР.

ДВІ ОБОРОНИ СЛАВЕТНОЇ ФОРТЕЦІ

У міжвоєнний період фортецю використовували і польське військо, і

поліційне відомство — саме сюди в 1930 році запроторили опозиційних до санаційного уряду польських політичних діячів, поміж яких був навіть колишній прем'єр-міністр Вінценти Вітос. Можна сказати, що для тодішньої Польщі Поліське воеводство було своєрідним Сибіром чи Соловками, адже в недалекій від Берестя Березі-Картузській діяв табір для політичних в'язнів, у якому в 1934 – 1935 роках перебували майбутній головнокомандувач УПА Роман Шухевич і Тарас Боровець, який

під псевдонімом Тарас Бульба організував у 1940-х Поліську Січ. А міська в'язниця в Бересті була місцем покарання Степана Бандери, приреченого 1934 року на довічне ув'язнення.

Бандера втік із тюрми 13 вересня 1939 року. А наступного дня відбулося перше хрещення вогнем Берестейської фортеці. Після чотириденної оборони від радянських військ поляки залишили укріплення і перейшли на західний берег Бугу. Незабаром, 23 вересня, після спільного параду підрозділів Вермахту та Червоної армії німці передали фортецю радянському командуванню — Берестя, як і весь регіон, стало обласним центром Білоруської РСР.

Тривалішою була оборона Берестейської фортеці у червні 1941 року: хоча німці її захопили її після тижневої облоги, та деякі форти протрималися до початку серпня. Після війни ці події офіційна радянська пропаганда не популяризувала хоча б тому, що останні оборонці, які потрапили до гітлерівського полону й вижили, після «визволення» знову опинилися в концтаборах — сталінських. «Погода» змінилася наприкінці 1950-х — початку 1960-х, і оборона Берестейської фортеці увійшла в канон радянської історичної пропаганди. Вже 1971 року було створено меморіальний комплекс із численними пафосними пам'ятниками оборонцям та спеціальним музеєм. Як багато іншого в Білорусі — все тут діє на радянський штиб і сьогодні.

КИЇВСЬКЕ ВІКНО НА ЗАХІД

Перейшовши Холмські ворота Волинського укріплення фортеці, потрапляємо у XIII сторіччя — до схованих у павільйоні залишків старовинного міста. Це Археологічний музей «Берестьє», в якому презентують законсервовані в археологічних розкопках будинки двох вулиць ремісничого кварталу міста, залишки яких близько шести століть зберігала земля.

Хоч у княжу добу Берестейщина була спочатку частиною Київського, згодом Волинського князівств, а Бересть вважався брамою на шляху до Києва (отже, для столиці Русі був вікном на Захід), та після занепаду Галицько-Волинської держави почалося поступове відокремлення ►

КИЇВСЬКА ВУЛИЦЯ У ПІНСЬКУ. Фото початку XX століття

регіону від загалу українських земель. Закріпив це унійний сейм 1569 року, коли Берестейське воєводство залишилось у складі Великого князівства Литовського, а прилеглі до нього українські землі перейшли під владу Польського королівства. Цю межу зберегли й керівники Російської імперії, які наприкінці XVIII — на початку XIX ст. створили адміністративну карту «Західної Росії».

Мовні та етнографічні дослідження, які почалися в другій половині XIX сторіччя, показали, що навколо Берестя й Пінська проживає «малоруське плем'я». Але згодом належність Берестейщини до українського етнокультурного масиву заперечували керівники як відродженої Польщі, так і сталінського СРСР. У 1920-х польська адміністрація застосувала пряму фальсифікацію, приписуючи у статистиках берестейсько-пінським українцям білоруську національність, адже білоруси, як «нерозвинена» нація, не вважалися загрозою для політичних інтересів Варшави. Дійсність це заперечувала — у Поліському воєводстві тоді активно діяли «Просвіта», українська кооперація та політичні партії лівого спрямування (Сельсоюз та Сельроб), за списками яких українців обирали в послы і сенатори польського парламенту. Таку ж стратегію застосовував

«великий мовознавець» Сталін, приєднуючи восени 1939 року Берестя і Пінськ до Білоруської РСР.

Парадоксально, але етнічний характер Берестейщини без якихось особливих застережень визнала у 1941 році нацистська Німеччина, приєднуючи цю територію до Райхскомісаріату Україна й дозволивши обмежений розвиток українського шкільництва та культурного життя. Звісно, за зв'язок із українським націоналістичним підпіллям, а згодом і УПА карали розстрілом.

Коли влітку 1944 року німців було вигнано, з-за спин червоноармійців миттєво виринули енкаведистські опричники, які вели боротьбу не лише зі збройним підпіллям, а й із мирними проявами «українського націоналізму». Ще кілька років протрималося навчання українською мовою у нечисленних сільських школах, ще деякий час місцевим уродженцям дозволяли вписувати «українець» у графі «національність», а згодом і це заборонили. ■

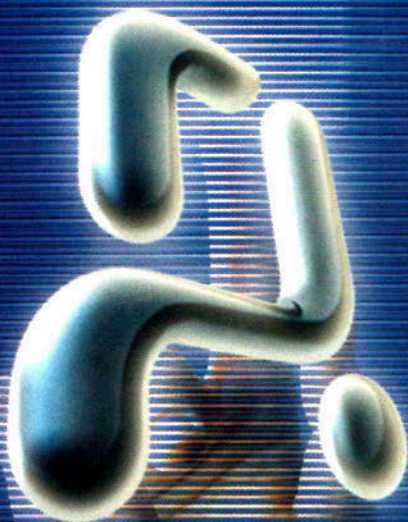
Берестейщина в особах

Іпатій Потій (1541–1613) — берестейський каштелян, згодом володимирсько-берестейський єпископ (з 1599 року Київський митрополит). У 1595-му їздив до Рима, де підписував акт церковної унії. Розгорнув активну полемічну діяльність, випускаючи низку творів, поміж яких «Розмова берестянина з братчиком», у яких виправдовував позиції прихильників унії.

Афанасій Филипович (близько 1596–1648) — один із найпалкіших противників церковної унії, святий православної церкви. Навчався у школі берестейського братства, був вихователем другого Лжедмитрія. З 1640 року ігумен Симеонівського монастиря у Бересті. За свої фанатичні виступи проти церковної унії арештований та відсланий до Києва під нагляд митрополита Петра Могили (написав там «Діаріуш, альбо список дів правдивих...»). Повернувся до Берестя, де у 1648 році його було звинувачено у сприянні повсталім козакам і страчено.

Михайло Кричевський — з 1643 року полковник Чигиринською реєстрового полку, в якому сотником служив Богдан Хмельницький. У 1647-му, після арешту Хмельницького, Кричевський узяв його «на поруку», чим урятував життя, а згодом відпустив на волю, завдяки чому майбутній гетьман міг податися на Січ та організувати збройну боротьбу. Під час воєнної кампанії 1649 року Кричевський як київський полковник очолив козацьке військо, яке заступило дорогу армії Великого князівства Литовського. У битві під Лоевом козаки зазнали поразки (Кричевський помер від ран), але настільки послабили «литовське» військо, що воно не наважилося вести наступ на Київ.

Найважливіша інформація для ділової людини
24 години на добу

перший діловий
телевізійний канал

для тих, хто прагне бути першим

WWW.FBC.NET.UA

Тиждень друкує текст одного з десяти переможців Всеукраїнського конкурсу творів «Хто для мене Іван Мазепа?». На конкурс, проведений громадським рухом «Не будь байдужим», потрапило близько 8000 робіт, з-поміж яких виділено 1110, – їхні автори отримали фірмові футболки «Мазепа супергерой». Вітаємо!

Він посіяв зерно надії

АВТОР: Владислав Рухайло, учень 9-Б класу Линовицької загальноосвітньої школи Прилуцького району Чернігівської області, переможець Всеукраїнського конкурсу творів «Хто для мене Іван Мазепа?»

Кожна нація має своїх героїв і антигероїв, тобто ворогів чи зрадників. Кожна нація має свої світлі та радісні сторінки історії й сторінки брудні, ганебні та просто непристойні. Героїчні сторінки описують у художній та науковій літературі, показують у кіно. Погані сторінки замовчують, намагаються оминати, часто їх відбілюють. Як гарні, так і погані сторінки, особливо якщо це пов'язано з відомими історичними особами, офіційні, державно-чиновницькі кола хочуть використати з метою творення міфів. Чи потрібні нам такі героїко-патріотичні міфи? Одні кажуть, що потрібні, інші кажуть, що ні.

Найближчі наші сусіди, поляки та росіяни, мають своїх героїв і свої міфи. Навіть фактичні поразки вони, міфологізуючи їх, перетворюють на перемоги й пишуться ними. Так, наприклад, поразка Росії у Кримській війні обернулася славною і героїчною сторінкою історії, присвяченою незламності, доблесті російського воїна, відважного «защитника отечества»:

*Севастополь, Севастополь,
Неприступный для врагов.
Севастополь, Севастополь,
Гордость русских моряков.*

У поляків Юзеф Пілсудський і Тадеуш Костюшко – герої. Поляки й росіяни люблять своїх героїв. А ми своїх? Наші батьки й діди з дитинства були приречені до того, що війна проти всіх, крім Росії, є подвигом. А коли хтось із українців стає на боротьбу проти Росії, та ще й піднімає з собою тисячі людей – то буде зразу ж спалюваний, а потім і знищений, якщо сам не помре. Як це сталося з Мазепою, Коновальцем, Чорноволом та іншими.

Дивного в цьому нічого немає. Росіяни як патріоти своєї держави мають повне юридичне, моральне та історичне право називати Мазепу зрадником і ворогом Росії. Виступив Мазепа проти Росії й російського царя Петра I, якому присягнув на вірність, – значить Мазепа – зрадник.

А хіба ми не називаємо кримського хана Іслам-Гірея III зрадником за те, що він залишив свої позиції й втік з поля бою під Берестечком у 1651 році, захопивши з собою Богдана Хмельницького?.. Називаємо, називаємо... І правильно робимо. А от кримськотатарський народ? Відверто кажучи, я не знаю, чи називають кримські татари Іслам-Гірея III героєм, проте зрадником його точно не вважають.

Прикладів можна наводити безліч, але що сказати про Мазепу мені? Хто для мене Іван Мазепа?

Почну з об'єктивного. Іван Мазепа – гетьман Лівобережної України з 1687 по 1708 рік, малоросійський шляхтич, заможна й багата людина. Починаючи з 1996 року, його портрет є на 10-гривневій банкноті. Але потрібно визначитися в головному – герой він чи зрадник, порядна людина чи негідник?

Мазепа не герой. Він не герой тому, що програв вирішальну битву. Йому можна поспівчувати, його можна пожаліти...

Але... Але кожна нація потребує героїв, кожній нації потрібен міф.

Отже, з Мазепа треба робити героя. Спробуємо.

По-перше, Мазепа в 1708 році далеко не молода людина, йому вже 70 років. Він рішуче ламає своє життя, усталені звички й приймає смертельний виклик. Більше того, він кидає виклик, виклик долі й колишньому своєму сюзеренові Петру I.

По-друге, це пов'язано з першим, він залишає свої статки, фактично стає бідним, коли не бідним, то значно збіднілим. Навіть якби його задум здійснився, то він би втратив свою нерухомість у Москві. Значить, щось благородне в цьому вчинку було.

По-третє, він не розкаюється у своєму вчинку, не відкріпає від свого задуму, не впа на коліна й не просив пощади у своїх ворогів.

По-четверте, він перший, хто чітко на весь світ указав на край, звідки Україні загрожує небезпека. І ця його вказівка підтверджується й сьогодні. Отже, виходить, що Мазепа був і залишається героєм, людиною не лише заможною, але й благородною. Людиною, яка показала і нам українцям, і всьому світові, що є цінності важливіші, ніж життя й достаток. Для нього Україна справді понад усе. Недарма в народі кажуть: «Від Богдана до Івана не було гетьмана». Він посіяв зерно надії, з якого ми маємо сьогодні нашу державну незалежність. Але попри незалежність, маємо потребу в порядних і благородних людях, таких як Іван Степанович Мазепа. Якщо орієнтуватися на його духовний, а не соціальний стан, то з Мазепа справді можна брати приклад. І коли 70% громадян України стануть такими, як Мазепа, то на Шевченкове:

*Чи діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?.. –*

ми зможемо чітко, як це стверджує і сам Тарас Григорович, відповісти:

... А діждемося таки колись.

aura®

журнал об искусстве

www.aura.net.ua

e-mail: info@aura.net.ua; magazineaura@gmail.com
Украина, 04119, Киев, Дегтяревская, 32

Информация о продаже и подписке по телефону:
+ 38 (044) 537 54 88 (89)

Польське У ПОЛІСЬКОМУ

У селищі Довбиш на Житомирщині етнічні поляки і католики становлять більшість

АВТОР: Роман Кабачій
ФОТО: Андрій Ломакін

Тиждень приїхав до Довбиша, що на Житомирщині, в дощ. Проте розгледіти навіть крізь мряку чи не найбільший в Україні новозбудований костел Фатимської Богоматері **Ідив. словничок!** вдалося одразу. Це село, де більшість населення — етнічні поляки і католики. Хоча до кордону з історичною батьківщиною більш ніж 500 км, збереження національної тотожності ддя-

місцевих — це не мода, а данина батькам і дідам, рокам їхнього вигнання і принижень.

З РОДУ ШЛЯХТИ

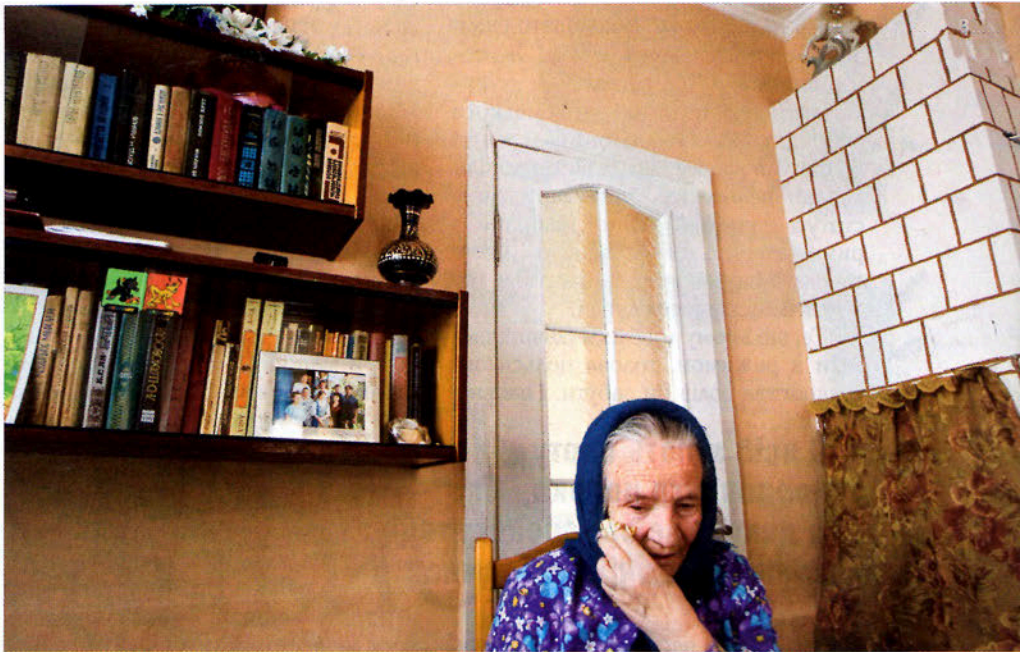
«Батьки обоє були сироти, вважалися тут радше бідними — мали одну корівку. Батька взяли у сільську раду «виконавцем» — не знаю, що ті виконавці виконували. Ліквідовували самогонні апарати, забрали і в голови селищної ради. У ту саму ніч мого батька взяв «чорний ворон», — оповідає **Тижню** 80-річна Галина Іванівна Трибель, мама колишнього

прем'єра, а нині опального міністра оборони Юрія Єханурова. «Чорний ворон» — машина, куди більшовики саджали арештованих. Спогади про радянські безчинства викликають сльози в старенької сільської вчительки. У дитинстві її називали Геленою. Її батько Ян Трибель відбув на засланні 20 років, за ним поїхали й доньки, одна з яких померла в дорозі.

Щоб самореалізуватися і мати кусень хліба, Гелена весь час вчилася: в Якутії штудіювала російську мову, а після повернення до Довбиша — українську. Польську ж призабула, хоча коли у костелі правиться по-місцевому, тобто своєрідною мішаниною мов, то Гелена розуміє все.

ПРОВІНЦІЙНА ХРОНІКА. Селище Довбиш вважається, на жаль, неперспективним

МАМА МІНІСТРА. Юність, проведена на засланні, тяжіє над спогадами

«Ми зуміли зберегти свою польськість завдяки старшим людям: нашим бабцям, дідам, усім, хто вірив. А вірили міцно. Ішли і в Сибір, і в Казахстан, але знали, що вони католики», — переконана місцева селянка Марія Горецька. Польською пані Марія говорить помісцевому, хоча й вивчала мову батьків на заняттях при Товаристві поляків імені Яна Павла II, що існує в селищі. А син її вивчив польську так добре, що зміг вільно навчатися в Люблінському католицькому університеті. З 1996 року польська мова викладається в місцевій школі, де коштом голови товариства поляків Стефана Кур'яти та його доньки облаштовано спеціалізовані класи.

Довбиш заселявся вихідцями з центральних районів Польщі з початку XIX століття. Передусім це були представники збіднілої шляхти. Їхня ментальність яскравим чином проявилася під час колективізації: якщо у 1932 році по Україні було примусом колективізовано вже 61,5% господарств, то в тутешньому районі — лише 16,9%. Непокірний народ «напрошувався» на покарання, що не забарилося. Таких, як Гелена Трибель, звідси депортували масово: 12 тис. осіб. Поляки були одним із перших етносів у СРСР, що постраждали за національною ознакою.

ХРЕСТ ПРОТИ П'ЯТИКУТНИКА

На початку 1980-х, коли у Польщі вже зажеврила «Солідарність», по-

між довбиських поляків влада влаштувала «суспільні осуди» віруючих. Їхня провина полягала ось у чому: одна пані мала «Pismo Świąte» (Святе Письмо), яке ховала в обкладинці підручника української мови, інша ж слухала «Радіо Ватикан»...

Сьогодні бути поляком у Довбиші не сором, а гордість. Більш ніж 150 осіб мають карту закордонного поляка, але не всі її використовують для перетинання кордону, для деякого це своєрідна самореабілітація: вішають на стіні, мов вимпел. Хоча чимало дітей і внуків скористалися правом виїзду на історичну батьківщину.

Тож поляки у селі чисельно переважають, хоча районна влада, як гадає Стефан Кур'ята, полюбає ма- ▶

ніпулювати цифрами: для внутрішньоукраїнських звітів поляцтва зазвичай меншає, коли ж із Євросоюзу світить якась добродійна допомога — більшає. Осередком суспільного життя є, звісно, костел.

Ще працюючи директором місцевого хлібозаводу, Стефан Кур'ята допомагав польському і католицькому рухам організаційно й матеріально: «Мені не соромно йти по Довбишу», — хвалиться він. Парафію тут відновлено у 1990-му, опікуються її розвитком паллотини — один із місіонерських орденів **див. словничок**. Працюють троє священників, за словами пана Стефана, «меса — це ж не «да здравствует КПСС», до неї треба готуватися». На храмове свято сюди з'їжджаються поляки з усієї Житомирщини — до 3,5 тис. осіб.

Активну позицію довбиського осередку в релігійному житті Кур'ята пояснює належністю до Федерації польських організацій, де у статуті записана тісна співпраця з римо-католицькою церквою. Саме тверда віра допомагала багатьом пережити часи переслідувань.

Те, що і йому довелося співпрацювати з режимом, голова польського товариства волів би забути. Головне,

150 осіб мають карту закордонного поляка, для декого це самореабілітація: вішають на стіні, мов вимпел

мовляв, те, що настали часи свободи. Але і йому дещо не зрозуміло: «Є у нас комуніст-католик. Я йому кажу: як тебе розуміти? Ти в одній руці тримаєш символ диявола — партбилет, а в другій свічку. Давай визначайся!.. То він сказав: «Партію не покину і «коцюл» не покину».

Проблеми самоідентифікації інколи проявляються й іншим неочікуваним чином. Дівчина Олена Твардовська звернулася до довбиського товариства з проханням видати карту поляка, хоча за паспортом значилася україночку. Через архів СБУ вдалося з'ясувати, що її родину репресували, а нащадки були переписані українцями. Консульство Польщі пішло назустріч, і тепер пані Твардовська навчається в одному з польських вишів.

На місцевому цвинтарі чимало нових нагробків з польськими напи-

сами: Ядвіги, Гелени, Кшиштофи. По-польськи й епітафії: «Święta Mario, módl się nad nami!» («Свята Маріє, молися за нас!»).

Крім католиків, є протестанти-баптисти і православні. Проводяться спільні панахиди біля пам'ятника на місці поховань під час Голодомору 1933 року за Довбишем неподалік уже неіснуючого села Адамівка.

КРАЙ МОЛОЧНИХ РУЧАЙ

На відміну від кримських татар полякам дозволили репатріацію в рідні оселі. Галина Трибель пригадує: «Коли повернулася, то майже нікого не знала в Довбиші. Але влаштувалася на роботу і пропрацювала до пенсії. Вчитися далі не могла, бо мала на руках дитину — чоловік залишився в Сибіру. Працювала три роки завідувачкою бібліотеки, учителькою в початкових класах».

Між українцями й поляками у Довбиші проблем немає. Про міжетнічні відносини можемо судити зі свідчень Світлани Миколаївни Корнійчук: «Батько мій українець, а сини... Старший пишеться українцем, а менший — поляком. У мами менша сестра була за росіянином, племінниця відповідно вважає себе росіяночку».

Стефан Кур'ята у справі «правильної етнополітики» отримав свого часу нагороду від обласної адміністрації. «А як же я не можу розбиратися у заплутаних етновідносинах,

коли мене в армії змусили йти у спецзагони, які навчали арабів у Лівані протистояти Ізраїлю? Недалекі люди будують собі на етноконфліктах якусь дешеву політику, а ми ось відродилися і живемо повноцінним життям», — упевненість голови Довбиського польського товариства викликає повагу. Однак у Довбиші теж вистачає проблем, і ключова з них — бідність. Через селище протікають білі мутні річечки — звісно ж, не молочні у берегах із киселю. Це стоки порцелянового заводу. Основне підприємство дише на ладан. Заробітки невеликі, на рівні мінімальних зарплат. Однак пан Кур'ята переконаний: у селище колись таки докотиться хвиля інвестицій, якщо буде знято мораторій на продаж землі. Нерідко він має справу з підприємцями із Польщі: на жаль, останні побоюються інвестувати в Україні. ■

Історична нота

Довбиш-Мархлевськ

Основою сьогоднішнього Довбиша стали розкидані на відстані 1–2 км хутори, штучно зведені до купи тракторами у ХХ ст. Назва поселення походить нібито від чоловіка-довбиша (особи, яка біла у війську в тулмбаси і барабани), котрий заснував там корчму. На 1911 рік у Довбиші було 156 дворів, з них 154 польські, два українські.

У 1925 році Довбиш став експериментальним майданчиком: з довколишніх польських сіл засновано перший у СРСР польський національний район імені Юліана Мархлевського. Останній, ревний більшовик, очолював у Москві Університет народів Заходу. Після його смерті у 1926 році Довбиш перейменовано на Мархлевськ. Мархлівщина мала стати зразковим автономним районом. Більшовики прагнули показати західному сусідові — Польщі, що поляки як нація також підкоряються «владі робітників і селян».

Поміж сільрад району 30 було польських, дві українські й одна німецька. Мархлевськ став символом польськості регіону, і навіть після повернення історичної назви Довбиш між старими людьми побутує ця назва. Місцева польськомовна газета «Marchlewszczyzna Radziecka» виходила накладом 25 тис. примірників. До початку комуністичних гонінь у районі діяли три костели, дві каплиці, чотири парохі, зареєстровано 15 римо-католицьких громад. Тож не дивно, що на поляках Мархлевська та околиць було випробувано перші удари репресій. У 1935 році польський район ліквідовано. У 1957 році його приєднано до Баранівського.

Словничок:

Паллотини — Римо-католицький місіонерський орден, заснований на честь італійського священника Вікентія Палотті.

Фатимська Богородиця — Богоматір з Фатими (Португалія), яка являлася шість разів протягом 1916–1917 років трьом дітям. Вважається покровителькою паллотинів.

Представництво Європейської Комісії в Україні

Організатор:

- Посольство Королівства Бельгії • Посольство Республіки Болгарія
- Посольство Грецької Республіки • Посольство Естонської Республіки
- Почесне Консульство Ірландії • Посольство Королівства Іспанії
- Посольство Італійської Республіки • Посольство Республіки Кіпр
- Посольство Королівства Нідерландів • Посольство Португальської Республіки
- Посольство Румунії • Посольство Турецької Республіки
- Посольство Угорської Республіки • Посольство Французької Республіки
- Посольство Чеської Республіки • Посольство Королівства Швеції

ФЕСТИВАЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КІНО – 2009

EUROPEAN FILM FESTIVAL IN UKRAINE

3-9 червня

Наша адреса:

м. Київ,
вул. Городецького, 5

Автовідповідачі:

279-6301, 279-6302

Бронювання та доставка квитків:

279-6750, 279-8232

www.kino-ukraina.com.ua

Місто після ЄВРОРЕМОНТУ

Угорський Мішкольц, скинувши тягар індустрії, стає романтичним центральноевропейським курортом – із фортецею, печерами й музичними імпрезами

АВТОР: Ігор Кручик, **ФОТО:** Антоніна Малей

До Мішкольца я приїхав у сутінки. Тож коли вранці визирнув у вікно готелю, здалося, що це помилка трансферу, і я – десь у Швейцарії.

ПЕРЕДМІСТЯ «КНЯЗЯ ТИШІ»

Прокинувся я під Буковою горою на березі гірського озера Хаморі в палаці, в архітектурі якого неоренесанс наздоганяв бароко, однак щодо сервісу – це чотиризірковий хайтек: басейн, сауни, швидкісні ліфти. А неподалік вигравав на сонці водоспад. Виявилось, що Palota – назва готелю, який розташований у Лілафюреді, передмісті Мішкольця, – таки справді означає «палац».

Архітекторів, котрий його зводив у 1927 році, вправно підіграли нинішні девелопери, створивши всередині комфорт рівня сучасного буржуа.

Я спустився на нульовий поверх до плавального басейну. Там уже функціонував комплекс оздоровчих процедур: джакузі, солярій, сауна, масажний і тренажерний зали, турецька парильня... В сауні, попри ранок і безлюддя, на полиці сиділа незнайомка, загорнута в простирадло. Моєї англійської вистачає, щоб познайомитися з чарівною уторкою Ерікою.

«Знаєте, чим цікава ця місцевість? – розвиває вона краєзнавчу тему. – Ще як тут не було готелю, а лише водоспад і печера, в Лілафюред приїздили по натхнення й кохання угорські поети ХІХ – ХХ сторіч. Я нашвидку пригадав тільки Атилу Йожефа, Ендре Аді, автора «Князя тиші», й Шандора Петефі, якого добре знають у нас. Зокрема в

Мукачевому, де він неодноразово бував, у замку Паланок є меморіальна дошка поетові.

Пані Еріка обіцяє розкрити мені ще кілька таємниць. І по обіді запрошує до печери, що за кількасот метрів від готелю.

І от, проминувши станцію лісової вузькоколійки, знаходимо вхід у скелю. Йдемо звивистим лабіринтом. «Гляньте вгору!» — каже Еріка. Ба! На стелі догори дригом висять кажани, десятків зо два. Звичайно, саме тут і місце романтикам — таким от рукокрилим істотам. «А під час Другої світової війни в печері було бомбосховище. Місцеві жителі ховалися від літаків», — говорить пані Еріка. Перепитую: «Від яких?» — «Тобто як від

яких? Від усіх: від радянських, від фашистських».

КУПАЛЬНЯ Й ФОРТЕЦЯ

Озеро крові. Схрестилися мечі й зміюки. Розпочинається битва з людинотваринами...

Ні, це не чергова світова війна. Таку діораму я бачу в іншому куточку Мішкольця — в старовинній фортеці Дюшдбор, куди потрапив уже без пані Еріки, але за її порадою. Щоправда, самі руїни й bastiони короля Лайоша для мене набагато цікавіші від воскових фігур у глибині підземель.

Збереглася ця фортеця непогано, до того ж, підреставрована, то й виглядає як лялечка — не порівняти, скажімо, з нашою занедбаною Біл-

город-Дністровською. Але ж, зрештою, тут по-справжньому ніколи й не літали ядра з кулями. Ця споруда хоч і грізна, проте «тусівочна» — збудована королем не для військових потреб, а для розважально-презентаційних зустрічей і танців. Розважає вона й понині: це — одна з оригінальностей, яка постійно вабить у Мішкольц туристів з усього Євросоюзу.

Друга на всю євроспільноту знана фішка мішкольської туристики — термальна купальня «Бараглангфюрдо», розташована в гірській печері й оточена великим парком (**Тиждень писав про неї у №3 за ц. р.**)

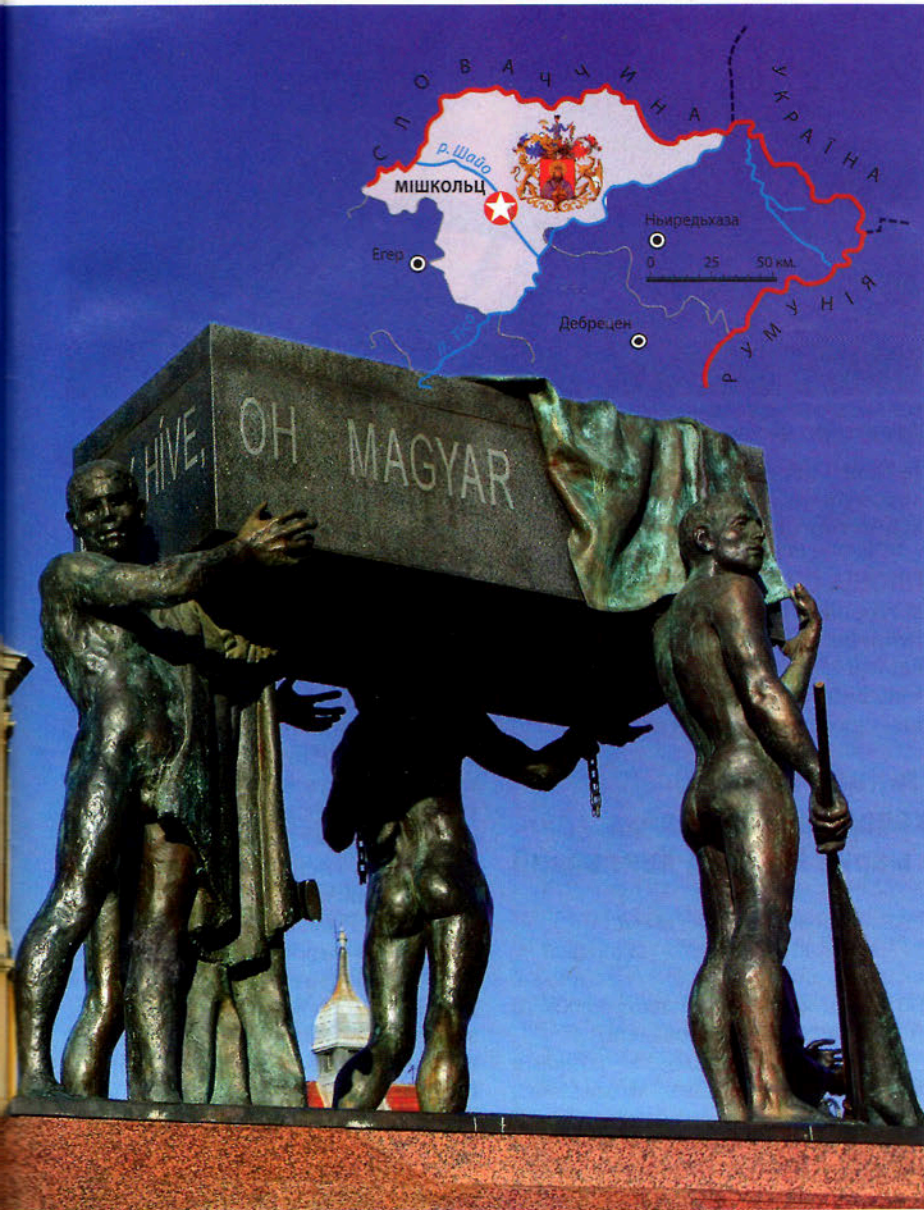
Перед обідом блукаю якоюсь старовинною вуличкою, схожою на наші кримськотатарські, на горі Аваш. Тоді спускаюся до невеличкої річки Синва. Вона акуратно взята в бетон, а лавочки на берегах влаштовані «валетом» — така от дизайнерська зручність для поцілунків. Природі угорській, якщо відверто, далеко до нашої: до високих Карпат, мальовничого Криму, теплих морів і широких рік. Але майже все тут дбайливо окультурено, використовується з любов'ю, по-господарськи. А ресторанчики!.. Чи в нас їх немає? А от ідеш повз такий заклад — за вітриною затишок, посмішки, порозуміння — хочеться попросити там політичного притулку.

Зазираю до пивниці «Кортьолда». «Що питимете?» — виходить поцікавитися власник закладу Дьордь Вашко. З'явившись, мов режисер з-за лаштунків, прислуговує відвідувачам, наливає місцеве диво-пиво з токайським виноградом, і корона з господаря не падає. Пропонує холодець, розповідає, що на честь цієї страви в Мішкольці навіть влаштовують бали. Рестораторові цікаві іноземці, та й бізнес цей панові Вашку до смаку.

У ТІНІ «ЗАЛІЗНОГО ВЕЛЕТНЯ»

Акуратні коробочки багатопверхівок, повз які проїжджаєш до центру, пофарбовані в якісь несерйозні салатові або рожеві барви. А бетонні стіни розвеселені чудернацькими графіті. І хоч вони не надто подібні до наших неоковирних хрущобів, мадяри ставляться до них скептично: мовляв, коробки — спадок тоталітарної епохи. Природніші тут приватні будиночки під черепицею, затишні й теж різнокольорові: жовті, салатові, брунатні.

За останні 650 років Мішкольц, одне з найдавніших міст країни, ❧

Як дістатися, де жити

Літаком до Будапешта з Києва, квиток коштує \$329, або з Одеси – \$275, або потягом із Києва – купе 769 грн. Далі автобусом чи потягом близько двох годин, інтенсивне сполучення, вартість проїзду приблизно €21–35. Зупинитися, крім розкішної «Палоти» (від €130 за двомісний номер) можна в 18-ти демократичніших тризіркових готелях, наприклад «Анна», «Кітті», «Паннонія», або й у геть недорогих хостелах, серед яких є й студентські.

двічі був офіційною столицею Угорщини, а в радянський палеозой став такою собі неформальною «меккою важкої індустрії». Тут плавили чавун, розвивали машинобудування, виробляли цемент і хімікалії. Над містом і його мешканцями й донині нависає закляття червоних чаклунів – репутація промислового міста. Зупинилися й підприємства легкої промисловості, бо їх продукція могла знайти попит лише всередині невивагливого соцтабору.

Ну й згадалося, що тут є металургійний комбінат, який купили наші олігархи.

«Залізний завод» чи «залізний велетень» – так називають його у Мішкольці. Проїжджаючи повз нього ввечері, я побачив лише темні труби. А вдень, оглядаючи фортецю Дюшдьор, заліз на найвищу башту. Звідти добре видно, як над дахами іграшково-сумирних котеджів індивідуальної забудови стирчать високі труби комбінату. Однак вони не димлять – монстр, здається, не дихає. Хоча мішкольці переконані, що він таки працює – тихо й мирно, не заважаючи місту, виконуючи всі європейські екологічні приписи.

Тиждень

запитає у пані Юдіт Бай із мерії Мішкольца про нюанси співпраці міста з українськими покупцями металургійного підприємства. Пані Юдіт на загал інвесторами задоволена: з ними контакти хороші, вони регулярно зустрічаються й спілкуються на професійні теми з муніципальними чиновниками: «Нещодавно власники комбінату допомогли мерії створити центр реалізації продукції

ТОКАЙСЬКІ ВІНОГРАДАРКИ.
У підземеллях фортеці Дюшдьор десятки воскових фігур відтворюють середньовіччя

та бази логістики в новому Промисловому парку Мішкольца, і це сприятиме торговельним контактам».

ПЛОЩА СУПЕРГЕРОІВ

В Угорщині навіть у найменшому магазинчику охоче беруть пластикові картки і, як з'ясувалося, в бюро обміну валют визнають наші гривні. Такий сюрприз не всюди побачиш у су-

міській трамваї нагадують космічні апарати, то тут електротранспорт старовинний, вишуканий, мабуть, у стилі Атилли Йожефа.

«Це – віденський трамвай», – пояснює пані Юдіт. Виявляється, заможніші австрійці передають міський транспорт, який відслужив свій термін, мішкольцям – як гуманітарну допомогу братам по євроспільноті.

Що ж, до цих будівель якнайкраще пасують такі от трамваї. Картинна галерея під черепицею, театр із вежею й дзиґарем на ній. Мабуть, це і є ота «психологічна Європа», якою марив Хвильовий.

А от Палац музики, що носить ім'я композитора-авангардиста Бели Бартока й розташований на площі його імені. Тут проходять, зокрема, як каже пані Юдіт, європейські оперні фестивалі «Барток плюс». Після плюса може йти, скажімо, Моцарт, далі Чайковський – щороку хтось інший.

Блукаючи середмістям, ніяк не оминеш центральний архітектурний

Мабуть, це і є ота «психологічна Європа», якою марив Микола Хвильовий

сідів, у тій же Росії чи Польщі.

З мовою важкувато, мадзьська – складна, але добре йде тут німецька, бо угорці майже всі – австрофіли. Та й з англійською не пропадеш.

Щось задеренчало – рейками проїхала чудернацька видовжена... карета? «О, тут навіть трамваї антикварні!», – захоплено вигукує турист із Бонна, клацаючи фотоапаратом. Справді, якщо, скажімо, в Кракові

ансамбль Площі героїв (див. фото на стор. 68-69). Назву цю приклеїли ще в часи комунізму, коли тут влаштовували танкові паради. Бруківка витримала, назва теж: її вирішили не змінювати, а — переосмислити й залишити. Тепер центральний монумент сприймається як пошана угорським лицарям усіх часів, зокрема й дисидентам-антикомуністам.

МІШКОЛЬСЬКІ ДІВЧАТА

Репутація міста колись мала й інші відтінки. Якщо Угорщину вважали «найвеселішим баракком соцтабору», то не в останню чергу завдяки Мішкольцю. Тут — чи не вперше в країнах тодішнього «кремлівського пулу» — дівчата почали демонструвати відвертий стриптиз, танцювати канкан. Тут сміливо й по-капіталістичному створили угорський Мулен Руж. Красуні «задовольняли зростаючі потреби трудящих», але геть не так, як заповідав їм муміфікований «дідусь Ілліч». Треба ж було в часи дефіциту чимось отovarювати гарячі гроші металургів?

Про ті справи зараз нагадують хіба що картинки в місцевому приватному музеї «Лезерпонт», де іронічно, але й з деякою ностальгією представлено соціалістичне минуле міста (*про це зібрання артефактів див. Тижень №50 — 2008 р.*). Навіть пам'ятник, присвячений мішкольським дівчатам, які сидять на лавочці над річкою Синвою, — це вже з пізнішої епохи. Юнки всміхаються не металургам, а капіталістичній дійсності, за якої народилися.

Якщо згадали про грішне, варто додати кілька слів і про святе. Мішкольц — віротерпиме місто, тут відкрито десятки церков усіх європейських конфесій, знайшов **Тижень** і православну з чудовим різьбленим іконостасом.

ФАНТОМНІ ЗІТХАННЯ

*І муки зойк, і вітиху теньк,
І крові гзюрк, і злата гзеньк...
Усе мана, усе мина.*

Ендре Аді

Отже, угорці не бідкаються, що їх позбавили промислових підприємств. Добре розуміють, що вся тутешня індустрія була утопією, причому навіть не тутешніх, а кремлівських мудраків, які підтримували місцевих танками так званої Варшавської угоди. Ну, який економіст запланував металургійний комбінат

ПОДАРУНОК КОРОЛЕВІ. Ці bastiони король Лайош збудував не для битв, а для розваг

за тисячі кілометрів від промислових копалень руди? Сюди її возили аж із Кривого Рогу.

Шкодують мішкольці хіба що за ськими-такими робочими місцями — безробіття тут сягає 20%, таке от постіндустріальне похмілля. Однак цю проблему важко помітити ззовні — місто чисте й гарне, сервіс усюди пречудовий. Це, до речі, через ту ж таки деіндустріалізацію: на кожне місце офіціанта чи продавця претендують по кілька осіб.

Однак якийсь фантомний біль відчувається, особливо у спілкуванні з пенсіонерами.

«Проблема тут із лікарями», — зітхає бабуся, котра годує голубів над Синвою. Угорським клінікам хронічно бракує кадрів. Багато молодих

ескулапів не приховують бажання продовжити кар'єру за межами країни, насамперед у Німеччині, Австрії й Великій Британії. Їм там краще. Старенька згадує минуле, наче покійного чоловіка-алкоголіка: забулися образи й бідність, лишилася ностальгія. Місто потроху маліє: молодші переїжджають далі на Захід, а старші — у приватний сектор, ближче до природи.

...У готелі під Мішкольцем, у тому самому Лілафюреді, стояв автомат, схожий на гральний, на якому я прочитав напис «інтернет-бокс» і зрадів: от зараз надішлю звідки додому своривітання. Закинув у щілину збоку 100 форинтів, але... так і не зміг досягнути складномовний мадярський інтерфейс. Що ж, напишу з Києва. ■

Мандрівникові на замітку

Безумовно, відпочивальників цікавить можливість витратити якомога менше, зокрема, на мобільний зв'язок.

Компанія «TravelSiM Україна» пропонує туристам здешевлення роумінгу. ТревелСіМка працює в 162 країнах світу та в 60 з них передбачає безкоштовні вхідні дзвінки. В 105 країнах світу вихідні дзвінки в межах \$0,39-\$1,00. Вартість вихідних дзвінків з Угорщини - \$0,65/хв.

Ціни на стартові пакети TravelSiM доступні: «Стандарт» з \$10 на балансі коштує \$22½, ціна «Бізнесу» з \$40 — \$52½. А ще є «Еліт» (\$112) зі \$100 на рахунку. Послуга TravelSiM має багато переваг: безкоштовні вхідні в багатьох країнах, відсутність абонплати і плати за з'єднання, єдиний цілодобовий тариф для будь-якої країни.

Абоненти також можуть заробляти бонусні милі за кожну хвилину розмов, для чого необхідно зареєструватися й стати учасником програм лояльності авіакомпаній - «Панорама клуб» від МАУ або «Меридіан» від «Аеросвіту».

Віолончеліст Йо-Йо Ма вітає ASIMO-диригента після концерту Детройтського симфонічного оркестру

Вигадане
письменниками-
фантастами
та режисерами
блокбастерів
майбутнє
настало – вчені
створили штучний
інтелект

ТЕРМІНАТОРИ ЙДУТЬ!

АВТОР: Ярослав Загоруй

Рудоволоса термінаторка Ширлі Менсон матеріалізується з пісуара і пробиває пальцем, що перетворюється на лезо, лоба науковцю, який отетеріло спостерігає за метаморфозами сантехніки. Термінаторка Камерон охороняє життя майбутнього рятувника світу Джона Коннора від роботів і мріє про чисте кохання. Джон Генрі, суперкомп'ютер у людській подобі, вивчає біблійні заповіді під опікою ФБР-івця у відставці, товаришує з маленькою дівчинкою й розповідає про свій досвід «вмирання» у мить, коли його вимкнули з розетки. Вєсь англомов-

ний і англорозуміючий світ кілька місяців запекло качав з інтернету серіал «Термінатор. Хроніки Сари Коннор», щоб переглянути ці та інші цікаві сцени (термінатор на прийомі у психоаналітика тощо). Після перегляду на форумах постало питання: «А що там поробляють наші роботи і чи не планують вони повстання?».

Повідомляємо, що роботи вже ставлять досліди, читають думки, беруть зразки внутрішніх органів, грають у футбол і дефілюють подіумом. Одна з останніх новин — робот Адам зробив своє перше наукове відкриття. Творці робота перевірили його висновки й досліди. Адам виконав експерименти блискуче.

ПЕРШІ «ЛЮДИ»

Заввідділу інтелектуальних відеосистем реального часу Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України Віталій Боюн вважає роботів ефективним засобом заміни ручної праці на виробництві та в екстремальних умовах. Учений розповідає, що роботи першого покоління могли діяти тільки в структурованому середовищі й були строго програмованими. Роботи другого покоління вже були здатні «відчувати», взаємодіяти із зовнішнім середовищем, виконувати різні маніпуляції з предметами в змінюваній обстановці.

«Третє покоління — це так звані інтелектуальні роботи. Їхньою характерною особливістю є здатність

до навчання та адаптації в процесі вирішення завдань, — пояснює **Тижню** Віталій Боюн. — Взагалі інтелектуальний робот має розуміти мову і вести діалог із людиною, формувати в собі модель зовнішнього середовища, розпізнавати й аналізувати складні ситуації, планувати поведінку і траєкторію руху в умовах неповної інформації про навколишнє середовище».

Саме таким і є розроблений групою британських комп'ютерників та біологів під керівництвом професора Росса Кінга робот-науковець Адам. Щоправда, він виглядає не як андроїд у кіношному поданні: це великий лабораторний стіл із безліччю приладів і комп'ютером. Адам вивчав ферменти, для яких дотепер не виявлено гени, що їх кодують. Учені завантажили роботу необхідну для дослідів інформацію, він її проаналізував і сформулював 20 наукових гіпотез. Далі спланував потрібні експерименти й виконав їх, підтвердив одні гіпотези й відкинув інші. До Адама жодна з наявних автоматизованих систем не могла самостійно, без участі людини, виконувати всі стадії наукового процесу. Ну достоту Джон Генрі з серіалу, який вчився освоювати світ і сам себе «апгрейдив».

Вчені не зупинилися на досягнутому: до пари Адаму сконструювали Єву. «Адам — лише прототип, — каже Росс Кінг. — Єва краще спроектована і взагалі елегантніша». «Солодка парочка» інтелектуальних заліз'як нині розробляє ліки від низьки тропічних хвороб, найперше — від тропічної лихоманки.

ХАТНІЙ ПРИЯТЕЛЬ

Хоч би як старалися європейці, а пальма першості в роботобудуванні належить Японії. Азійські учені впритул наблизилися до серійного випуску роботів-помічників. Такий робот виглядає як кумедна пластмасова іграшка 40 см заввишки, з великими круглими очима й маленькими крильцями. Замість очей — дві вбудовані камери, якими робот відстежує пересування людини та її дії, запам'ятовує їх й аналізує. Він може нагадати, наприклад, куди власник заплхнув окуляри чи ключі, або підказати, що час випити ліки.

Але чи не найцікавіша розробка японських учених — створений компанією Honda людиноподібний

робот Asimo. Він має дитячий зріст — 1,20 м, щоб вільно пересуватися у заставленому меблями й оргтехнікою середовищі існування людини, самостійно рухається, не натикаючись на перешкоди, вмів взаємодіяти з людьми, розпізнає їх на обличчя і звертається до знайомих по імені. Нещодавно Asimo навчили читати думки. Учені створили спеціальний шолом для власників робота, який на основі аналізу змін активності головного мозку може визначити, про що думає людина. Потім відповідний сигнал передається роботом бездротовим зв'язком, і «телепат» виконує дану по-

Учені обережно прогнозують, що до 2050 року штучний інтелект випередить за розвитком людський розум

думки команду. Минулого літа Asimo навчився розуміти одночасну мову кількох людей. Андроїд уже встиг цілком успішно виступити в ролі диригента симфонічного оркестру та рок-співача і, як належить зірці, має невеличку дискографію та кілька фанатських сайтів. Цього квітня Asimo вирушив на гастролі за межі Японії, але не як диригент, а як учасник 21-го Міжнародного фестивалю науки в Единбурзі. За один вікенд аж 8 тис. цікавих прийшло подивитися на цього, без перебільшення, фантастичного персонажа. Honda обіцяє і надалі возити Asimo світом, щоб пропагувати досягнення науки. Ну й, звісно, себе.

ПЕСИК НЕ ХОЧЕ КОВБАСКИ

Не відстають у розвитку робототехніки і військові. Нещодавно Китай заявив, що має намір створювати нові види озброєння, зокрема бойових роботів. На думку Міноборони Піднебесної, у майбутніх війнах перемоги не залежатимуть від кількості військовослужбовців — головну роль відіграватимуть інтелектуальні безпілотні системи. Тут вже час згадати не «Термінатора», а «Зоряні війни» з усілякими бойовими роботами.

Якщо Китай лише планує використовувати роботів в армії, то Пентагон уже активно тестує робота Big Dog (Великий собака). «Песик» має чотири ноги і може рухатися

пересіченою місцевістю зі швидкістю 5,3 км/год, лазити по деревах, ходити по снігу й балансувати на слизькій кризі. На думку розробників, робот-пес знадобиться військам для перенесення вантажів у бойовій обстановці або для евакуації поранених. Це й не дивно: маючи вагу 75 кг та розміри 100x70 см, робот може нести 150 кг вантажу.

Має Пентагон і роботів-саперів. Невеликі гусеничні машини здатні вловлювати дрібні частки компонентів вибухівки й обстежувати підозрілі об'єкти за допомогою механічної руки. За потреби сапер може знешкодити знайдену міну, не наражаючи на небезпеку життя людей. Ізраїльські ж учені розроблять роботів-розвідників розміром зі звичайну осу.

І це лише невелика частина подій, що нині відбуваються в робототехніці. Учені обережно прогнозують, що до 2050 року штучний інтелект випередить за розвитком людський розум. Приміром, компанія Intel, один із провідних виробників високих технологій, торік заявила, що вже не далекий той час, коли комп'ютерний інтелект перевершить можливість людей. Вчені захоплені прогресом і цілковито впевнені, що контролюють події. Вони вважають нереальною ситуацію, у якій, приміром, розумник Адам забажав би самостійно «рулити» планетою, взяв під контроль бойових роботів, хатніх працівників та шоуменів на кшталт Asimo і підняв заколот проти своїх творців. Але, попри запевнення, чимало людей у всьому світі із запалом граються в комп'ютерну гру Rebel Robots («Збунтовані роботи») й очікують наступних серій «Термінатора». Може, це тренування про всяк випадок: а раптом терористи дадуть Asimo в руки кулемет? ■

Факт

Слово «робот» вперше з'явилося 1921 року в п'єсі Карела Чапека «Р.У.Р.». Відтоді тема штучних людей-машин стала активно розвиватися не лише в літературі та кіно, а й у наукових колах. Розробка штучного інтелекту, віртуальної реальності, зрештою, промислових роботів і «залізних» дослідників космосу — все це наукові шукання «з однієї опери».

Старим тут місце

Цьогоріч Каннський фестиваль закликав під свої знамена лише перевірені кадри

АВТОР: Катерина Сліпченко,
Канни – Київ

Конкурсне сито відразу не пройшли Джим Джармуш, Террі Гілліам, брати Коени, Вуді Ален та Майкл Мур. Як автори, котрі ризикнули запропонувати стрічки, так би мовити, другої свіжості прискіпливим тутешнім глядачам. А що це визначення справедливе саме для каннської аудиторії (професійної та аматорської), вона, аудиторія, не втомлюється підтверджувати. На набережній Круазет і досі вимагають кіно естетично радикального, але тепер ще й відчутно скандального у виборі тематики. Таке кіно нагадає труп у першій стадії розкладу, старанно запакований у шати от кутюр. Трохи відрозливо, але на загал дуже красиво.

МІСТО КОНТРАСТІВ

Коени не винні: Канни лихоманить від початку 2000-х у пошуку режисерів, спроможних висловлюватися принципово новою кіномовою, яку можна було б із захватом наректи естетикою XXI сторіччя. Поки не знайшли. Тому обирати доводиться між кращим і найкращим, але знайомим до останнього кадру. З-поміж авторів 20 конкурсних фільмів не було жодного новачка, а до змагальної команди потрапили чотири володарі «Золотої пальмової гілки».

Ці обставини призвели до формування напрочуд сильної програми, в якій не знайшлося місця навіть для картини «Тетро» Френсіса Форда Копполи. Останньому підсолодили пігулку, давши можли-

вість відкрити паралельну фестивальну програму «Двотижневик режисури». Метр образився.

Та чи не найбільша каннська розбіжність 2009-го спостерігалася між традиційно вишуканою публікою, яка урочисто піднімається червоними сходами, і тим, що невдовзі їй покажуть на одному з найбільших екранів Європи на Круазет.

ЗБЛІД ЧУМАЦЬКИЙ ШЛЯХ

Щасливіці займають свої місця, гасне світло, звучить знаменита каннська заставка... І з екрана починає литися кров. Насильство й гламур, жорстокість і легкість буття, втрата віри й безтурботність, копірвання в підсвідомості та гостра соціальна проблематика на диво легко поєднуються

ЗОЛОТА ПАЛЬМОВА ГІЛКА
«Біла стрічка»
Міхаель Ханеке

ГРАН-ПРІ
«Пророк»
Жак Одіяр

КРАЩИЙ РЕЖИСЕР
Брілланте Мендоза
«Різанина»

КРАЩИЙ АКТОР
Крістоф Вальц
«Безславні виродки»

КРАЩА АКТРИСА
Шарлотта Гензбур
«Антихрист»

на маленькому клаптику землі, що називається просто, без зазначення належності до видів мистецтва, Festival de Cannes.

У Берліні, Римі й Венеції, але надто в Каннах переймаються кількістю присутніх на церемонії відкриття зірок екстракласу. Зазвичай на Лазурове узбережжя їх і приїздить найбільше. Тож коротке дефіле знаменитостей червоною доріжкою нагадує фанам своєрідний Чумацький Шлях, де рівноправно сяють і відблискують діаманти й люди. Є ціла категорія фестивальных завсідників, які навідуються сюди лише для того, щоб хоч здалеку побачити екранних знайомих.

Канни-2009 відчутно збідніли, перш за все, на голлівудських актрис. І це, здається, імпрезі тільки на користь. Цього року тут набагато менше метушилися й переймалися дрібницями й набагато більше приділяли уваги кіно.

КРИЗЬ ПРИЗМУ ЗЛА

У рейтингах преси, які проводять протягом кінофоруму, лідерство захопив «Пророк» Жака Одіяра. Те, що картина має отримати нагороду, сумнівів ніхто не мав. Сперечалися лише, котру. Так само впевнено говорили, що голова журі Ізабель Юппер не омине увагою й стрічку Міхаеля Ханеке. По-перше, знявшись у його «Піаністці», вона свого часу виборола в Каннах приз за виконання головної жіночої ролі. І не треба казати, що ця обставина не могла вплинути на рішення поважної комісії — голос Юппер має вагу, а з Ханеке вона працювала чимало й завжди успішно. По-друге, австрієць виявив спортивний характер, наполегливо штурмуючи тутешній кіноолімп.

І з шостої спроби його «Біла стрічка» нарешті взяла «Золоту пальмову гілку», залишивши втішний Гран-прі Одіярові. Чорно-біла, сповільнена, позбавлена закардрової му-

зики й, здається, будь-яких емоцій замальовка життя німецького села напередодні І Світової війни, як і завжди у Ханеке, досліджує зло. Цього разу втілене в дітях пастора, які чинять страшні речі.

Натомість «Пророк» — динамічна й жорстка картина, що розповідає про арабського хлопця, котрий намагається вижити у в'язниці, опинившись між корсиканською та арабською мафіями. В результаті з буцегарні він виходить мало не «хрещеним батьком». Фільм-попередження поліетнічній Франції, зроблений без жодного режисерського проколу.

ЗВУКИ «БУ-У-У-У!»

Якби журі не наважилося нагородити найбільш конroversійний із представлених у конкурсі фільмів, цьогоріч Канни могли обійтися без скандалів. Божу благодать порушив «Антихрист» Ларса фон Трієра. Жорсткий і жорстокий фільм про депресивну жінку як уособлення зла (інакше читай — природності,

Від початку 2000-х в Каннах чекають на режисерів, які б сповідували кіномову XXI сторіччя

стихійності, первинного хаосу) поділив професіоналів на два табори: одні відверто називали режисера лузером, який повністю вичерпався. Інші, хитро мружачись по-ленінськи, нагадували, що в кіно ще існують такі категорії, як «іронія», «сарказм», «провокація».

На прем'єрі зала кахикала, нервово совалася в кріслах і з усе більшою експресією тянула обурене «бу-у-у-у...» (під завісу стрічки з відчутним кресендо). І хоч це не прийнятно для фахових кіл, знайшовся таки персонаж, який на прес-конференції вима-

гав пояснень автора, що, власне, він хотів сказати своїм твором. Фон Трієр із притаманним йому лаконізмом відіслав критиканів до того, кого не проти ночі згадувати.

Нагороду за найкращу жіночу роль від каннського журі здобула Шарлотта Гензбур. І це справедливо — такі роботи даються акторам кров'ю. Актриса зізналася, що перша, кому вона повідомила новину, була її мама, актриса Джейн Біркін, а «тато пишався би мною, хоч, напевно, був би шокований». Було шоковане й Екуменічне журі, але інакше, ніж міг би покійний Серж Гензбур. Воно вперше оголосило про фільм, який має право на антиприз. «Антихрист» затаврували за «створення бездуховної картини, за образ жінки без душі та без обличчя». Безіменна героїня Гензбур — ще одне втілення зла, яке у фестивальных картинах мало різні лики.

СЛАВНІ ВИРОДКИ

Один з них — полковник СС Ганс Ланда на прізвисько «мисливець на євреїв». Створений Крістофом Вальцем у «Безславних виродках» Квентіна Тарантіно образ приніс акторові нагороду за головну чоловічу роль, і журі він дякував кількома мовами, як і його герой, інтелектуал та поліглот. От Вальц передусім телефонував не родичам, а батькові «виродків» Тарантіно.

Шумові ефекти супроводжували й оголошення найкращого режисера Канн-2009. У «Різанині» філіппінця Бріланте Мендози для нинішнього фестивального бекграунду позірно нічого нового: згвалтування (аби не повторюватися, не писатиму «жорстоке»), вбивство, пардон, різанина. Торік його «Сервіс» також викликав неоднозначну реакцію, але шокувальний напрямок вочевидь тоді ще сили не був. ▀

КРАЩИЙ СЦЕНАРІЙ
Фенг Мей
«Ніч весняного сп'яніння»

ПРИЗ ЖУРІ
«Акваріум»
Андреа Арнолд

«Спрага»
Чхан-Ук Пак

ЗА ВНЕСОК В КІНОМИСТЕЦТВО
Ален Рене

Нагорода за найкращий сценарій поїхала до Китаю – до Фенг Мей за картину «Ніч весняного сп'яніння». Отримував приз режисер стрічки Лу Є, який удруге поспіль має проблеми з прокатом на батьківщині. У випадку з «Ніччю...» – за нібито за гомосексуальні сцени. Ймовірно, цензурний тиск – не остання в переліку принада для вільнолюбних європейців, які імідж страждальця за правду радо конвертують у перепустку, як мінімум, до конкурсної програми.

Приз журі поділили між собою «Акваріум» Андреа Арнолд і «Спрага» корейця Чхан-Ук Пака. Якщо останній створив суперечливий, проте доволі радикальний трилер – вільну інтерпретацію «Терези Ракель» Емілі Золя, то британка Арнолд надала перевагу темі перед суто художніми пошуками.

За бортом залишилися «Розірвані обійми» Педро Альмодовара, «Беручи Вудсток» Енга Лі і «Час, що залишився» Елії Сулеймана. З однієї причини: відзнак було менше, ніж великих імен і значних фільмів. Легендарному Алену Рене дістався спеціальний приз імпрези – про це не кричать у голос, але всі знають: за вислугу років. Хоча його «Дикі трави» могли би скласти конкуренцію роботам молодших колег у різних номінаціях.

Програма «Особливий погляд» відсунула на другий план блискучу румунську стрічку Корнеліу Порумбою «Поліцейський, прикметник», віддавши головний приз «Собачому іклу» Йоргоса Лантімоса – картині, яка вчергове сповіщає, що людина і є найгіршою твариною в цьому світі.

Рекордна кількість режисерів-метрів на одиницю площі, поки рекордна кількість екранної крові, ділова кіношна активність на тлі відчутної у Франції кризи, вимкнене посеред фестивальної дистанції світло в кінозалах через страйк енергетиків... І дві хвилини мовчання: показані останні ролі Олега Янковського («Цар» Павла Лунгіна) і Хіта Леджера («Імажинаріум доктора Парнассуса» Террі Гілліама). Акторів не раз згадували під час фестивалю. А сам фестиваль будуть згадувати щонайменше рік. Зі сподіванням, що на червону килимову доріжку нарешті прорвуться режисери нової формації. ■

ПЕРСОНАЛЬНЕ

По нулях

«Ти знаєш, Зільбермана судять!» – «Сподіваюся, судом публічним?»...

Діалог двох дотепників, почутий нещодавно автором цих рядків, для генерального директора конкурсу імені Володимира Горовиця Юрія Зільбермана є, радше, компліментом. Побачивши цю невелику на зріст людину зі швидкими, як у прискореному кіно рухами й відповідним темпом мовлення, чиновники, ніби змовившись, вигукують алергічну фразу: «Грошей нема – Вітчизна в небезпеці!» Саме Зільберману першим довелося проковтнути пілюлю ганебного скасування восьмого конкурсу Горовиця цієї весни (реальність його проведення в році майбутньому теж ніхто не гарантує). Нині Юрій Абрамович проходить через вогонь, воду і труби судових процесів із кредиторами, яким очолюваний ним фонд заборгував за проведення торішньої літньої імпрези та осінніх змагань у молодшій конкурсній групі. Якщо дотримуватися букви закону, самому Зільберману залишається закликати до відповіді хіба що міську владу. Щоправда, в цьому випадку куди доречніше навести цитату з фільму «Кін-дза-дза»: «З урядом говорити – гравітапу потрібно мати. Він у нас на іншій планеті живе». Проте дванадцятий за ліком фестиваль «Київські літні музичні вечори» – оригінальне уїк-ендове дітище конкурсу Горовиця на естраді Центрального парку культури та відпочинку – ентузіасти музичного мистецтва все ж мають намір провести: не в борг і без фінансування з міського бюджету. Включно з концертами учасників Міжнародної «Літньої музичної академії» з десятка країн у супроводі двох симфонічних оркестрів (3 – 12 липня). Відкриття 31 травня, присвячене Дню Києва, ознаменується Увертюрою до опери «Руслан і Людмила» Михайла Глінки у виконанні харизма-

РОМАН ЮСИПЕЙ
баяніст-критик

тичного Національного духового оркестру. Вперше у фестивальної історії відбудеться вечір авторської пісні – за участю як зірок жанру, так і молодих київських бардів (6 червня). Другий рік поспіль проходять екзаменаційне хрещення вихованці джазової піаністки Наталії Лебедевої та диригенти бігбенду Київського інституту музики ім. Глієра (7, 13 червня).

Особисто шкодою, що в програмі нинішнього фестивалю немає оркестру народних інструментів. Очевидно, його артисти як поганий знак сприйняли події минулого року, коли в день концерту розверзлося небо й пролило на домривіст з балалаєчниками свої холодні караючі струмені. Осиротілих меломанів до певної міри втішать концерти стипендіатів фонду Леоніда Кучми (14 липня), ансамблю скрипалів Vicorda (27 червня), а також улюбленців публіки – диригента Володимира Сіренка й австралійського піаніста Олексія Колтакова (28 червня). Завсідників «Джазових вечорів пам'яті Володимира Симоненка» (20–21 червня, команди з України, Росії та Норвегії), крім основної програми, чекатиме сюрприз – конкурс на найкращу інтерпретацію теми пісні Ігоря Шамо «Києве мій». В акції, на яку, до речі, ще не закінчився термін подання заявок, візьмуть участь академічні композитори й джазмени, струнні ансамблі та ритм-секції, піаністи й сурмачі. Якщо дуже пощастить, у хід підуть також бубни та кадила. З огляду на те, що інформаційну підтримку конкурсу забезпечують близькі до Леоніда Чернувецького ЗМІ, не виключена присутність на змаганнях самого градоначальника. Продовжуючи данелієвський асоціативний ряд, цікаво поміркувати – яка нагорода в цьому разі була б доречною: іменні малинові штани з дипломом чи дворазове присідання від мера. Адже бюджет фестивалю, як писалося вище, – нульовий...

Секс магістр

Андрей Джеджула™

ПЕРВЫЙ ПОЦЕЛУЙ™

8 років **ГОЛА ПРАВДА** про ЦЕ

Щопонеділка на радіо
для повнолітніх

2х годинний сеанс
починається **ОПІВНОЧІ!**

- 👄 Україна займає 1 місце в Європі за Захворюваннями на Снід та за кількістю вагітності серед неповнолітніх.
- 👄 Ми нагадаємо про безпечний секс, розкажемо як треба, коли спитати нема в кого. Ми дамо цінну пораду.
- 👄 За 8 років ми спілкувалися більш ніж з 3000 радіослухачів.
- 👄 Наш найдоросліший слухач в ефірі 76 років.
- 👄 6 пар познайомилися у нас в ефірі, одружилися і народили 8 дітей.

CD

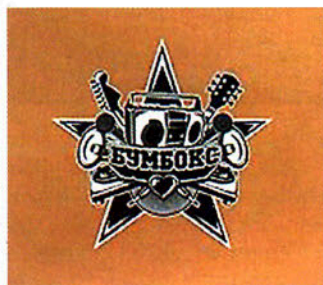
Третій шлях

«Бумбокс» — одна з небагатьох українських формацій, яка ніколи не нарікає на брак концертів. Хлопці вже й забули, що таке відпустка, якщо не вважати перепочинком роботи над диском. Новий пісенний блок музиканти «обкатали» на публіці, виявили найвдаліші треки, зачинилися в студії на кілька місяців і видали третій альбом із простенькою назвою «3».

Найперше, що він демонструє, — незмінність генерального курсу образної ними стилістики. А це — легкий, майже імпровізаційний лірико-драматичний хіп-хоп, який захоплює природним мереживом знайомих кожному ситуацій і типажів. По-друге, відбулася остаточна кристалізація музики, слів і аранжування концепції. І найголовніше: те, як тепер звучить «Бумбокс», може звучати тільки «Бумбокс». Це і є головний результат трирічної діяльності групи.

Не останнє за значенням — вишуканість, стильність та актуальність гурту, що з'явився в потрібний час і в потрібному місці. Музичний почерк тріо явно не вражений епігонством. Щоправда, «Бумбокс» іноді порівнюють із харківською 5'Nizza, але навряд чи це справедливо: негласлива музика — ще не привід проводити подібні паралелі. Вокаліст і автор текстів Андрій Хливнюк упевнений, що його команда — не комерційний проект, а своєрідна антитеза поп-жуйки, якою нас годують FM-станції. Історія світової поп-музики знає чимало прикладів, коли комерційними — в кращому розумінні слова — ставали проекти, що спочатку позиціонувалися як альтернативні.

Олександр Євтушенко

Бумбокс. «3». — Moon Records, 2009

ТЕАТР

Білим по чорному

Гоголівські «Мертві душі» позбавили спокою багатьох режисерів. Цього разу поема опинилася на прищипі Ігоря Славинського в Київському драматичному театрі на Подолі. Прем'єру, як годиться, приурочили до ювілею класика.

Спектакль базується на менш відомій однойменній комедії Михайла Булгакова. Містичні як сюжет, так і біографія тексту дають простір кожній театральній трупі інтерпретувати його зміст на власний розсуд. Режисер зосередився на комедійному аспекті, а характерність персонажів дозволила йому залучити до постановки найбільш харизматичних акторів столичного театру.

Образ Першого (Сергій Сипливий) дебютує на сторінках булгаковської версії як проєкція самого Гоголя. Собакевич (Максим Максимюк) — пародія на тих бізнесменів, які без «понятій» справи не роблять. Поцілувати майже всіх чоловіків на сцені встигає протягом вистави поміщик Ноздрьов (Сергій Бойко). Проте єдиним від-

кликається на його ласку Манілов (Федір Ольховський). А початок і кінець спектаклю цілком несподівано відзначені душевними переживаннями Чічікова (Андрій Пархоменко), який, здається, сам заскочений спровокованою ним непривабною ситуацією.

Дійові особи виривають до глядача з темряви камерного приміщення в білих костюмах. «Гоголівщина» в двох актах не без причини переривається антрактом: водевіль і жартівливість першої частини в другому відділенні набувають драматичних інтонацій. Розмаїття акторських робіт і максимальне осучаснення сюжету — чи не найбільші переваги вистави. Як і наближена до нинішнього глядача мова героїв — у буквальному та суто сценічному сенсі.

Театр на Подолі
(Київ, Контрактова пл., 4)

Юлія Верещага

ВИСТАВКА

Непідробне

110 років від дня заснування Національного художнього музею святкує з розмахом. Перш за все, відвідувачів вражатимуть масштабною ретроспективою робіт Миколи Глуценка «Дорогого малярів». Близько сотні полотен українського класика відібрано з власної колекції й більшість із них експонують уперше.

У довоєнні роки митець жив і навчався в Берліні та Парижі. Тоді європейська еліта захоплювалася ним як непересічним колористом і не здогадувалася, що художник був професійним розвідником. Коли Глуценко повернувся на батьківщину, можливо, саме давні заслуги допомогли йому уникнути контролю з боку влади — в СРСР йому вибачали навіть захоплення імпресіонізмом.

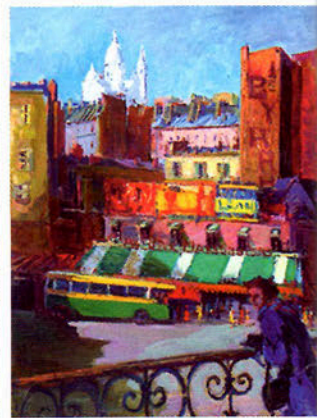
І без того шалений попит на роботи найвідомішого українського маляра середини ХХ ст. щороку зростає, тому Глуценко — герой аукціонів, улюбле-

нець колекціонерів і фальсифікаторів. Його чимала спадщина (понад 10 тис. картин) постійно «поповнюється» іноді таквіртуозно підробленими полотнами, що це викривають не одразу. До речі, Національний музей запевняє: представлений доробок належить саме руці майстра — експертизи дали змогу підтвердити авторство навіть не підписаних робіт.

До 16 серпня

Національний художній музей
України (Київ, вул. Грушевського, 6)

Ася Трошина

КНИГА

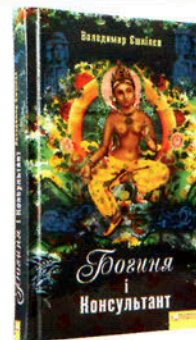
Відродження нації

Підлітки Валера Мітелик (Міта), Роберт Адамчук (Боб) і Ярослав Стеблинський (Яра) запускали з балкона ракету. Коли їм знадобилася мотузка, її розшукали в шухляді батькового столу — шовковою шворкою було перетягнуто згорток із коштовним каменем. Знахідка не зацікавила хлопців, та через багато років вона відгукнеться смертями Боба та Яри й перетворенням Міти на ягіна. Так само хвацько пригодницький роман Володимира Єшкілева «Богиня і консультант» трансформується в фентезі, щоб наприкінці обернутися альтернативною історією з елементами конспірології та політичного детективу. Жанрове поєднання вбивче, і якщо авторові бракує літературного хисту, то подібний мікс закінчиться пшиком, як це сталося з «Кодом да Вінчі». Серйозний поет, блискучий есеїст, вдумливий редактор, Єшкілев, який у прозі завжди тяжів до містики й пошуку ледь вловних історичних паралелей, саме в цьому тексті щасливо уникнув провалу. Його «33 праски на

підвіконні» — логічно зведені до спільного знаменника численні сюжетні лінії, де ключовим є слово «вірогідно». Українські планетниці (ясновидиці) ведуть рід від праматерів людства?

Драconi й досі живуть? У другій половині XVII ст. українські землі фактично втратили свою енергетичну силу й через це «маємо, те що маємо», включно з відсутністю справжньої еліти, лицарів волі й духу? Подіями осені-зими 2004-го керували як не могутні чаклуни, так спритні політехнологи? Магічний камінь допоможе відродити націю? Відповіді лежать у площині нескінченного «можливо», котра водночас виступає індугенцією авторів: спробуй, прихопи його на «брехні». Тим більше, що для художньої літератури ця категорія значення не має.

Галина Іваненко

Володимир Єшкілев. Богиня і консультант. — Х.: Клуб Сімейного Дозвілля, 2009

DVD

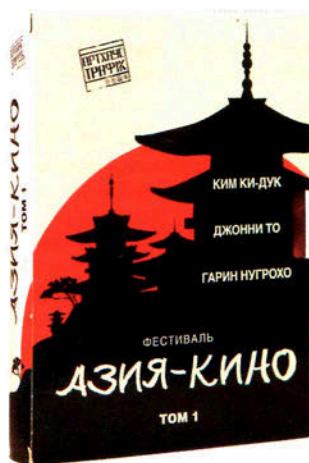
Серця трьох

У добірці «Азія-Кіно. Том 1» об'єднані завсідики міжнародних кіноімпрез — режисери, здатні викликати інтерес навіть у пересичених екзотикою синефілів. Перш за все, це стосується Кім Кі Дука: публіка й далі цікавиться стрічками молодого і плідного корейця, попри певну заявленість його символів та ідей. Психологічна драма «Подих» — 14-й фільм режисера, своєрідний купаж із попередніх картин, концентрація впізнаних трюків, що дорівнює мистецькому акту самовикриття. Режисер ніби іронізує над собою: пори року зі стрічки «Весна, літо, осінь, зима, і знову весна» в «Подиху» він переносить на кольорові фотошпалери, якими обклеює в'язничну кімнату побачень спустошена зрадою жінка. Мімесис особистої творчості лежить на поверхні: герої знову самотні й мовчазні, стосунки — загострені, символи — тривіальні, а кадри старанно продумані.

Натомість гонконгівський режисер Джонні То стрічкою «Знедолені» рефлексує довкола доробку колег, зокрема, майстра вестернів італійця Серджіо Леоне та китайця Джона

Ву. За законами жанру, його гангстерський екшн — суцільне перебільшення: бандити гіпертрофовано відповідальні й дружині, однак це не заважає їм карати суперників, виймаючи цигарки з рота. Сповільнені сцени перестрілок (а стріляють тут значно більше, ніж розмовляють) зняті як окремі вистави з математично вирахованими постановками мізансцен. Зовсім з іншої опери екзотичний мюзикл-казка індонезійського режисера Гаріна Нутрохо «Опера Ява» — осучаснений сюжет із «Рамаяни», переданий за допомогою переважно фольклорних співів і танців. Ця робота є найбільш специфічною стрічкою добірки. Додивитися її до кінця спонукає хіба вишукана «картинка», яку краще спостерігати без звуку.

Наталія Петринська

Азія-Кіно. Том 1. — АртхаусТрафік, 2009

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

ЛІТЕРАТУРА

ТЕАТР

ПРИЧЕТНІСТЬ

ЖИВОПИС Після завершення картини «Хто ми? Звідки ми? Куди йдемо?» Поль Гоген мав намір накласти на себе руки, оскільки вважав це полотно у власному доробку неперевершеним. Духовний заповіт французького постімпресіоніста став ключовим для другої частини проекту «Причетні», в якій взяли участь Петро Бевза, Олексій Литвиненко, Ілона Сільваші, Ярослав Присяжнюк, Бадрі Губіанурі, Матвій Вайсберг, Олексій Малих. Художники, для яких важлива не лише робота з кольором, але й із символічними підтекстами, котрі закладено в їхніх полотнах. Римська культура переносилася грецьку, Пікассо по-своєму інтерпретував Моне... Армія культурно причетних один до одного майстрів, які вбудовують непереверненість мистецьких епох, і далі поповнюється, й сучасні українські майстри пензля становлять у ній помітний заїгн.

30 травня – 2 липня
Галерея «Боттега»
(Київ, вул. Михайлівська, 22а)

РЕМОНТ

Оптимізм на руїнах — тема збірної виставки митців України, Росії та Казахстану. Наші делегували молодих і радикальних Микиту Кадана, Лесю Хоменко, Ксенію Гнилицьку, Владислава Годдаковського. Експозиція «Ремонтні роботи» метафорично розкриває сьогоденні суспільні процеси, приділяючи особливу увагу критиці владних структур.

До 10 червня
Галерея «Лавра»
(Київ, вул. Мазепи, 17)

ТЕОРІЯ ТРЬОХ «Г»

ЮВІЛЕЙ Для любителів шукати в календарі ювілейні дати й чекати з цього приводу гучних свят нині настає справжній рай. Цього року музичний світ відзначає 325-річчя від дня народження Георга Фрідріха Генделя, 295 річницю від дня народження Кристофа Віллібальда Глюка та 200-ті роковини від дня смерті Йозефа Гайдна. Немає жодного приводу не зіграти концерт, об'єднавши музику трьох класиків в одній програмі. Особливо, коли ідея належить одній із найдосвідченіших українських скрипальок, солістці Національної філармонії України Ользі Рівняк. Виконати Кончерто-гросо Генделя, ансамблі Гайдна і номери з опери «Орфей та Еврідіка» Глюка їй допоможе когорта однодумців. У програмі задіяні мецо-сопрано Ольга Табуліна, віолончелістка Катерина Полянська, піаніст Павло Качнов, органіст Валерій Михалюк та клавесиністка Інна Порошина.

2 червня, 19.00
Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

НА ДВОХ

Назву концерту «Вечір для двох скрипок» у межах міжнародного музичного фестивалю «Віртуози» не варто сприймати буквально. Окрім відомих меломанам скрипалів Назара Пилатюка (Україна) та Олександра Брусіловського (Франція), в програмі з творів Баха, Паганіні, Шнітке та Фролова візьме участь львівський камерний оркестр «Академія».

29 травня, 18.00
Львівська обласна філармонія
(Львів, вул. Чайковського, 7)

НІЖ І М'ЯЧ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ Остап Сливинський — львівський поет, есеїст, перекладач, автор поетичних книжок «Жертвоприношення великої риби» (1998) та «Полуднева лінія» (2004); лауреат премії ім. Богдана-Ігоря Антонича та куратор Міжнародного літературного фестивалю на львівському Форумі видавців. Критики часто характеризують його як інтелектуала, ґрунтовно обізнаного з європейськими літературами, а в його творах відзначають «відлуння розмаїтих поетичних традицій». «М'яч у п'яльмі» — найновіша збірка верлібрів, написаних ним упродовж останніх чотирьох років. Презентаційну лінію підтримає харків'янин Олег Коцарев, автор книжки «Коротке і довге» (2003), чий текст незрідка балансує на межі іронії та сюрреалізму. Він читатиме твори зі збірки «Мій перший ніж» — вибухової суміші виразної сюжетності й тонкого ліризму.

29 травня, 19.00
Культурно-мистецький центр «Є»
(Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 31)

ФЕНОМЕН

Вечір, присвячений 40-річчю так званої київської поетичної школи, має стати знаменним як для учасників, так і глядачів. Цей культурний феномен, продукт вітчизняного андеграунду 1960-х представитимуть його засновники, тепер уже живі класики української літератури Василь Голобородько, Михайло Григорів та Микола Воробійов.

3 червня, 18.00
Кав'ярня «Кабінет»
(Львів, вул. В. Винниченка, 12)

ПО-ЦАРСЬКОМУ

ГАСТРОЛІ У столиці тривають гастролі російського академічного театру ім. Євгенія Вахтангова. На два вечори сцену «Жовтневого» затягнуть білим шовком — у мінімалістичних декораціях розігруватимуть нев'янучу п'єсу Леоніда Зоріна «Царське полювання». Текст давній, виставі майже сім років, але вона продовжує провокувати публіку на оплески. Причини дві. По-перше, авантюрно-любовна інтрига між Катериною II, самозванкою княжною Таракановою та графом Орловим розігрується без претензій на смислову глибину, в стилістичному річизні зрозумілого всім акторського театру. По-друге, саме в цій виставі розкрився трагедійний талант Марії Аронової — блискучої Катерини — водночас і ексцентрична клоуна, й недорікувата чужинка, але за мить — владна до жорстокості жінка, яка не вибачає зради.

30 – 31 травня, 19.00
МЦКІМ «Жовтневий»
(Київ, вул. Інститутська, 1)

БАТЬКИ І ДІТИ

Вистава «Л.Ю.Ч.Е» за п'єсою Лавури Черняускайте — класична історія про родинні негаразди. Від інших текст відрізняється хіба тим, що персонажі — дуже молоді герої, тому їхнє подружжя життя ще не обтяжене власними помилками. Натомість, як виявляється, в такій ситуації ваги набирають гріхи батьків.

31 травня, 19.00
Академічний драматичний театр ім. Шевченка
(Харків, вул. Сумська, 9)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

МІКС

КІНО

ФЕСТИВАЛЬ

ЗНОВУ РАЗОМ

ТУРНЕ «Ми вирішили, що відчуваємо більше роздратування від сучасної важкої музики, ніж один від одного», — так пояснили музиканти гурту Limp Bizkit своє раптове возз'єднання в оригінальному складі. З'явившись на початку 1990-х, американці стали зірками після виходу другої студійної збірки Significant Other, що отримала статус мультиплатинової та вразила всіх драйвовим міксом із нью-металу, панку й реп-кору. Згодом гурт пережив кілька ротацій і зрештою сховався в тінь на вісім років. Нинішнє повернення — це не наслідок раптового нападу ностальгії і не тимчасовий спосіб заробити, оскільки після європейського турне Unicorns N' Rainbows Tour хлопці планують записати альбом, який стане першою спільною роботою з 2000 року. В Україні Limp Bizkit виступатимуть уперше, а київський концерт, як обіцяє ця шалена п'ятірка, буде енергійним і агресивним.

31 травня, 19.00
Палац спорту
(Київ, пл. Спортивна, 1)

ЗМІНА СТИЛЮ

Після виходу альбому Sex минуло чотири роки, й харківський гурт Люк нарешті випустив нову платівку «Мамина юність». Музиканти зізнаються, що в цій збірці традиційний для них лаунж майже поглинув мелодійний рок. На підтримку диска Люк вирушає в масштабний тур, що охопить понад 30 міст України, Росії, Білорусі, Прибалтики та Грузії.

4 червня, 20.00
Арт-кафе «Победа»
(Одеса, вул. Грецька, 25)

УВЕСЬ СВІТ

СВЯТО Лекція Пітера Гринуея, майстер-класи Олега Куліка, Марка Рубінштейна та Кшиштофа Зануссі мають забезпечити Київському міжнародному кінофестивалю щасливий старт. Привабливо виглядає й цьогорічна позаконкурсна програма (покази конкурсних фільмів, на жаль, широкій публіці не будуть доступні). «Рембрандт. Я звинувачую» Гринуея відкриватиме імпрезу. Продовжать бенкет присвячена Че Геварі біографічна драма «Че» Стівена Содерберга, добірка документальних фільмів про видатних персон сучасності, стрічки, в центрі уваги яких проблеми екології («Пластикоманія» Яна Коннехера, «Наші діти нам не пробачать» Жана-Поля Жо), та інші яскраві зразки турецького, аргентинського, російського та західноєвропейського кінематографа.

29 травня – 3 червня
Кінотеатр «Жовтень»
(Київ, вул. Костянтинівська, 26)
Будинок кіно
(Київ, вул. Саксаганського, 6)
Академічний драматичний театр ім. Франка (Київ, пл. Франка, 3)

«ОСКАР»-2

Фестиваль артхаузних короткометражних фільмів, знятих протягом року в Одесі молодими режисерами, з притаманним аборигенам почуттям гумору назвали «Знаменита статуетка». Змагання відбуватиметься в номінаціях мелодрама, чорна комедія, сюрреалізм та містика. Голосуванням глядачі оберуть найкращий фільм і найкращого актора.

31 травня, 19.00
Арт-клуб «Виход»
(Одеса, вул. Буніна, 24)

МАМАЙ-ФЕСТ

ІМПРЕЗА У 1936 році селище Кам'янське, що виникло на місці села Романкова як запорізька слобода Кодацької паланки, стало Дніпродзержинськом. Уже кілька років поспіль його мешканці згадують козацьку минушину краю, влаштувуючи історико-культурологічний фестиваль «Мамай-фест», присвячений дню міста. Цьогорічна програма дійства знову обертається довкола міфічного образу козака Мамая, який, за словами організаторів, «дає сенс думати й говорити про можливість українського відродження». Фестиваль розпочнеться презентацією виставки «Запорізьке козацтво в сучасному мистецтві». Продовжить імпрезу дискусія «Архетип козака Мамая», кобзарські співи Тараса Компаніченка, свято української вишиванки та урочистий марш козацьких загонів. І на завершення — відкриття музею просто неба та пам'ятника козаково-першопоселенцю.

3 – 7 червня
Музей історії (Дніпродзержинськ, пр-т Леніна, 39)

ЛИШЕ ВГОРУ

VII Міжнародний мотофестиваль «Тарасова гора» — це численні конкурси, силові змагання, чемпіонат із «мокрого футболу» на березі Дніпра та виїзд мотоколонії до Шевченківського національного заповідника в Каневі. Також відбудеться концерт за участі Сергія Чантурії й гуртів SuperDivka, «Вперше чую», DVS.

4 – 7 червня
База відпочинку
«Придніпровська»
(Черкаська обл., с. Чапаївка)

«МУЗИКА АВСТРІЇ»
Концерт із серії «Елітні вечори камерної музики Євгенії Басалаєвої» — опуси Йозефа Гайдна, Ігнаца Плейєля, Йоганна Ванхалля, Карла Філіпа Емануеля Баха, Людвіга ван Бетховена.

29 травня, 19.00. Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

«ЗОВНІШНІ ЗВ'ЯЗКИ»
У межах програми — лекція директора New Media Centre (Новий Сад, Сербія) Зорана Пантеліча «Культурний інституційний ландшафт: самоорганізовані структури».

29 травня, 18.00. Центр сучасного мистецтва (Київ, вул. Скворороди, 2)

VOYAGE
Співи народів світу в інтерпретації київського вокального секстету ManSound.

29 травня, 20.00. Арт-кафе «Победа» (Одеса, вул. Грецька, 25)

ДЕНЬ КИЄВА
Дводенне святкування традиційно завершить концерт на Майдані. Серед учасників — «Друга ріка», «7 небо», «Мікс стайл», Milos, дует «Барселона».

31 травня, 18.00. Київ, майдан Незалежності

BRO SOUND
Синтез ска, реггі, блюзу та хіп-хопу, співзвуччя гітари, саксофону та баяна від Санкт-Петербурзького гурту.

31 травня, 20.00. Dream Vox Club (Дніпропетровськ, пр-т Гагаріна, 10)

«МАЙСТЕРНІ»
Проект Тетяни Тарасової — зображення інтер'єрів майстерень львівських художників.

2 – 21 червня. Галерея «Зелена капа» (Львів, вул. Вірменська, 7)

«РОК ПРОТИ ВБИВСТВА ТВАРИН»
Музично-протестна відповідь на дії КМДА щодо знищення бродячих тварин. Участь беруть гурти «Х-Позери» (сайд-проект «Димна Суміш» & Quest Pistols), Asleep in the Park (Австралія), The C-Men (Лідс — Монреаль — Київ), Stinx, Vivienne Mort і «@трактор» (Київ).

4 червня, 18.00. Клуб «Бочка» (Київ, вул. Б. Хмельницького, 36/1)

«КИЇВСЬКИЙ ФОТОЯРМАРОК»
Молодіжний фотофестиваль, майстер-класи відомих художників і експозиція «Фестивалю фотоклубів України».

4 – 7 червня. Міжнародний виставковий центр (Київ, Броварський пр-т, 15)

ПІДСВІДОМИЙ АНАРХІЗМ

Кумедний випадок трапився з двома російськими туристами у Флориді. Придбавши збірник найдивакуватіших законів і дізнавшись, що у цьому штаті заборонено займатися сексом із дикобразом, вони напідпитку вирішили порозважатися. Знайшли тварину і... порушили закон. Наступного ранку їм довелося звертатися до місцевої лікарні, щоб витягнути голки з інтимного місця і вилікувати запалення. Дивна все ж таки істота — людина. Задля прогресу та добробуту сама обмежує свою свободу, придумуючи все нові й нові закони. Однак що більше їх з'являється, то більшою стає спокуса через них переступити, зважаючи на те, що закони безглузді. ■

**ВАСИЛЬ
ВАСЮТИН****АНДРІЙ
ЛАВРИК****ТОЛЕРАНТНЕ**

Я дуже толерантна людина. Я толерантно ставлюся до гомосексуалістів, до наці-хоругвиносців, котрі б'ють геїв, та міліціонерів, які і перших, і других розганяють. Як і до решти людей, що мають вади: кульгавих, психічнохворих, народних депутатів, алкоголіків і багатобгато інших. Але не можу собі уявити, наприклад, парад курців чи маніфестацію даунів. Я знайомий із парою геїв, кожен з яких одним ударом вбиває будь якого гомофоба. І вони не беруть участі у флеш-мобах, до них і так усі більш-менш толерантні. ■

ФУТБОЛЬНИЙ «ПІР ДУХА»

Донецький клуб «Шахтар» виграв Кубок УЄФА. Мене, як фаната «Динамо» з п'яти років, ця подія не стосується жодним чином. Але дико дратує, що з цього факту намагаються зробити «перемогу національного духу», «відродження національної гордості» тощо. Особливо бісить, що першими цій перемозі радіють ті, хто вчора на стадіоні на матч з тим самим «Шахтарем» кричав: «Давайте ще дамо всім «гірникам» звання «Героїв України». Тим більше що кому тільки останнім часом це звання не давали. Передусім п'ятьом бразильцям, двом хорватам, сербу та поляку, які були на полі в рудих футболках. Як співав ТНМК: «Сало героям, героям сало»... ■

**БОГДАН
БУТКЕВИЧ****АНАТОЛІЙ
ДНІСТРОВИЙ****РИБИ І ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ**

Хворів був мечоносець. Червоний красень із чорним витягнутим мечем геть скис і цілими днями лежав між водоростями на ґрунті. Я пересадив його з акваріума в банку і вилікував. Після карантину він став таким козарлюгою, нижче плінтуса позаганяв конкурентів, залицяється до всіх самочок, що там казати, господар в акваріумі. Згадалася Шопенгауєрова воля до життя. Та ні, мабуть, це лише ліки. Один мій знайомий похилого віку, певно, має рацію, коли каже, що ліки продовжують життя. До чого це я? Українці, шануйтеся — беріть здоров'я. ■

РІВНІШІ ЗА ІНШИХ

Черги до залізничних кас на вокзалі є завжди, коли б не прийшов. Ось і цього разу вони були, одна довша за іншу. Враз обличчя людей, які стояли переді мною, осяяли усмішки — у чергу став відомий київський актор. І погляньте на нього: звичайна людина, така сама, як усі ми, що тут стоїмо. У якій чудовій країні я живу, подумала було я, в убогій і з чергами, проте цілком демократичній: перед жіночкою за віконцем каси всі рівні. Та враз актор із нашої черги бере і підходить до адміністраторки кас, яка, певна річ, також його впізнає, купує в неї квитки без черги і триумфально покидає вокзал, тримаючи в руках заповітні папірці. Таки правильно я робила, що не дивилася тих дурнуватих серіалів за його участю. ■

**ІННА
ЗАВГОРОДНЯ****КАТЕРИНА
ЛИПА****РІВЕНЬ БЕЗПЕКИ**

Благенький ПАЗик сконав посеред траси Черкаси — Сміла. Водій розпачливо порпається у двигуні, пасажирки куняють, чекаючи на допомогу. А бабця з двома клумаками і гарненькою онукою голосно й безперервно бідкається: «Ой, було мені їхати маршруткою! Та як же ж можна такі автобуси на маршрут випускати, щоб людей мучити?! Це ж скільки тут ще сидіти? Та чи той водій хоч знається на двигуні? Якби їхала маршруткою, вже б доїхала...» Нарешті дядько, який сидить попереду, роздратовано обертається: «Та ну вас, бабо, з вашим автобусом! Оно самолёти падають!» ■

К Н И Г А Р Н Я

МІСЯЦЬ МИСТЕЦТВ У КНИГАРНІ «Є»!

ПРОТЯГОМ МІСЯЦЯ

(з 18 ТРАВНЯ ДО 18 ЧЕРВНЯ)

– ЗНИЖКА НА ВСІ АЛЬБОМИ 10%

та гарантована постійна знижка на всю продукцію

**ПОДАРУЙТЕ БЛИЗЬКИМ
ЗУСТРІЧ ІЗ ПРЕКРАСНИМ!**

У КНИГАРНІ «Є» – НАЙБІЛЬШИЙ АСОРТИМЕНТ:

- ХУДОЖНІХ АЛЬБОМІВ
 - АЛЬБОМІВ З МИСТЕЦТВА
 - ФОТОАЛЬБОМІВ
 - ПРОФЕСІЙНИХ АЛЬБОМІВ з дизайну (Taschen, Phaidon)
- ВПЕРШЕ В УКРАЇНІ! ЛИШЕ У НАС – альбоми KUNTH**

Книгарні «Є»:

м. Київ, вул. Лисенка, 3 м. «Золоті Ворота» тел.: +38 (044) 235 88 54
м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 31 тел.: +38 (0342) 72 25 02
м. Володимир-Волинський, вул. Ковельська, 6 тел.: +38 (03342) 2 19 57

Три НУЛІ для перемоги в бізнесі

0 грн в мережі та корпорації

0 грн плата за з'єднання

0 грн абонплата

Тарифи Супер МТС Бізнес проти кризи

www.mts.com.ua

Детальні умови за телефонами: для абонентів малого та середнього бізнесу — 8 (044) 240 0004, 8 (050) 462 0004, для ключових абонентів — 8 (044) 240 0001, 8 (050) 462 0001.
Вартість дзвінків — згідно з тарифами Вашого оператора.

ЗСТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейтенанта, 15

оператор бізнесу

